ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 22/1/2025
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ
2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ
1446 J 25
23 އެޕްރީލް 2025
(ބުދަ ދުވަސް)
ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:02
ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 11:28

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުاله)
2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ
23 އެޕްރީލް 2025 (ބުދަ ދުވަސް)
1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
بسم هلا ال رحمن ال رحيم ، الحمد هل وال صالة وال سالم على رسول هلا وعلى آله وصحبه ومن وااله. މަޖިލިސް
ފެށުނީ.
2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއް ވުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއަދަކީ 23 އެޕްރީލް 2025 ވީ ބުދަ ދުވަސް. 1446 ވަނަ އަހަރުގެ ޝައްވާލް މަހުން 25 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ
ބުރުނު ނަކަތުން 2 ވަނަ ދުވަސް. އަޅުގަނޑުމެން އިށީނދެ މި ތިބީ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ
ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެ ވީ 45 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަލާމުގައި ތިއްބެވީ 4
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ރަސްމީ ދަތުރުތަކުގައި އުޅުއްވަނީ ދެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.
3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާންކުރު ން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-{3.1} އެޖެންޑާ އިޢުލާންކުރުން. އެޖެންޑާ ނަންބަރު އޖ/2025/ 22/1.
4. ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
1

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
-{4.1} ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރުން. ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު 18/1/2025 އިން 20/1/2025 އަށް 3 ޖަލްސާގެ ޔައުމިއްޔާ.
އެއީ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފެށިގެން 20 ވަނަ ޖަލްސާގެ ނިޔަލަށް ހުރި
ޔައުމިއްޔާތައް. މި ޔައުމިއްޔާތައް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމަށްފަހު އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު
އިޞްލާޙު ހުށަހަޅުއްވާފައި ނުވާތީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 240 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ ގޮތުގެ މަތީން މި
ޔައުމިއްޔާތަކަކީ ރިޔާސަތުން ގަބޫލުކުރާ ޔައުމިއްޔާތަކެއް ކަމުގައި އިޢުލާންކުރަން.
6. ސުވާލު
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-{6.1} ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް، މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް
ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ އަލްފާޟިލް ޢަލީ އިޙްސާނާ ކުރައްވާ ސުވާލު. މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ
އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ އަލްފާޟިލް ޢަލީ އިޙްސާނަށް އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޮލޮޖީގެ ދަށުން ހިންގަމުންދާ
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ނޭޝަނަލް ރެޖިސްޓްރޭޝަންގެ ޑޭޓާބޭސް ބޭނުންކޮށްގެން މީހުންގެ ޝަޚްސު އޮޅުވާލައި، ޕީޕަލްސް
ނޭޝަނަލް ކޮންގްރެސް (ޕީ.އެން.ސީ)އަށް މެމްބަރޝިޕް ފޯމު ފުރާފައިވާކަން ހާމަވެފައިވާ އިރު، މީހުންގެ ޒާތީ
މަޢުލޫމާތު އިތުރަށް ރައްކާތެރިކުރުމަށް އަޅުއްވަނީ ކޮން ފިޔަވަޅުތަކެއްތޯ؟ އަދި ސަ އްޙަ ނޫން ފޯމުތަކުގައި ހެކީންގެ
ގޮތުގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ ތިޔަ މިނިސްޓްރީގެ އިސްވެރިންނާ މެދު އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައިވޭތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވަން މިނިސްޓަރަށް
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މިނިސްޓަރު
ޖަވާބުދެއްވުމަށް 7 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވުން އެދެން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
2

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަދި ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މި ސުވާލުގެ ވަރަށް ތަފުސީލީ
ޖަވާބެއް މި މަޖިލީހުގައި މީގެ ކުރީގައި ވެސް މި ކަމާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑުގެ އިތުބާރު ނެތްކަމުގެ މައްސަލައިގައި
ސުވާލުކުރެވުނު ދުވަހު ވާނެ ޖަވާބު އަރުވާފައި. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ދިމާވާ މައްސަލައެއް، ބައެއް
މެންބަރުންނަށް މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ދޭ ޖަވާބުތައް ހަނދުމަފުޅު ނުހުންނަނީ ކަންނޭނގެ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ބައެއް އެއްޗެހި ތަކުރާރުކޮށްލާނަން އިނގޭތޯ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޮލޮޖީ ގެ
ދަށުން ހިނގާ ޑީ.އެން.އާރުގެ ޑޭޓާބޭސް ބޭނުންކޮށްގެން ރައްޔިތުންގެ ޒާތީ މަޢުލޫމާތު ލީކުވެ، އެއްވެސް ޕާޓީއަކަށް
ބަޔަކު ވައްދާފައި ހުރި ކަމަކީ އެއްވެސް ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކަށް އެސްޓެބްލިޝްކޮށްފައި އޮތް ފެކްޓެއް ނޫން އެއީކީ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ހަވާލުވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ބެލި ބެލުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޔަގީންވެ
ފެނިފައި އެބަހުރި 2014 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި މިފަދަ ޑޭޓާތައް ލީކުވެ، އެކިއެކި
ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން އެ މަޢުލޫމާތުތައް ސިޔާސީ މަސައްކަތުގައި ބޭނުންކުރަމުން އަންނަކަން. އެކަމާ ގުޅިގެން
އަޅުގަނޑުމެން ވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބައިވަރު ފިޔަވަޅުތައް އަޅާފައި މިހާރު. އޭގެތެރޭގައި ސިސްޓަމް
ތެރޭގައި އެކްސެސް ލޮގުތަކާއި އޭގެ އޮޑިޓެޑް ލޮގުތައް ހުރިކަން ކަށަވަރުކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން ވާނެ. އަދި
ޕެނެޓްރޭޝަން ޓެސްޓެއް ސިސްޓަމުގައި ހަދައި، ސިސްޓަމް ޕެޗުކޮށްފައިވާނެ. އޭގެއިތުރުން މިހާރު ސިސްޓަމަށް
ދެވިފައިވާ އޭ.ޕީ.އައިތަކުގައި ސިގްނޭޗަރތައް އެކުލަވާލައި، މީގެ ފަހުން އެ އޭޕީ.އައިއަކުން ލޮގިންވާއިރުގައި އެއީ ކޮން
ދިމާއަކުން އައި އެއްޗެއްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު އެނގޭނެ. އޭގެއިތުރުން ފިޒިކަލީ ޑޭޓާއަށް އެކްސެސް އޮންނަ
ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް އެކްސެސްވަނީ އެ މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތަށް ރަސްމީގޮތުން ބޭނުންވާވަރަށް އެކަނި ކަމަށް
ކަށަވަރުކުރެވިފައިވާނެ. މީގެއިތުރުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މިހާރު ޑިޖިޓަލައިޒޭޝަން ސިޔާސަތުގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް
2.0ގެ ނަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އީ-ފާސްގެ ޚިދުމަތް އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ހަރުދަނާކޮށް ޑިޖިޓަލް އައިޑެންޓިޓީ އިތުރަށް
ވަރުގަދަކޮށް، އެއީ ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ރާއްޖޭގައި މުޢާމަލާތުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭ އައިޑެންޓިޓީއެއް
ކަމަށް ކަނޑައަޅައި އެ ކަމަށް މަސައްކަތްތަކެއް ފަށާފައި. އެހެންވީމާ، އިރާދަކުރައްވައިގެން އަޅުގަނޑަށް ޔަގީންކަން
ދޭން ކެރޭނެ ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދައުރު ތެރޭގައި ޑީ.އެން.އާރުގެ ޑޭޓާބޭސް އެ ގޮތަށް ކޮމްޕްރޮމައިސްވެފައި
ނޯންނާނެކަން. އަދި މީގެ ފަހުން އެހެން ސަރުކާރެއް އަޔަސް މިހާރުގެ ހުރި މެޝަރސްތަކާ އެކުގައި މި ޑޭޓާ
ކަށަވަރުކުރެވިގެންދާނެކަން. އަދި މީގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރެވިގެންދާނެކަން. ސުވާލުގެ ދެވަނަ ބައިގައި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އައްސަވާފައިވަނީ، ކޮން ފިޔަވަޅުތަކެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެން އެޅީ ސައްޙަ ނޫން ފޯމުތަކުގައި ހެކީންގެ
ގޮތުގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ މިނިސްޓްރީގެ އިސްވެރިންނާ މެދު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދާ ހިސާބަށް ދައުލަތުގެ
އެއްވެސް އިދާރާއަކުން އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އަންގާފައެއްނުވޭ ސައްޙަ ނޫން އެއްވެސް ފޯމެއްގައި ދައުލަތުގެ،
3

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓްރީގެ އެއްވެސް އިސްވެރިޔަކު ސޮއިކޮށްފައި ، އެއީ މައްސަލައެއް ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައެއް.
އެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންގާ ދުވަހަކީ އެއީ ކޮންމެ މުވައްޒަފެއް ވިޔަސް އިސްތިސްނާއެއް ނުކޮށް އެ މުވައްޒަފަކާ
ދޭތެރޭ އަޅާނެ ފިޔަވަޅު އަޅުގަނޑުމެން އަޅާނެ ދުވަސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް، އާދެ! މިނިސްޓަރު އެ ދެއްވި ޖަވާބާ ގުޅިގެން ނުވަތަ
މިނިސްޓަރާ ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުން އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޖުމުލަ
30 މިނެޓު. އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 45 ސިކުންތު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. އަދި
މިނިސްޓަރު ޖަވާބުދެއްވުމަށް 2 މިނެޓު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ
(ހ)ގެ ދަށުން އިތުރު ސުވާލު ކުރެއްވުމަށް އެންމެ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ސުވާލުކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމަށް.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން، މި ސުވާލަކީ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރުގެ
ނޯކޮންފިޑެންސް މޯޝަން ޓޭބަލްކުރެވުމުގެ މާ ކުރިއަށް ޖަނަވަރީ މަހުގެ ތެރޭ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާ ސުވާލެއް.
އެހެންވީމާ، ވަޒީރުގެ ސަމާލު ކަމަށް ވެސް އެކަން ގެންނަން. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ؛ އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލަކީ،
މަނިކުފާނުގެ ނޯކޮންފިޑެންސް ވޯޓު ޓޭބަލްކުރެވިގެންދިޔަ ދުވަހު މި ތަޅުމުގައި މަނިކުފާނު ވިދާޅުވި އެތާ ހުރި
ކޮޓަރިއެއްގެ ތެރޭ ކުރެވެމުންދިޔަ މަސައްކަތަކީ ބްލޮކްކޮށް، ގަނޑުކޮށް ލިބިފައި ހުރި ފޯމުތަކެއްގައި ހެކިންގެ ބައި
ފުރުމުގެ މަސައްކަތް ކަމަށް. ހެކިވެރިއެއްގެ ގޮތުގައި އެ ވަގުތު އެ ތާނގައި ވިޓްނެސްއަކަށް ނުހުރެ، ވަކިން ބްލޮކްކޮށް
ގަނޑުކޮށް އެތައް ބައިވަރު ފޯމެއްގައި ހެކީންގެ ބައި ފުރައި ފިންގަރޕްރިންޓު ޖަހައި، ސޮއި....
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރުޞަތު ހުޅުވަ އިލަމުން ވެސް ދެންނެވިން ސުވާލުކުރުމަށް
ލިބިވަޑައިގަންނަވާނީ 45 ސިކުންތޭ. އެހެންވީމާ، 45 ސިކުންތު ތެރޭގައި ސުވާލު ވާނެ ކުރައްވަން. އެހެންވީމާ،
ގަޑިހަމަވި އިރު ކުރެވުނު ސުވާލުގެ ބަޔަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
4

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވަގުތު ހަމަވިއިރުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ ސްޓޭޓްމަންޓެއް
މޭކްކުރެއްވީ. އަދި ސުވާލާ ހިސާބަށް ވަޑައެއްނުގަންނަވާ. އެހެންނަމަވެސް، އެ މޭކްކުރެއްވި ސްޓޭޓްމަންޓުގައި ފެކްޗުއަލް
ނޫން ވާހަކަތަކެއް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑު މި ތާނގައި ދެއްކި ވާހަކައެއް ވެއްޖެއްޔާ މިތާނގެ ރެކޯޑުގައި އޮންނާނެ.
ބަލްކުކޮށް ފޯމުތައް ގެނެސްގެން ސޮއިކުރި ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑު ނުބުނަން. އަޅުގަނޑު ބުނެފައި އިންނާނީ
އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން ސިޔާސީ މުވައްޒަފުން އެ ބޭފުޅުންގެ ޢާއިލާއާއި ރައްޓެހިންގެ ތެރެއިން ހޯއްދެވި ފޯމުތައް
ގެނެސް އޭގެ ހެކިވެރިޔާގެ ބައިގައި އެ ބޭފުޅުން ސޮއިކުރި ވާހަކަ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން
ޒިޔާދަށް.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް، މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ވަޒީރު ވިދާޅުވި ގޮތް ޔައުމިއްޔާގައި އެބަ އޮތް ވަރަށް ސާފުކޮށް ލިޔެވިފައި އެ
ދުވަހުގެ. އަދި ފޯމުތައް ގެނައިއިރުގައި ވިޓްނެސް ބައި ނެތީމާ، އޭގެ ސޮއިކުރުމާއި، ފިންގަރޕްރިންޓު ޖެހުމާއި
މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަކުރުމުގެ ބައޭ އެ ތަނުގައި ކުރަމުންދިޔަ އީ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މި ފޯމު ޑިޒައިންކުރެވިފައި
އިންނަގޮތުން މި ކަންކަމަކީ ހެކިވެރިޔާއާއި ފޯމުގައި އެ ސޮއިކުރާ ފަރާތާ އެކުއެކީގައި ދާގޮތަށް ފޯމު ޑިޒައިންކުރެވިފައި
އޮތީ. އެހެންވީމާ، އޭގެ މާނަޔަކީ ހެކިވެރިޔަކީ ކާކުކަން ނޭނގިއޭ ފޯމުގައި ސޮއިކުރި މީހާ ސޮއިކުރީ. އޭނާގެ ނަމެއް
ނެތް، ފިންގަރޕްރިންޓެއް ނެތް މިހާރު އިން ގޮތުން. އެހެންވީމާ، އެ ޔައުމިއްޔާގައި އެބަ އޮތް މިހާރު ލިޔެވިފައި. ދެން
އަޑުގަދަ މިތާ ކުރެވިދާނެ. ޔައުމިއްޔާ އެބަ އޮތް ފާސްކޮށްފައި. އެ ޔައުމިއްޔާގައި އޮތީ ފޯމުގައި ސޮއިކުރި ފަރާތްތައް
ސޮއިކުރީ ހެކިވެރިޔާގެ ފިންގަރޕްރިންޓު ނެތިއޭ، ނަން ނެތިއޭ، މަޢުލޫމާތު ނެތިއޭ. ވަޒީރު ވިދާޅުވީ އެގޮތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
5

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަމަ އެ ވިދާޅުވަނީ ބަރާބަރު ވާހަކައެއް އިނގޭތޯ. އެ ފޯމުގައި
އަދި އެއްފަހަރު އަޅުގަނޑު ހަމަ ތިބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވަން، އެ ފޯމު ބައްލަވަ އިލައްވައިފިއްޔާ ފޯމުގައި ހެކިވެރިޔާ މި
ސޮއިކުރަނީ ތިމަންނާ ހެކިވަމޭ މީގައި މިހިރަ މަޢުލޫމާތަށް. އެ މަޢުލޫމާތަށް އޭނަ ހެކިވަންޏާ ކޮންމެހެން އެ މީހާ އެތާ
ކުރިމަތީގައި ހުންނާކަށް ނުޖެހޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި އޮތީ ވަރަށް ބޮޑަށް އޮޅުމެއް. އަޅުގަނޑަށް ސިޔާސީ ޕާޓީތައް
ހަދައިގެން މީހުން ވައްދާތާ އެތައް އަހަރުވީ އިރު ވެސް މިކަން ކުރާ ގޮތް މި އޮތީ ސާފުނުވެފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފޯމު ބައްލަވާފައި އެކަން ހިނގާ ގޮތް ސާފުކޮށްލުން.
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސާފުކޮށްގެން މި އައީ. ކޮންމެހެން ހެކިވެރިޔާ ހުންނާކަށް ނުޖެހޭ ފޯމުގެ ނިސްބަތްވާ
ފަރާތް ކުރިމަތީގައި. އޭނަ ވެރިފައި މި ކޮށްދެނީ ތިމަންނާ ހެކިވަމޭ މި ފޯމުގެ ވެރިޔަކީ މިއީކަން އިނގޭތޯ. ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާ؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރައްވައި އަޑުމަޑުކޮށްލަދެއްވާ!
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކެތްތެރިވެވަޑައިގެން ސުވާލުކުރެއްވުމުގެ ވަގުތު ބޭނުންކުރައްވާ ހެޔޮގޮތުގައި. އަޅުގަނޑު މިހާރު
ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމަ ށް.
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަންގްލަދޭޝްގެ މަސައްކަތްކުރާ މީހުން ރާއްޖެއަށް ގެންނައިރުގައި ޑޮކިއުމެންޓް
ސަބްމިޓުކުރާއިރުގައި އާންމުގޮތެއްގައި މި އަރަނީ، ސިސްޓަމުން ދައްކަނީ ޕެންޑިންގ ވެރިފިކޭޝަން. އެކަމަކު ވަކި
ފަރާތަކަށް ފައިސާ ދިނުމުން އެ އެބަ ބަދަލުވޭ އިނގޭތޯ، މިއީ ހަމަ ސާބިތު ވާހަކައެއް. އެހެންވީމާ، މިއީ ކިހިނެއްވާ
ކަމެއްތޯ؟ އެހެން އެއްޗެހި ތިން ހަތަރު މަސްވަންދެން ހަމަ އެގޮތަށް އިނދޭ. ފައިސާ ދިނުމުން އޭތި ބަދަލުވާ ކަންތައް ،
ވަޒީރު ވަރަށް ރަނގަޅު މިކަން ސާފުކޮށްދެއްވައިފިއްޔާ. މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ތުހުމަތެއް އިނގޭތޯ ބަޔަކު ކުރާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިއަދު ކުރެވިގެން މި އުޅޭ ސުވާލާ ދެންމެގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ކުރެއްވި ސުވާލާ އެއްގޮތަކަށް ވެސް
ގުޅުމެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވާކަށް
6

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ގަސްތެއްނުކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި ދެނީ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުاله
ޙިލްމީއަށް.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދުاله ޙިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ޑީ.އެން.އާރުގެ ހިސާބުތައް ކިހާ
ސައްޙަތޯއޭ؟ އެހެން މި ދެންނެވީ ތިނަދޫގެ ކައުންސިލުން އެބަ އޮތް ޑީ.އެން.އާރުގެ ހިސާބުތައް އެހާ ރަނގަޅު ނޫން
ކަމަށް ނޫނިއްޔާ ދިމާނުވާ ކަމަށް ބުނެފައި. އެކަމާ ގުޅިގެން ހަމަ އެއަށް ރިއާޔަތްކޮށް ކުރީގެ ސަރުކާރު، އިބްރާހީމް
މުޙައްމަދު ޞާލިޙުގެ ސަރުކާރުން އެބަ އޮތް ތިނަދޫގައި އާބާދީގަ އި ދިހަ ހާސް މީހުން ހަމަވާ ކަމަށް ބައްލަވާފައި
ސިޓީގެ ދަރަޖަ ދެއްވާފައި. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ އެންމެ މުހިންމު އެއް މުއައްސަސާ، ޑީ.އެން.އާރުގެ ހިސާބުތަކާ
ދޭތެރޭގައި މަނިކުފާނު ވިދާޅުވަނީ ކީކޭތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ޑީ.އެން.އާރުގެ ޑޭޓާއާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑަކަށް ހަމަ އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް. ޑީ.އެން.އާރުގަ އި
މިހާރު ކުއްޖަކު އުފަންވާ ހިސާބުން އެ ކުއްޖެއްގެ ބަރތު ސެޓްފިކެޓު ނުވަތަ އެ ކުއްޖަކާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު ސިސްޓަމް
ތެރެއަށް އެޅޭ ހިސާބުން ފެށިގެން ގޮސް މަރު ފޯމެއް ހެދިގެން ޑޭޓާ އަޕްޑޭޓު ވަންދެން ދިރިތިބި ހުރިހާ އެންމެންގެ
މަޢުލޫމާތުތައް އެއީ ދިރިތިބީންގެ ގޮތުގައި ނެގިފައި އެބަހުރި. އަދި ކުރީގައި ރާއްޖޭގެ އާބާދީ ތެރޭގައި ހިމެނިފައި ތިބި
މީހެއް ވެއްޖެއްޔާ އެ މީހުންގެ ވެސް މަޢުލޫމާތު، އެއީ މިހާރު މަރުވެފައިވާ މީހެއް ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެގޮތުގައި ވެސް
އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ޑީ.އެން.އާރުގެ ޑޭޓާގެ ސައްޙަކަމާ މެދުގައި އަޅުގަނޑަކަށް ނެތް އެއްވެސް ޝައްކެއް އިނގޭތޯ.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ފަލާޙަށް.
7

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާޙް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރާ ސުވާލެއްކުރުމަށްވުރެ ބޮޑަށް ހަމަ އެހެން ވާހަކައެއް
ދަންނަވައިލަން އޮތީ. މިހާރު އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ބޭނުންކޮށްގެން ނާޖާއިޒު
ގޮތުގައި މި ބޭނުންކުރަމުން ދަނީ އޭގެން އެއްގޮތަކަށް ވެސް؛ މި ސުވާލަކީ ތަކުރާރުކޮށް މި ދިޔަ، ވަޒީރު
ހާޒިރުކޮށްގެން މިހާރު އެތައް ފަހަރަކު ޖަވާބު ހޯދާފައި. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލެއް ނުކުރައްވާ. އަޅުގަނޑު އެދެން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް ވަގުތު
ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ބޭނުންކުރައްވަން. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙުސައިނަށް.
ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރ. އާދެ! އެކިއެކި ކުށްތަކުގައި ޕޮލިހަށް ހާޒިރުކޮށް ދަޢުވާކުރަން
ފޮނުވިފައި ނުވާ ވަރަށް ގިނަ މީހުން އެބަތިބި. މި ބޭފުޅުންނަށް ވަޒީފާއަދާކުރެވޭނެ ގޮތެއް ނެތިފައި މި ތިބީ ޕޮލިސް
ރިކޯޑު ކްލިއަރނުކުރެވިގެން. އެހެންވީމާ، މިނިސްޓަރުގެ ވިސްނުންފުޅު އެބަހުރިތޯއޭ މިފަދަ ފަރާތްތަކަށް ވަޒީފާއަށް
ދެވޭނެ ގޮތަށް ވަގުތީ ގޮތުން ނަމަވެސް މި ކުދިންނަށް ޕޮލިސް ރިކޯޑު ކްލިއަރކުރެވޭނެ ގޮތެއް ހައްދަވައިދެއްވުން.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝުކުރިއްޔާ ތި ކުރެއްވި ސުވާލަށް. ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި ދަންނަވަ އިލަން އަދުގެ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކީ ޒުވާނުންނަށާއި އަދި އެއްފަހަރު ކުށްކުރެވިފައި ތިބޭ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެ ފުރުޞަތު
8

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އަރުވަން ބޭނުންފުޅުވާ ރައީސެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމުގައި އެބަހުރި އެގޮތަށް ރެކޯޑު ހުރި ކުދިންނަށް
އެ ފުރުޞަތު ދިނުން އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް
ނާޒިލަށް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު މާލެ ތެރޭގައި ހިނގަމުން މިދާ މީހަކު، ފުރާޅުމަތިން ޒުވާނަކު ފެނިގެން މި
އުޅޭ މައްސަލައިގައި ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީގެ ހައިސިއްޔަތުން ގާނޫނުގައި ހުރި ހުރިހާ އިޖުރާތުތަކެއް
ފުރިހަމަކުރައްވަންތޯއޭ؟ އަދި ދެންމެ ވަޒީރު ތި އިޢުތިރާފުވީ ޑީ.އެން.އާރުގެ ޑޭޓާބޭސް ބޭނުންކޮށްގެން ފޯމުތައް
ފުރިފުރުމުގައި، ޔަގީންކަމާ އެކީގައި އޭގައި ހެކީންގެ ގޮތުގައި ސޮއިކޮށްފައި ހުރީ އެ ފޯމުގެ ވެރިފަރާތުގެ ކުރިމަތީގައި
ނޫން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުން މިކަން ބަލައިދިނުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި
އެދެން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިއަދުގެ ސުވާލާ ގުޅޭ ބަޔަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ފޯމުގައި އެއީކީ މައްސަލައެއް ނޫން. އެ މީހާގެ، ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ
އެ މީހާ މިއީ ސައްޙަ މަޢުލޫމާތެއް ކަމަށް އަމިއްލައަށް މި އި ޢުތިރާފުވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ މީހާއާ ދޭތެރޭގައި ޝައްކެއް
އޮވެއްޖެ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު އެ މީހާއާ ދޭތެރޭގައި ގާނޫނީގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް ވެސް އެބަހުރި. އިލެކްޝަންސް
ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުކޮށްގެން ސުވާލުކުރެވޭ. އަދި ޖިނާއީ ގޮތުން ވެސް މައްސަލަ ޖެއްސޭ. އެ މީހަކު އެ ފޯމެއްގައި ސޮއި
މި ކުރަނީ ތިމަންނާއަށް ކަށަވަރުވެއޭ ތިމަންނާ މިއީ ކާކުގެ ފޯމެއްކަން މި ސޮއިކުރަނީ ހެކިވެރިއެއް ގޮތުގައި އިނގޭތޯ.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
9

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢަށް.
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަޒީރު ކުރިން ދުވަހު ވިދާޅުވެދެއްވީ ވަޒީރު ގެންގުޅުއްވި ލިސްޓުގައި ފެނެއޭ ކުރީގެ
ފަސްޓްލޭޑީ ގެންގުޅޭ ޑީ.އެން. އާރުގެ ޑޭޓާއެއް ކަމަށް ދޭހަވާ ލިސްޓެއް. އެއީ އެމް. ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގައި ވައްކަންކޮށްގެން
ޑީ.އެން. އާރު ތެރެއިން ނެރުނު ލިސްޓެއް ކަމަށްތޯއޭ އެ ވިދާޅުވެވެނީ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ސާފުވާން އެބަ
ބޭނުންވޭ. އެއީ ކުރިން އެމް.ޑީ .ޕީ ވެރިކަމުގައި ޑީ.އެން. އާރު ތެރެއިން ނެރެފައި އޮތް ލި ސްޓެއްތޯއޭ ކުރީގެ ފަސްލޭޑީ
މެޑަމް ފަޒްނާ އެމް.ޑީ.ޕީ ޖަގަހައި ގައި ގެންގުޅޭ ތަނުގެ ފޮޓޯ އެއީ؟ އެއެއް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވޭ ރައްޔިތުން
ސާފުވާން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ތެރެއިން މިއަދުގެ ސުވާލާ ގުޅުން
ހުރި ބަޔަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެ ރި ރައީސް އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުރިން ވެސް ދެންނެވިފަދައިން 2014 އިން
ފެށިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ހުރި ފެންނަން ނޫސްތަކުން ވެސް އަދި އެކިއެކި މައްސަލަތައް ފުލުސް އޮފީހަށާއި
އެތަން މި ތަނަށް މީހުން ހުށަހަޅާފައި ވެސް ، ޑީ.އެން.އާރުގެ ޑޭޓާ ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ޑޭޓާބޭސްތަކެއް ސިޔާސީ
ފަރާތްތަކުން ގެންގުޅޭ ވާހަކަ . އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަކަށް ޝައްކެއްނެތް އޭރުގައި ވެސް ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން
ސިސްޓަމުތައް ހަދައިގެން ވެސް އަދި އެކިއެކި ޖަގަހަތަކުގައި ވެސް ބޭނުންކުރަމުން ދިޔައީ އޭގެ ކުރިން ޑޭޓާބޭސްތަކުގެ
ތެރެއިން ނަގާފައި ހުރި މަޢުލޫމާތު ކަމާ މެދު އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް ޔަގީންކަން އޮތް ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރު
އައިފަހުން މިހާރު އަޅާފައި ހުރި މެޝަރސްތަކާ އެކުގައި ލާހިކައެއް ނޫން އެ ޑޭޓާބޭސް ނަގާކަށް އިނގޭތޯ. ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
10

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުމާލެ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން
ޝަރީފަށް.
ހުޅުމާލެ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި ދާޚިލީ ވަޒީރު. ޑީ. އެން.އާރުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްފައި ތިބި އެތައް ރައްޔިތެއް ކުނިގޮނޑަކަށް
ޑަސްބިން އުކައިލާހެން ނިމިދިޔަ ސަރުކާރު، ނިމިދިޔަ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ހިޔާ ސަރަހައްދަށް މީހުން އުކައިލީ. އެ
ތަނުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ވަނީ ގޯސްވެފައި. އަދުގެ ސަރުކާރުން އެތާނގެ ސަލާމަތާއި
ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރަން ކޮން މަސައްކަތްތަ ކެއްތޯއޭ ކުރަނީ؟ ވަރަށް ބޮޑަށް ގޭންގުގެ ހަރަކާތްތައް އެ ތަނުގައި
ހިނގަމުންދާތީ ސަމާލުކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ .
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތު.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ހިޔާ ފްލެޓް ސަރަހައްދު ވެސް އަދި މާލޭގައި ވެސް ރާއްޖެތެރޭގެ ވެސް ހުރިހާ ސަރަހައްދެއްގައި ރައްޔިތުންގެ
ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަކީ އަދުގެ ސަރުކާރުގެ ވަރަށް ބޮޑު އަމާޒެއް. ހަމަ އެއާއެ އްކޮށް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް މި ދަނީ އެ ކަމަށް ކުރަމުން. އެގޮތުން ފޭސް ޓޫގައި އެކަށީގެންވާ
ފުލުހުންގެ ޕްރެޒެންސްއެއް ގާއިމުކުރުމަށް ޓަކައި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތައް ހެދުމާއި، އޭގެއިތުރުން ފޭސް ޓޫގެ
މަގުމަތީގައި ކެމެރާ ހަރުކުރުމުގެ މަސައްކަތާއި އަދި ފިޒިކަލް ޕްރެޒެންސް، ޕޮލިސިންގގެ ފިޒިކަލް ޕްރެޒެންސް އިތުރު
ކުރުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ވެސް މިހާރު މި ދަނީ ކުރަމުން. އޭގެ އިތުރުން އެ ސަރަހައްދުން ފެންނަމުންދާ
ގޭންގުތަކަށް ނުވަތަ ކުށްކުރުމުގެ މާހައުލުގައި އުޅޭ ކުދިން އައިޑެންޓިފައިކޮށް ، އެ ކުދިންނަށް ހިންގަންޖެހޭ
އިންޓަރވެންޝަން ޕްރޮގްރާމް ތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ހިންގަމުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް.
11

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ދާޚިލީ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، ނިމިދިޔަ އެމް. ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމުގައި މާފުށީގެ
ޖަލު ބޮޑުކުރުމަށް ޓަކައި ބަޔަކަށް 38 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ހަވާލުކުރިކަމުގެ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި
ވަނީ. އެ 38 މިލިއަން ރުފިޔާ ނެގި ފަރާތް، އޭރުގެ ދާޚިލީ ވަޒީރު ގޮސް އެ ހުންނެވީ މިހާރު ބެންކޮކުގައި އަންހެން
ކުއްޖަކާ އެކު. އެހެންވީމާ، އެ މައްސަލަ ކިހާވަރަކަށްތޯ ބެލުނީ؟ އެ މައްސަލަ ބަލާފައި އެ މައްސަލައާ ދޭތެރޭގައި ކޮން
ފިޔަވަޅެއްތޯ އަޅަން ސަރުކާރުން ނިންމާފައި އޮތީ؟ ޝުކުރިއްޔާ .
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިއަދުގެ މި ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ސުވާލެއް ނޫން ކުރީކީ. އެހެންވީމާ، އެ ސުވާލަށް ޖަވާބު
ނުދެއްވިޔަސް އެންމެ ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މަޢުރޫފު ޛާކިރަށް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފު ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަޒީރު ވިދާޅުވެއްޖެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވަމުން ފޯމުގައި ސޮއިކުރައްވަން ކޮންމެހެން
ހާޒިރުގައި ހުންނަން ނުޖެހޭ ކަމަށް. މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑު އަތުގަ އި ފޯމު އެބަ އޮތް. އެ ފޯމުގައި ލިޔެފައި މި
އިންނަނީ ސިޔާސީ ޕާޓީގެ މެންބަރަކަށްވުމަށް އެދި ސޮއިކޮށްފައި ވަނީ އަޅުގަނޑުގެ ހާޒިރުގައޭ. އެއީ އިގުރާރު ގޮތުގައި
ލިޔެފައި އެ ގޮތަށް. އެހެން އި ންނައިރުގައި އެ ގޮތަށް ވަޒީރު ވިދާޅުވީ ކޮންގޮތަކަށްތޯ؟ އަދި ހޮޅުދޫގެ މަރުގެ ހާދިސާގައި ،
ޒަކިއްޔާގެ މަރުގެ ހާދިސާއާ ގުޅޭ ގޮތުން އޭގެ ފިންގަރ ޕްރިންޓުތައް ވެރިފައިކޮށްފައިވޭތޯ؟ އަދި އެ ކަމުގައި
ލިބެމުންދަނީ ކޮންކަހަލަ ކުރިއެރުންތަކެއްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަދިވެސް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ އެއްޗެއް ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް
ސާފުނުވާހެން. ފޯމުގައި އެ ފޯމުގެ ވެރިފަރާތުން ނުވަތަ ފޯމުގެ މެންބަރެއްގޮތުގައި ސޮއިކުރާ މީހާ ސޮއިކުރަން ޖެހެނީ
12

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ހާޒިރުގައި . އޭނަ ސޮއިކުރި ކަމަށް އެ މީހާ އަމިއްލަ، ތިމަންނާއަކީ މިކަން ވެރިފައިކުރި މީހާއޭ ނުވަތަ ތިމަންނާއަކީ
ހެކިވެރިޔާއޭ ކިޔާފައި ސޮއިކުރާ އިރު އަނެއް މީހާ ހާޒިރުގައި ކުރާކަށްނުޖެހޭ. ސާފުވޭ ދެއްތޯ މި ދަންނަވާ އެއްޗެއް؟ އެ
މީހާ ކުރިމަތީ މީހަކު ޕާޓީއަށް ވަންނަން ސޮއިކުރަން ޖެހެނީ. އެ ކަމަށް އެ މީހާ އިޢުތިރާފުވެ ސޮއިކުރާ އިރު އަނެއް
މީހާ ކޮންމެހެން ހުންނާކަށް ނުޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ މީގައި މި އޮތް ތަފާތަކީ. މިކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެން އެންމެ
ބޭފުޅުން ވެސް އަދި އިތުރަށް ވެސް ބައްލަވައި މިކަން އޮތް ގޮތް ޔަޤީންކުރެއްވުން އިނގޭތޯ. ޕާޓީއަކަށް ސޮއިކުރާއިރު ގައި
ސޮއިކުރަން މި ޖެހެނީ ކޮންމެވެސް ހެކިވެރިއެއްގެ ކުރިމަތީގައި. ހެކިވެރިޔާ، ހެކިވެރިޔާ ތިމަންނާ އެކަން ދެކުނީމޭ
ބުނެގެން ސޮއިކުރާ އިރު އަނެކާ ހުންނާކަށް ނުޖެހޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަމީން ފައިޞަލަށް.
ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަމީން ފައިޞަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ބިދޭސީންގެ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ އޮންލައިން އެކްސްޕެޓް
ސިސްޓަމުގެ މަސައްކަތް ކޮރަޕްޝަނުގެ ބޮޑެތި ތުހުމަތެއް ކުރެވިގެން ބްލެކްލިސްޓް ކުރެވިފައިވާ މެލޭޝިޔާގެ
ބެސްޓްނެޓް ނަމަކަށް ކިޔާ ކުންފުންޏަކާ ހަވާލުކުރީ ބެ ސްޓްނެޓާ އެކު ކުރީ ސަރުކާރުން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ
އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކޮށްފައި ނުވާތީ އެ ކުންފުންޏަށް 13.7 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ގެއްލުމުގެ ބަދަލެއް ދޭންޖެހޭތީ ކަމަށް މީގެ
ކުރިން މިނިސްޓަރ ވިދާޅުވެފައިވާ އިރު ބެސްޓްނެޓް ކުންފުންޏަށް ބަދަލު ދޭންޖެހޭ ކަމަށް ކޯޓުން ނުވަތަ
އާބިޓްރޭޝަނުން ނިންމާފައިވޭތޯ؟ އަދި 13.7 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހިސާބުކޮށްފައިވަނީ ކޮން
ކަންތައްތަކެއް ރިއާ ޔަތް ކޮށްގެންތޯ؟ އަދި ހިސާބުތައް ހަދާފައިވަނީ ކޮން ފަރާތަކުންތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލު އެއްގޮތަކަށް ވެސް މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު އިތުރު މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތުއަރުވަނީ. ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފް.
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
13

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ، ވަޒީރު ކުރީދުވަހުގެ
ވާހަކައިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ހާމަވެގެން ހިނގައްޖެ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގެ އިންތިހާ ދަރަޖައަށް މި
ކަމުން ވައްކަން ކުރިކަން. އެހެންވީމާ، މި ހިސާބަށް އައި އިރު މި ޑީ. އެން. އާރުގެ ޑާޓާ ބޭނުންކޮށްގެން ކޮންކަހަލަ
ވައްކަންތަކެއްތޯ މި ބޭފުޅުން ކޮށްފައި ހުރީ؟ ފަސްޓްލޭޑީގެ ވާހަކަ ވެސް ދައްކައިފި. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަން އެބަ
ޖެހޭހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި މައްސަލަތައް ބަލަން. ބަލާފައި މިއަދު އެ މީހުން، މިގޮތަށް ވައްކަންކޮށްގެން ޕާޓީގެ
ނިސްބަތުން މީހުން އިތުރުކޮށް އަދި ސަރުކާރުން ފައިސާ ނަގައި ހަދާފައި މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަން ކިހާ
ވަރަކަށް ބެލިފައި ހުރިތޯ މި ހިސާބަށް އައިއިރު؟ ނޫނީ އެ ސަރުކާރުގައި އެ މީހުން ކުރި އެ ކަންކަމަށް އެއްވެސް
ފިޔަވަޅެއް އެޅިފައި އޮތްތޯ؟ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ އަޅުގަނޑުމެން ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅައިފިކަން ވަޒީރުގެ
ވާހަކައިން. އެ ދުވަހު އެޅިފައި އޮތްތޯ އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މީގެކުރިން މިފަދަ ކަންކަން ފާހަގަވެގެން ޑީ. އެން.އާރުގެ
ޑޭޓާ ސެކިއޯކޮށް ނުވަތަ އެ ސަރވަރ ސިސްޓަމުތައް ސެކިއޯކޮށް ނުވަތަ މުޅި ނިޒާމަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް،
ސެކިއުރިޓީ ފީޗަރސްތައް އަޕްގްރޭޑުކޮށްފައި ހުރި ކަމުގެ ރެކޯޑެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފެންނާކަށް ނެތް. އެހެންވީމާ،
ކުރެވުނު މަސައްކަތަކީ މިއީއޭ ދަންނަވަން ދަތި. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރަނީ 2014
އިން ފެށިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިފައި އެބަ ހުރި ޑޭޓާބޭސްތައް ލީކުވެފައި ހުރިކަން. އެކަމަކު ވެސް އެއާ ގުޅޭ
ގޮތުން އެޅިފައި ހުރި ފިޔަވަޅުތަކުގެ ރެކޯޑެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފެންނާކަށް ނެތް އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވުނީ މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރަށް.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
14

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ވަޒީރާ އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ، ދެންމެ، ދާދި ދެންމެއަކު ވަޒީރު
ވިދާޅުވެއްޖެ ސިސްޓަމުތައް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބެލެހެއްޓޭ ވާހަކަ. މެނިޕިއުލޭޓުނުކުރެވޭ ވަރަށް ސިސްޓަމް އިން ކަމަށް
ވަންޏާމު އޭގެ އެކްސެސްތައް ކޮންޓްރޯލްކޮށް އެ އެއްޗެހި ބަލަހައްޓަނީ ކިހިނެއްތޯ؟ ކުޑަކޮށް އަޅުގަނޑަށް އޭތި
ސާފުކޮށްލަ ދެވިދާނެތޯ؟ ދެން އެއީ ބައިވަރު ތުހުމަތުތައް އެބަ ކުރެވޭ ބަނ ގްލަދޭޝް މީހުންނަށް 25000 ދީގެން ގެންނަ
ވާހަކައާ މިކަހަލަ ކަންތައްތައް. އެހެންވީމާ، އެ އެކްސެސް ދީފައި ހުންނަނީ ކޮން ލެވަލްއެއްގެ ކޮން ބަޔަކަށްތޯ ކުޑަކޮށް
ސާފުކޮށްލަދެއްވަފާނަންތޯ؟
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަކީ އަޅުގަނޑު ހަމަކުރިން ދަންނަވަމުން ގެންދިޔަގޮތަށް މިއަދުގެ ސުވާލާ ގުޅުން
ހުރި ސުވާލެއް ނޫން. މިހާރު ގަވާއިދުގައި މި އޮންނަނީ އިތުރު ސުވާލުކުރަން ވާނީ އެ ދުވަހު އެ ކުރެވޭ ސުވާލުގެ
ދާއިރާގެ ތެރެއިން ކަމަށް. އާދެ ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލާއި މިއަދުގެ މި ވާހަކަދެކެވޭ ސުވާލަކާ ދިމައެއް
ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިތުރު މެންބަރަކަށް މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ. އެއީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަޙްމަދުދީދީ.
މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. މަނިކުފާނު ވިދާޅުވެއްޖެ މޯލްޑިވްސް ޓޫ ޕޮއިންޓޫ އޯ އެއް ގެ
ވާހަކައެއް. ސުވާލަކީ ޓޫ ޕޮއިންޓު އޯ ޑިޖިޓަލް، ޕޭޕަރލެސް މުޖުތަމަޢެއް ބިނާކުރަން އުޅޭ އިރު މި ސަރުކާރުގެ މެގަ
ޕްރޮޖެކްޓުގެ ގޮތުގައި އޭ.ޓީ.އެމް އެއް ހުޅުވާފައި އެބަ ރަށްރަށުގައި އެކަން އެބަ ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރޭ. އެހެންވީމާ، ތި
ޑިޖިޓަލައިޒް ކުރުމާއި މި ކަމާ ކޮންޓްރިޑިކްޓްވާތީ މަނިކުފާނުގެ ސިޔާސަތަކީ ކޮބައިތޯ އެ 2.0 ހަދާ އިރު؟ ޕޭޕަރލެސް
ޤައުމަކަށް ދިޔުންތޯ؟ ނޫނީ މޭގަ ޕްރޮޖެކްޓް ދައްކަންތޯ؟ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޖަވާބެއް ދެއްވަން ބޭނުންފުޅިއްޔާ ވަޒީރަށް އެ
ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
15

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދައުލަތުގެ މަނިޓަރީ ޕޮލިސީއަކީ އަޅުގަނޑުމެން
މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އެއްޗެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ ޕޮލިސީއަށް އަޅުގަނޑަކަށް ނުކެރޭނެ ކޮމެންޓެއް ކުރާކަށް.
ޑިޖިޓަލައިޒޭޝަނާ ބެހޭ ގޮތުން ސުވާލެއް އޮވެއްޖެއް ޔާމު އަޅުގަނޑަށް ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާ އެކު 24 ގަޑިއިރު
ވަންދެން ވެސް ވާހަކަދައްކަން އިނދެވިދާނެ އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. އަޙްމަދު
ޝަމްހީދަށް.
ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަމްހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރު. ކުރީގެ އިމިގްރޭޝަން ކޮމިޝަނަރ، ޝަމްޢާން ވާނުވާގައި
ޖަލުގައި މި ހޭދަކުރާ ދުވަސްތަކާއި މަނިކުފާނާ ގުޅޭގޮތުން މަނިކުފާނުގެ، ދެ ބޭފުޅުންގެ ޒާތީ ކަމަކާ ގުޅުވައިގެން
ރަށުތެރޭ ވާހަކަދެކެވޭތީ އެއީ އެ ގޮތަށް ހިނގާ ކަމެއްތޯ އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން. ދެން ޑީ.އެން. އާރު އޮފީސް،
އޮފީސް މުވައްޒަފުން އެ ޑީ.އެން.އާރު ތެރޭގައި ޕާޓީގެ ފޯމު ފުރި ކަމަށް. އެއީ މަނިކުފާނު މަގާމުގެ ނުފޫޒު ބޭނުންކުރުން
ކަމަށް ގަބޫލުކުރަންތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ތެރެއިން މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ
ތެރެއިން ޖަވާބުދެއްވަން ބޭނުންފުޅުވާ ބަޔަކަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސުވާލުގެ ދެވަނަ ބައިގައި، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސުވާލުގެ ދެވަނަ ބައިގައި އަޅުގަނޑު
ދަންނަވައިލަން، އަޅުގަނޑު ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން ޕާޓީއަށް މީހުން ވެއްދި ނަމަ މަނިކުފާނު ވެސް ހުންނާނީ
އަޅުގަނޑުމެން ޕާޓީގައި މިއަދު އިނގޭތޯ. އެކަކު ވެސް ނުހުންނާ ސަލާމަތުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ނުފޫޒު
ބޭނުންނުކުރާކަން އެ އެނގެނީ . އަޅުގަނޑު ނުފޫޒު ބޭނުންކުރި ނަމަ 90 ހާހެއް ނޫން ތިބޭނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެ
އުމުރުފުރާގެ ހުރިހާ އެންމެން ތިބޭނީ އެ ޕާޓީގައި. އެހެންވީމާ ، އަޅުގަނޑުގެ އެއްވެސް ނުފޫޒެއް ނޯންނާނެ އެ ކަމުގައި
16

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ކުރީގެ ދުވަހު ވެސް ދެންނެވި ން. ސުވާލުގެ ފުރަތަމަ ބައިގައި ކުރެއްވި ސުވާލަށް، ހަމަ މިއީ ހައްސާސީ ކަމެއްވީމަ
އަޅުގަނޑު ޖަވާބު ދޭނަން އިނގޭތޯ. ކުރީގެ އިމިގްރޭޝަން ކޮންޓްރޯލަރ މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި މަސައްކަތްކުރި
ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ދެ މީހުންގެ ގުޅުން ވަރަށް ރަނގަޅު. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި
އަޅުގަނޑުމެން ދެ މީހުން މަސައްކަތް ކުރީ އެއްކޮށް ، ވަރަށް ރަނގަޅަށް. އެހެންނަމަވެސް، ދަންނަވަން، އަދުގެ
ސަރުކާރުގައި އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ގާނޫނާ ތައާރުޒު ވާ ހިސާބުން އެ ބޭފުޅަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އިސްތިސްނާ ހާލަތެއް
ނުއެއްދޭނެ. އެކަން ރައީސް މުޢިއްޒު އެ ދައްކަވަނީ ސާބިތުކަމާ އެކު ދައްކަވަމުން. އެހެންވީމާ، ގާނޫނު އެ މީހަކަށް
ފުށުއަރާ ހިސާބުން އެ އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކުން އަޅާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑު ވިޔަސް އިނގޭތޯ އަދި
މަނިކުފާނުމެން ވިޔަސް. އެއީ މިކަން އޮންނާނެ ގޮތް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެވަނަ ފަހަރަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ސުވާލެއް ކޮށްލަން މި ތެދުވީ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ
މަލްޓި ޕާޓީ ޑިމޮކްރަސީ އައިސް ވިއްސަކަށް ދައުރު ހިނގަމުންދާއިރުގައި ، ފަސް ވެރިކަމުގައި ވިހި އަހަރު
ހިނގަމުންދާއިރުގައި މި ޕާޓީތައް، ގިނަ ޕާޓީތައް އެކުލެވޭ ވެރިކަންތަކެއް ރާއްޖޭގައި ކުރެވެމުންދާ އިރު ޕާޓީތައް
ހެދިގެން އައި މި ބުނާ ހިސާބުން ފެށިގެން މިއަދާ ހަމައަށް ކިހާވަރަކަށް ވަގަށް ފޯމު ވެއްދިފަ އި ޕާޓީތަކަށް އެބަ ހުރިތޯ؟
ޕީ.އެން.އެފް ކިޔާ ޕާޓީއެއް ވެސް އަދަދު ހަމަނުވެގެން އެބަ އުޅޭ. ދެން ބައިވަރު އެހެން ކުދިކުދި ޕާޓީތައް ވެސް އެބަ
އުޅޭ. މީގައި އެމް.ޑީ.ޕީން ވޭތުވެދިޔަ ތަނުގައި ފުދޭވަރަކަށް ބޮޑު ޑީ. އެން.އާރުން ވައްކަންތައް ކޮށްފައި ހުރި ކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާބިތުވޭ. އޭރު ވެރިކަމުގަ އި އޮތް އިރުގައި އެތައް ހާސް އަދަދެއްގެ ބަޔަކު ޕާޓީގައި އޮތް ކަމަށް،
ރާއްޖޭގައި އޮތް އެންމެ ބޮޑު ޕާޓީ ކަމަށް ވާހަކަ ދައްކަމުން ދިޔައީ. މިއަދު އާޚިރުގައި އެހެން ބަޔަކު ވެރިކަމަށް
އައިސް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަގުތު ޖެހުނުއިރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލުކުރަމުން ގެންދެވި. އެއްކޮށް ސުވާލެއް ނުއެއް ނިމޭ. އެހެންވީމާ،
އެހާ ހިސާބަށް އެ ވިދާޅުވި އެއްޗަކަށް ޖަވާބުދެއްވަން ބޭނުންފުޅުވާ ބަޔަކަށް ޖަވާބު ދެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
17

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުރީ ދުވަހު އަޅުގަނޑު ވާނެ ސްޕެސިފިކް
ސްޓެޓިސްޓިކްސްތައް ހާމަކޮށްފައި. އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ޕަބްލިޝްކޮށްފައި ހުރި އަދި އަޅުގަނޑުމެން އެދިގެން
އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިއްސާކުރި. އެއަށް ބަލާއިރުގައި މިހާތަނަށް އެއް ޕާޓީއަކުން އެންމެ ގިނަ، މިހާތަނަށް، އެ ދުވަހަށް
އަޅުގަނޑު ބެލިއިރުގައި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުން ނަމަ އެއީ މި އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ އެކަކާ ހިސާބަށް
އެންމެ ގިނަ ސައްޙަ ނޫން ފޯމުތައް ފޮނުވާފައި އޮތް ކަމަށް ރެކޯޑުގައި އޮތީ އެމް.ޑީ.ޕީން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފު ޛާކިރަށް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފު ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސުޕަރ މެޖޯރިޓީއާއި ބާރު އޮތީމަ ބޭނުން ވާހަކައެއް ދެއްކިދާނެ. ދޮގު ވެސް ހެދިދާނެ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ،
ޑީ.އެން. އާރުގެ ތެރޭގައި ފުރި ފޯމުތަކުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ފޯމެއް ޕްރޮސެސްވެފައިވޭތޯ ޕީ.އެން.ސީގެ ތެރެއަށް،
ޕީ.އެން.ސީ މެންބަރެއްގެ ގޮތުގައި؟ ޑީ. އެން.އާރުގެ އޮފީސް ބޭނުންކޮށްގެން އެ ފުރި ފޯމުތަކުގެ ތެރެއިން ފޯމުތައް
ޕްރޮސެސް ކުރެވިފައިވޭތޯ؟ އެއީ ވަޒީރު ހުށަހެޅުއްވި ފޯމު ބަންޑެލި އަޅުގަނޑު ވެސް ދުށިން. އެ ބަންޑެލި ތެރޭގައި
ހިމެނޭ ފޯމުތައް ވަނީ ޕްރޮސެސް ކުރެވިފައިތޯ؟ އޭގެ ތެރޭގައި ސައްޙަ ނޫން ފޯމެއް ނުވާނެކަން ޔަގީންތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުރީ ދުވަހު ވަރަށް ތަފު ސީލުކޮށް އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ ދެންނެވިން. އެތާ ތެރޭ ކުރީ
ކޮން މަސައްކަތެ އް ކަމާއި ، އަޅުގަނޑަށް ފެނުނީ ކިހާވަރެއް ކަމާއި، އޭގެ ފަހުން އެޅިފައި ހުރީ ކޮން ފިޔަވަޅުތަކެއް
ކަމާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އަޅުގަނޑަށް ޔަގީނުން ދަންނަވަން އެނގޭ އެއްޗަކީ ، އަޅުގަނޑުމެން ފޯމުތަކެއް ހުށަހެޅިން .
އެއަށްފަހުގަ އި އެ ފޯމުތަކަށް ވާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ޕާޓީއަކުން ނުއެއް އަންގާ. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި
18

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ޒިންމާއެއް އަދި އެ ކަން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ކުރައްވަމުން ވެސް އެބަ ގެންދަވާ . ސައްޙަ
ނޫން ފޯމެއް ސިސްޓަމުގެ ތެރެއަށް ލައިފި ކަމަށް ވެއްޖެ އް ޔާމު އެއާ ދެކޮޅަށް މީހެއްގެ ޝަކުވާއެއް އައިސްފިއް ޔާ އެ
މައްސަލަ އެބަ ބަލާ. އަދި އެ މީހާ އެ ޕާޓީން ނަގަން ވެސް ނަގާ. އެހެންވީމާ، އެ ޕްރޮސެސް އެބަދޭ. އެއީކީ
އަޅުގަނޑަކަށް ހިޔެއްނުވޭ އެއްވެސް ހާލެއްގައި ފޯމު ހުށަހަޅާ ފަރާތާ ފަހުން ކޮމިއުނިކޭޓުކޮށްގެން ކުރާ ކަމެއް ކަމަށް
އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރަށް.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ކުރި ސުވާލުގެ އެއްބައި އެއީ މިއަދު މިނިސްޓަރު ދެއްކި ވާހަކައަކާ ގުޅޭ
ވާހަކައަކަށް ވާތީވެ އަޅުގަނޑު އެ ސުވާލު ކުރީ އިނގޭތޯ. އެއީ އެކްސެސް ، މެނިޕިއުލޭޓު ނުކުރެވޭނެ ކަމު ގެ ޔަގީންކަން
އެ ދޭ ގޮތުގައި ކޮންޓްރޯލްސް ތައް ކިހިނެއްތޯ، ކޮން ފަރާތަކުންތޯ ދެނީ އެ ސަބްސިޑައިޒުކޮށްފައި މި މީސްމީހުންނަށް
ރޯލްސްތައް ޑިފައިންކޮށްފައި ހުންނަނީ، އެއީ ކިހިނެއްތޯ؟ އެއީ މިހާރު މި ދިމާވާ މައްސަލަ ، އެ ތުހުމަތު އެ ކުރެވެނީ
އެހެންވެގެން އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ކުރެއްވި ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވަން ވަޒީރަށް
ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ކޮންމެ ސިސްޓަމެއްގައި ވެސް ، ކޮންމެ އައި.ޓީ
ސިސްޓަމެއްގައި ވެސް ސިސްޓަމް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރއަކު ނުވަތަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ރައިޓްސް ދީފައި އިންނަ
ފަރާތަކުން އެކެސެސް ކޮންޓްރޯކުރަނީ. ޑީ.އެން.އާރުގެ ކޭސްގައި އެކްސެސް ކޮންޓްރޯލުކުރާ ފަރާތްތައް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޕަބްލިޝްކުރާ މަޢުލޫމާތެއް ނޫން ކާކުތޯ ސީދާ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރއަކީ
އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ދެން މި ކުރައްވާ ސުވާލަކީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެކްސްޕެޓް ސިސްޓަމުގެ އެކްސެސް
19

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އިންނަނީ ކިހިނެއްތޯ. ހަމަ ސިމިލަރކޮށް އެކްސްޕެޓް ސިސްޓަމުގައި ވެސް އޮޑިޓު ލޮގެއް ހެދިފައި ، އެކްސެސް
ކޮންޓްރޯލް މެޝަރސްތައް ނެގިފައި، ސިސްޓަމް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ އެ އެކްސެސް ކޮންޓްރޯލްކުރައްވަނީ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނެ ވަކި ބޭފުޅަކު އޮތޮރައިޒްކުރީ ކޯޗެއްކަން، ވަކި ބޭފުޅަކު ވެރިފައިކުރީ ކޯޗެއްކަން، ކޮން
ގަޑިއެއްގައިކަން އެކަން ކުރީ. މި ހުރިހާ މަޢުލޫމާތެއް ސިސްޓަމް ތެރޭގައި އެބަ ހުރި. އެހެންވީމަ، ކުރިންވެސް
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްފައި ވާނެ ، ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަޅުގަނޑާ ބައްދަލުކޮށްފައި ވެސް މި ކޮންސަރން
ރެއިސްކުރީމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްފައި ވާނެ، ފައިސާ ނަގައިގެން މިވެނި އެއްޗެއް އެޕްރޫވްކުރީއޭ ބުނެވޭ ހިސާބުން އެ
ހެއްކަކާ އެކު އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް ގެނެސްދެއްވާށޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޓްރޭސްކުރެވޭނޭ އޭތި އެޕްރޫވްކުރީ
ކާކުކަން. އަދި މީހަކު ބުނެގެން ނުވަތަ މީހަކު އެދިގެން އެޕްރޫވްކުރިޔަސް އެ މީހާގެ ނޯޓިސް ވެސް އެބަ ބަހައްޓާ.
އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ވާހަކަ ތަކުރާރުކޮށް އަބަދުމެ އެބަ ދެކެވޭ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަނގްލަދޭޝް ބޯޑަރު ހުޅުވައިލި ހިސާބުން ފެށިގެން މި ރިކުއެސްޓުތައް އާދަޔާޚިލާފަށް އަންނަކަން
އެބަ ފެނޭ ސިސްޓަމް ތެރެއިން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޕްރޮސެސިން ގ ގައި މި އަންނަ ޑީލޭއަކީ
ބަލާފައި އެކަން ކުރާތީވެ . ހަމަ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން، ބަނ ގްލަދޭޝް ބޯޑަރު ބަންދުކޮށްފައި ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ހުޅުވައިލީ ކުރީގެ އިންޑިއާ ބޯޑަރު. ހުޅުވައިލިއިރުގައި އެދުވަސްވަރު ގާތްގަނޑަކަށް ލައްކައެއްހާ ވޯރކް
ޕަރމިޓް އެބަ ހުރި އެޕްރޫވްކޮށްފައި. އެ އެއްވެސްވަރަކަށް ބެލުމެއް ނެތި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެކަން ކުރެވިދާނެ.
އެކަމަކު އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރާނެ ކަމެއް ނޫން. ސަބަބަކީ އެއްވެސް ޤައުމަކުން ބެލުމެއްނެތި އަދި ރާއްޖޭގައި ވަޒީފާ
ދޭ ފަރާތްތަކުން އެ ވަޒީފާއަށް އަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރު ކުރާނެކަމުގެ ނިޒާމު އެބަ އޮތްކަން ކަށަވަރު
ނުކޮށް ހުއްދަ ދޭން ފަށައިއިފިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ދިމާވެފައި އޮތް މައްސަލަ ޙައްލެއް ނުކުރެވޭނެ.
އަޅުގަނޑުމެން މި މައްސަލައަށް ދާއިމީ ޙައްލެއް ގެންނަމުން މި ދަނީ. މިވަގުތާ ހިސާބަށް ބަލާއިރުގައި ގާތްގަނޑަކަށް
އެއް ލައްކަ ސާޅީސް ހާސް ފިންގަރ ޕްރިންޓު ނެގި، މީހުން އައި.ޑީ ކުރެވި، އޭގެ ތެރޭގައި ބައެއް މީހުންނަކީ
އެއްވެސްވަރެއްގެ އައިޑެންޓިފިކޭޝަނެއް ނެތް މީހުން. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލަ ޙައްލުކުރަމުންދާ އިރު އަނެއްކާ ވެސް
ބޯޑަރު ހުޅުވަ އިލާފައި އިން-ފްލޯރ ކޮންޓްރޯލް ނެތް ގޮތަށް ދޫކޮށްލައިފިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަމުން
އަރައިނުގަނެވޭނެ. އެހެންވެގެން ކޮންޓްރޯލް ލާފައި މި އިންނަނީ. އެހެންވެ ގެން އެކްސެސް ކޮންޓްރޯލްކޮށްގެން
ހިފަހައްޓައިގެން މިއުޅެނީ އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދުދީދީއަށް.
20

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މިނިސްޓަރު ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ކުރެއްވި ސުވާލަށް ޖަވާބެ އް ނުދޭ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ،
މަނިކުފާނު މިތާނގައި ވިދާޅުވި މޯލްޑިވްސް ޓޫ ޕޮއިންޓު އޯ ޑިޖިޓަލައިޒް ކުރާ ވާހަކަ އެއް ދިވެހިރާއްޖެ. އެހެންވެއްޖެ
ކަމަށް ވަންޏާ މަނިކުފާނު ގަބޫލުކުރަންތޯ ދިވެހިރާއްޖެ ވާންޖެހޭނީ ކޭޝްލެސް މުޖުތަމަޢެއްގެ ގޮތުގައޭ އެ
ޑިޖިޓަލައިޒް ވެގެންދާ އިރު ދާންޖެހޭނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ކޮންމެ މަހަކު އެއްފަހަރު
ނަމަވެސް ބޮޑު މެގަ ޕްރޮޖެކްޓެއްގެ ގޮތުގައި އޭ.ޓީ.އެމް މެޝިންތައް ހުޅުވަމުން ގެންދާތަން. ކޭޝް، ކޭޝް ޕަރޗޭސް
އެންކަރޭޖުކުރާތަން. އެހެންވީމަ، މަނިކުފާނު ތި ދެންނެވި ޓޫ ޕޮއިންޓު އޯގެ ސިޔާސަތާ މި ފުށުއަރާނޫންތޯ؟ އެހެންވީމަ،
މީގެ މަނިކުފާނުގެ ސިޔާސަތަކީ ކޮބައިތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލާ މިއަދުގެ ސުވާލާ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެއިން
އެއްވެސް ބަޔަކަށް ޖަވާބުދެއްވަން ވަޒީރު ބޭފުޅުންވަންޏާ ވަޒީރަށް އެ ފުރުޞަތުއަރުވަން އަޅުގަނޑު.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޕޭޕަރލެސް ސޮސައިޓީއާއި ކޭޝްލެސް
ސޮސައިޓީއާ މިއީ އެކައްޗެކޭ ދަންނަވަން ނުކެރޭނެ އިނގޭތޯ. މިއީ އެކައްޗެއް ނޫން. ކޭޝްލެސް ސޮސައިޓީއަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރެވޭނީ ކިހާހިސާބަކުންތޯ އެއީ އަދި މުޅިން އެހެން ޓައިމްލައިނެއް. ރާއްޖޭގެ މަނިޓަރީ ޕޮލިސީ
ޑިފައިންކުރާ އެއްޗެއް އެއީ. އެހެންނަމަވެސް، ޕޭޕަރލެސް، ޕޭޕަރލެސް ރާއްޖެއަކަށް ރާއްޖެ ހެދުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ޓޫ
ޕޮއިންޓު އޯގެ ތެރޭގެ އެއް ސިޔާސަތު އިނގޭތޯ. މިހާރު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ ކަމަކީ ، މި ވަގުތު
ރާއްޖޭގެ މަނިޓަރީ ޕޮލިސީއާއި ފައިނޭންޝަލްސް މެނޭޖުކުރަމުންދާ ގޮތުން ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ބަޔަކަށް
ބޭންކިންގ އަށް އެކްސެސް ނޯންނާތީ އެ އެކްސެސް ހޯދައިދިނުން. ލާރިކޮޅު ހިފައިގެން ލޯންޗަށް އަރައިގެން ނުވަތަ
ދޯންޏަށް އަރައިގެން ކައިރީގައި ހުންނަ ރަށަކަށް ގޮސްފައި އޭ.ޓީ.އެމް ބޭނުންކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ރަށުން އެކަން
ކުރެވުނީމަ އެ ރައްޔިތުންނަށް ލިބިދޭ ފައިދާތަކެއް އެބަ އޮތް. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގައި މި
ސިޔާސަތުތައް ، ޑިޖިޓަލައިޒޭޝަން ވެސް އަދި ކޭޝްލެސް ސިޔާސަތަކަށް ދާން ވެސް ދެވެނީ އެއް އަހަރުން ކަމަށް
ވެއްޖެއްޔާ ނުވަތަ ދެ އަހަރުން ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެ މުއްދަތު ތެރޭގައި ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ލިބެން އޮތް ފަސޭހައެއް،
21

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ފައިދާއެއް ، މަންފާއެއް ހޯދައިދޭން ޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބުލުކުރަނީ. އެހެންވީމަ، މި ސިޔާސަތަކީ އަޅުގަނޑު
ދަންނަވާނީ އެންމެ ރަނގަޅު ސިޔާސަތެކޭ. އަދި މީގެ ކުރީ ސަރުކާރުތަކުން ކޮށްފައި އޮންނަންޖެހޭ ކަމެއް މިއީ
އިނގޭތޯ. ވަކިވަކި ރަށްރަށަކަށްވީތީ އެ ބޭފުޅުންނަށް އޭ.ޓީ.އެމްގެ ޙައްޤުން މަހުރޫމުކޮށްފައި ތިބުމަކީ އެއީ ކޮށްގެންވާނެ
ކަމެއް ނޫން. އެކަން ގަބޫލުކުރައްވާހާލުގައި ރައީސް އެ ވަޑައިގަންނަވަނީ ކޮންމެ ރަށެއްގައި އެ އެކްސެސް ދެއްވަމުން.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. މިހާހިސާބުން އެ ސުވާލަށް ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ވަގުތު ހަމަވީ.
-{6.2} ދެން މި ދަނީ 6.2 އަށް. އެއީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ އަލްފާޟިލް ޢަލީ އިޙްސާނާ ކުރައްވާ ސުވާލު.
ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ 17 މާރިޗު 2025ގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާ ސުވާލެއް ކަމަށް ދަންނަވަން.
14 މާރިޗް 2025 ވަނަ ދުވަހު 19:04ގައި އަދަދު ނޫހުގެ ސީ.އީ.އޯ ޙުސަ އިން ފިޔާޒު މޫސާއަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު ފޯނުން ގުޅުއްވައި ބިރުދެއްކެވި މައްސަލަ އެ ނޫސްވެރިޔާ ފުލުހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިރު،
އޭނާއަށް އިތުރު ރައްކައުތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ފުލުހުންގެ ފަރާތުން އަޅުއްވާފައިވަނީ ކޮން ފިޔަވަޅުތަކެއްތޯ؟
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތުއަރުވަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން މިނިސްޓަރ ޖަވާބުދެއްވުމަށް
5 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. މިނިސްޓަރ ޖަވާބުދެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
22

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ އެލުޑު ކުރައްވާ ސުވާލުގައި އެ ވިދާޅުވާ މައްސަލައިގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
ވާނެ ނިންމުމެއް ނިންމަވާފައި. އެއީ އެ މައްސަލަ ބެއްލެވިއިރުގައި އެ މައްސަލައިގެ ތެރޭގައި ޖިނާއީ ކަމަކަށް
ގަބޫލުކުރެވޭ އެއްވެސް ކަމެއް އޭގެ ތެރޭ ނެތް ވާހަކަ. އެހެންވުމާ ގުޅިގެން އޭގެ ތެރެއަކު އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ވެސް
ފާހަގަނުކުރެވޭ އެ ބާވަތުގެ އެއްވެސް ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ކުރިން ހަމަ އެ
ނޫސްވެރިއާއަށް މީ ގެ ކުރީގައި، އެއީ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ 2023 ވަނަ އަހަރުގައި، ބިރު ދެއްކި މައްސަލައެއްގައި
އެ ނޫސްވެރިޔާއަށް އޮތް ތްރެޓެނިންގ އެސެސްމެންޓެއް ހަދާފައި. މި ހާލަތުގައި ވެސް އެ ނޫސްވެރިޔާ ބަޔާނެއްގައި
މިކަހަލަ އެއްޗެއް ވިދާޅުވީމަ އަޅުގަނޑުމެން ވާނެ ސެކިއުރިޓީ ފޯރުކޮށްދޭން ފަށާފައި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލަން، އެންމެފަހުން 25 މާރިޗު ވަނަ ދުވަހުގައި ނޫސްވެރިޔާ އަމިއްލަފުޅަށް ފުލުހުންނަށް އަންގަވާފައި އެބަ
އޮތް ސެކިއުރިޓީ ބޭނުންފުޅުނުވާ ކަމަށް އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. މިނިސްޓަރ އެ ދެއްވި ޖަވާބާ ގުޅިގެން ނުވަތަ މިނިސްޓަރާ ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިތުރު ސުވާލުކުރެ އްވުމަށް
ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސުވާލާ ގުޅޭ ގޮތުން ލައްކަ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް މާފުކުރައްވާ! މަޑުކޮށްލަދެއްވާތި! އެންމެ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު މި އަރުވަނީ މި
ސުވާލުކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީލާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމަށް.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލުގައި ވާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނޫސްވެރިއަކަށް ބިރުދެއްކެވި
ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައެއް. އެހެންވީމާ، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި ތަޙުޤީޤުކުރެ ވެ މުންދާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭ
ސިޔާސީ ފަރާތްތަކާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާއި، އާރާއި ބާރު ހުރި ފަރާތްތަކުތަގެ ޢާއިލާތަކުގެ ތަޙުޤީޤުތަކުގައި
23

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަދި ސަރުކާރަށް، ފުލުހުންނަށް ނުފޫޒު ނުފޯރުވޭކަން ކަށަވަރުކުރެވެނީ ކިހާ މިންވަރަކަށްތޯ؟
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މެންބަރު. ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވަން ފުރުޞަތު އަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މީގެ ކުރީގައި ހަނދުމަފުޅު ހުންނާނެ ބައެއް
ސަފާރީތަކުގައި ހިނގައިދިޔަ މައްސަލަތަކުގަ ޔާ އެއްޗެހި ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ގޮތް. އަޅުގަނޑަށް ޔަގީންކޮށް،
ކަށަވަރުކޮށް، ބަޔާންކޮށްފައި ދަންނަވަން އެނގެނީ މިހާރު އެފަދަ ކަމެއް ނުހިނގާނެ. ދައުލަތުގެ ފުލުހުންގެ އިދާރާއިން،
ޚާއްޞަކޮށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެސް އަދި ޚުދު އަޅުގަނޑު ވެސް އަދި ދައުލަތުގެ އެއްވެސް އެހެން ފަރާތަކުން
ނުހަމަ އިންފުލުއެންސެއް ނުކުރާނެ. އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ކަށަވަރުކުރަން. އަދި އެއްވެސް މައްސަލައެއްގައި، ފުލުހުން
ބައްލަވަމުން ގެންދަވާ މައްސަލައެއްގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ގައިޑެއް ނުކުރާނަން ނުވަތަ އިންސްޓްރަކްޝަނެއް
ނުދޭނަން މިވެނި ދިމާލަކަށް ދާން، މިވެނި މީހަކު ދޫކޮށްލަން، މިވެނި މީހަކު ހައްޔަރުކުރަން. އެއީކީ ގާނޫނީ ގޮތުން ވެސް
ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އެކަން ނުވެސް ހިނގާ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ޔަ ގީންކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި
ހުރިހާ މެންބަރުންނަށާއި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މިއަދު އަރުވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، އާދެ! ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން
ޒިޔާދަށް.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން
ހާދަ ހެޔޮފުޅޭ ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ވަޒީރު، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލު ހަމަ ރައްކާތެރި، ރައްޔިތުންގެ
ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ގުޅުންހުރި ސުވާލެއް ކަމަށް މި ދެކެނީ. ވަޒީރުގެ ވަޒީރުކަމުގައި ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލްގައި
3 މީހުން ދަންޖެހި، 2 މީހުން މަރުވެއްޖެ. އޭގެ ތެރެއިން އެއް ސެންޓަރެއްގައި ދެ މީހުން ދަންޖެހިއްޖެ، ވަރަށް
ކައިރިކައިރީގައި. އެތާނގަ އި ކެމެރާ ހަރުކުރެވިފައެއް ނެތީ، ޕޮލިހުންގެ ފަރާތުން ލިބިފައި އޮތް މަޢުލޫމާތުގައި ބަޖެޓު
24

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ނެތީމަ. މިއީ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ސީ.ސީ ކެމެރާއެއް ގަނެވޭވަރު އެބައިންތޯ؟ ނެތްތޯ؟ ނުވަތަ އެ މައްސަލަ
މި ދަންޖެހުން މިހާ މި ގިނަވަނީ ހެދިފައި އިންނަ އުސޫލުންތޯ؟ އުސޫލެއްގެ ސަބަބުންތޯ އެހާ ފަސޭހަވަނީ؟ ހެދިފައިވާ
އުސޫލެއްގެ ސަބަބުންތޯ ނޫންތޯ ، ވަޒީރަށް ދޭންވާ ވަރަށް ސަމާލުކަން އެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ނުދެވޭތީތޯ؟ ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކުރެއްވި ސުވާލަށް މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޖަވާބުދެއްވަން
ބޭނުންފުޅުވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ފުރުޞަތު ވަޒީރަށް އަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތިޔަ ވިދާޅުވި ކުޅުދުއްފުށީ ކަސްޓޯޑިއަލް ފެސިލިޓީގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ތިބާވަތުގެ
މައްސަލައެއް ހިނގާފައިވާނީ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވެންބަރު މަހުގައި. އޭރުއްސުރެ އެތާނގައި ސީ.ސީޓީވީ ކެމެރާ
ހަރުކުރަން މި ދިޔަ ސަރުކާރުގައި ދިޔަ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މިދިޔަ މުއްދަތަށް ވުރެ ގިނަ މުއްދަތު. އެ ހަރުނުކުރެވި
އޮތީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން އައިސްފައި އެ ކަމަށް އިސްނަގައިގެން މިހާރު އެ ދަނީ އެ މަސައްކަތް ކުރެވެމުން.
އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ފައިސާ ވެސް އެބަހުރި. އެކަން ކުރަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާނަން. އަދި
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާމު މިހާރު ހެދިފައި އިން ޕްރޮޓޮކޯލްގެ ތެރެއިން ޖަލުތަކުގައި މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތައް ދެން ދިމާވުން
ވަރަށް ކުޑަވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވާނެ ފިޒިކަލީ، އެއީ ކެމެރާ ހުއްޓަސް ނެތަސް ފިޒިކަލީ ކޮންމެ ދިހަ
މިނެޓަކުން، ޚާއްޞަކޮށް އެކަހެރިކޮށް ބަލަހައްޓާ މީހުންގެ ޖަލެއް ވެއްޖެއްޔާމު އެ ޖަލުތައް މޮނިޓަރކުރަމުން މިހާރު
ގެންދަން ފަށާފައި. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ އިބްރާހީމަށް.
މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އަސްލުގައި މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދާޚިލީ
ރައްކާތެރިކަން ، ހަމަޖެހުން ގާއިމުކުރުމަކީ ވަޒީރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތަކަށް ވާއިރު، އަޅުގަނޑަށް ޔަ ގީން، މި
25

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ނޫސްވެރިކަމުގައި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވެގެން މިއުޅޭ އެންމެ ބޮޑު އެއް ކަމަކީ ޙަޤީޤަތުގައި މި ދާޚިލީ
ހަމަޖެހުމަށް ބުރޫއަރާ ދޮގު ވާހަކަތައް ނޫސްވެރިން ފަތުރަމުންގެންދިޔުން. އެހެންވީމާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ނޫސްވެރިއަކަށް ބިރު ދައްކަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން،
ދޮގު ވާހަކަދައްކާ މިފަދަ ނޫސްވެރިންނާ ދޭތެރޭގައި ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅެންޖެހޭނެ ކަމަށް. މިކަމާ
ދޭތެރޭގައި ވަޒީރުގެ ވިސްނުންފުޅަކީ ކޮބައިތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނޫސްވެރިކަމުގެ މިނިވަންކަން ކަށަވަރުކުރުމަކީ ޑިމޮކްރެޓިކް ސޮސައިޓީއެއްގައި ވަރަށް
މުހިންމު އަސާސެއް އެއީ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ޒިންމާދާރުކަމާ އެކުގައި ނޫސްވެރިކަން ކުރުމަކީ ވެސް ހަމަ އެ
އަސާސް އެކްސަސައިޒް ކުރައްވާއިރުގައި އޮންނަންޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މި
ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމެއް ނެތް އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވެސް ވިސްނުންފުޅެއް ނެތް، ނޫސްވެރިކަމަށް އެއްވެސް
ކަހަލަ ހުރަހެއް އަޅާކަށް. ތަންމިނަށް ހުޅުވައިލާފައި، ނޫސްވެރިން ބޭނުންފުޅުވާގޮތަށް ޕްރޮފެޝަނަލްކޮށް އެކަން ކުރަން
ހުއްދަ ދެއްވަން ރައީސް ބޭނުންފުޅުވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ދާޚިލީ ސަލާމަތާއި، ފަންނިއްޔަތާ ބެހޭ ވުޒާރާއިން
އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮންސަރނެއް އެބަ އޮތް. ޚާއްޞަކޮށް ހިނގަމުންދާ ހައްސާސީ މައްސަލަތަކުގައި އޭގެ ޙަޤީޤަތް
ނުބަލައި ވާހަކަތައް ފެތުރުން. މިގޮތަށް ވާހަކަތައް ފެތުރުމަކީ އެ މައްސަލައިގަ އި ވިކްޓިމް އެއް ގޮތަށް ހުންނަ ބޭފުޅެއް
ނުވަތަ ވިކްޓިމައިޒް ވެގެން އުޅޭ ބޭފުޅެއް ނުވަތަ އެ ބޭފުޅުންގެ ޢާއިލާގެ ކަރާމާތް ވެސް ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް ގެއްލިފައި
އޮންނަ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ފުލުހުންގެ ތަޙުޤީޤެއްގައި ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް މަޢުލޫމާތުތައް ހާމަކުރެވޭވަރުވެގެން، އެ
މަޢުލޫމާތުތައް ހާމަކުރެވޭއިރުގައި މިހާރުގެ މި ކަންކަން އޮންނަގޮތުން ސައްޙަ ނޫން މަޢުލޫމާތުތައް ފެތުރެމުން
ފެތުރެމުން ގޮއްސަ މި ތިބެނީ ވަކި އެއްޗެއް ގަބޫލުކުރާ ހާލަތުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފުލުހުން އެ
މަޢުލޫމާތުތައް، ސައްޙަ މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދައިގެން، ތަޙުޤީޤަށް ކަށަވަރުކުރެވިގެން، އެ މަޢުލޫމާތު ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް
ގެންނަ އިރު ބައެއް ފަހަރަށް މާ ލަސްވެސް އެބަވޭ. މިކަމުގެ ތެރޭގައި އެތައް ބައެއްގެ ޙައްޤުތައް ގެއްލިގެން އެބަދޭ.
އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނީ އޮނިގަނޑު
ތެރެއިން ބައްލަވާފައި، ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ޙައްލެއް ގެންނަވަންޖެހިދާނެ މައްސަލައެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން.
26

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން، އެއްވެސް ވަރަކަށް ނޫސްވެރިކަމަށް ލިބިފައި
އޮންނަ ބާރުތައް ހަނިކޮށް، ނޫސްވެރިކަމަށް ހުރަސްއެޅުމަކީ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު
އިބްރާހީމަށް.
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ހޯޕް އައިލެންޑް ތަރައްޤީކުރުމަށް ޚަރަދުވާނެ ކަމަށް ބެލެނީ ކިހާވަރެއްތޯ؟ އެ އިންވެސްޓްމަންޓްގެ
ބަދަލުގައި ދ. އަތޮޅު ވާނީއާ އި އިތުރު 2 ފަޅު ދޭ ވާހަކަ ، އެއީ ތެދެއްތޯ؟ ދެން އެ ތިން ތަނުގެ އިކުއިޒިޝަން
ކޮސްޓަކީ ކިހާވަރެއްތޯއާއި، ޓޫރިސްޓް ރިސޯޓު ތަރައްޤީކޮށް ހިންގުމަށް ދޫކުރާ ފަރާތަކީ ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީ ނޫންތޯ؟
އެހެންވީމާ، މި ސުވާލުތައް އަޅުގަނޑު ހަމަ ކޮށްލަން ބޭނުން އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޖަވާބެއް ދެއްވެން އޮތިއްޔާ އެ
ފުރުޞަތުއަރުވަން އަޅުގަނޑު.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހޯޕް އައިލެންޑަކީ ސަރުކާރުގެ ވަރަށް މުހިންމު ސިޔާސަތެއްވީމަ ، އަޅުގަނޑު ހަމަ
ރައީސްގެ އިޒުނަޔާ އެކުގައި އެ ސުވާލަށް ޖަވާބު ދިނުމަށް ބޭނުން. ހޯޕް އައިލެންޑަކީ ކްރޮސް ސަބްސިޑީ މޮޑެލްގެ
ތެރެއިން ޑިވެލޮޕްކުރުމަށް ސަރުކާރުން ނިންމަވާފައިވާ ޕްރޮޖެކްޓެއް. ކްރޮސް ސަބްސިޑީ ވޯކްކުރާ ގޮތަކީ، ހަމަ ތިޔަ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވި ގޮތަށް، ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީގެ ޑިޒިޝަނެއް އެއީ. މިހާރު އިޔަރމާކުކޮށްފައި އޮތް 2
ފަޅަކީ ވެސް އަދި ދ. ވާނީއަކީ ވެސް ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކުރެވިގެން ނަގާފައި
އިން ޑިސިޝަނެއް. ދ. ވާނީއަކީ މި ވަގުތު ފުލުހުންގެ ތަމްރީނު މަރުކަޒެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، ހޯޕް އައިލެންޑުގެ އެއް
ފަޅިއަކީ ފުލުހުންގެ ތަމްރީނު މަރުކަޒެއް. ސަބަބަކީ، އެހާ ބައިވަރު ކުށަށް އަރައިގަންނަން ނުވަތަ ކުށަށް އަރައިގަތުމުގެ
ރިސްކުގައި ތިބޭ ކުދިން އެ އް ތަނެއްގައި ގެންގުޅޭއިރުގައި، ފުލުހުންގެ ޕްރެޒެންސެއް ކައިރީގައި ނެތިއްޔާމު ދިމާވެދާނެ
27

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
މައްސަލަތަކެއް ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އިންޑިޒައިންގަ އި ފުލުހުންގެ ތަމްރީން މަރުކަޒެއް އެތާ ތެރެއަށް
ލާފައި ހުންނާނީ. އެހެންވީމާ، ހޯޕް އައިލެންޑުގެ އެއް ފަޅިއަކީ ފުލުހުންގެ މިހާރުގެ ދ. ވާނީގަ އި އެ ހިނގަމުންދާ
ފުރިހަމަ ތަމްރީން މަރުކަޒު. އެއާއެކުގައި ދެން ދާނީ މި ދެންނެވި ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރު. ކްރޮސް ސަބްސިޑީގެ
މޮޑެލްގެ ތެރެއިން އެ ފަޅުތައް ވެލިއުކުރުމާ އި، މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރައްވަމުން ގެންދަވާނީ ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީގެ
ބެއްލެވުމުގެ ދަށުން މިހާރުގައި އޮންނަ، ޚާއްޞަ ކޮމިޓީއެއް ނެގިގެން މިހާރުގެ އޮންނަ ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން އިނގޭތޯ.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. އަޙްމަދު ޝަމްހީދު.
ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަމްހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރު. ބެސްޓިނެޓުގެ ސެޓްލްމަންޓް އެގްރީމަންޓް ހެދިގެންދިޔަ އިރު
މަނިކުފާނު ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ލަފާ ހޯދިންތޯ؟ ނޫނީ އަދި ސަރުކާރުގެ ކޮން އިދާރާ؛ ރައީސު ލްޖުމްހޫރިއްޔާއިން ފެށިގެން
ކެބިނެޓު ލެވެލްގެ ކޮން ތަންނަކުންތޯ މިގޮތަށް މި ސެޓްލްމަންޓް ހެދުމަށް، މި އެއްބަސްވުން ހެދުމަށް ތި ބޭފުޅާއަށް އެ
ރައުޔު ދެއްވީ؟ ސާފުކޮށްލަދިނުން އެދެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެއީ ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ހަމަ ކަނޑައެޅިފައި
އޮންނަ، ހުރިހާ މިކަން، މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ހުއްދަ ހޯދަންޖެހޭ ހުރިހާ ދިމާލަކުން، އޭގެ ތެރޭގައި އެޓަރނީ
ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވެސް ހިމެނޭ ގޮތަށް ހުއްދަ ހޯދައިގެން ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިވާ ކަމެއް އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
28

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ސުވާލަކީ ، ޕޮލިހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުއްޓާ ދަންޖެހިގެން މަރުވި
ފަރާތެއް، އެއީ އާދަމް އަޚްތަރުގެ މައްސަލައިގައި އެޗް.އާރު.ސީ.އެމް ތަޙުޤީޤަށްފަހު ދަޢުވާކުރަން ފޮނުވި. އަޅުގަނޑު
ސުވާލަކީ ވަޒީރު ޕޮލިހުންގެ އިދާރީ ފިޔަވަޅެއް، މި ދަޢުވާނުކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް މި 2 ބޭފުޅުންނާ މެދު މިއަދާ
؟
ހަމައަށް އެޅިފައިވޭތޯ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަޒީރު، އެ ސުވާލަށް ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޖަވާބެއް ދެއްވަން ބޭނުންފުޅިއްޔާ
ފުރުޞަތުއަރުވަން އަޅުގަނޑު.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެޗް.އާރު.ސީ.އެމުން ވެސް އަދި އެހެން
އިދާރާއަކުން ވެސް ތަޙުޤީޤުކޮށްފަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ފޮނުވާ މައްސަލަތައް އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދާރާއާ ބެހޭ
ކަމެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ފުލުހުން ޔޫޒް އޮފް ފޯސް ބޭނުންކުރާ ކޮންމެފަހަރެއްގައި، ބާރުގެ ބޭނުން ކުރާ ކޮންމެ
ފަހަރަކީ އަޅުގަނޑުމެން ޔޫޒް އޮފް ފޯސް ރިވިއުކުރާ ފަހަރެއް. ރިވިއުކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މިންގަނޑުތަކުން
ބަލާއިރުގައި އެއީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ބާރުގެ ބޭނުންކޮށްފައި އޮތް ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު ފުލުހުންނާ ދޭތެރޭ ފިޔަވަޅު
އަޅަން. އަޅުގަނޑުމެން މިހާތަނަށް ބެލި ބެލުމުން މި ދެންނެވި ހާދިސާތަކުގައި އެފަދަ ކަމެއް އޮވެއްޖެއްޔާ އަޅާފައި
ވާނީ. ނެތިއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ނުއެއް އަޅާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
29

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލެއް ގޮތުގައި، ދެވަނަ ފުރުޞަތެއް މި ހޯދީ އިތުރު
ސުވާލެއް ކޮށްލުމަށް. މިހާރަކަށް އައިސް މި އިމާރާތަކުން ވެއްޓުނު، ފުންމާލި މީހެއްގެ މައިބަދަ ބިންދައިގެން އޮއްވަ
ޕޮލިހަށް ގެންދިޔުމާއި، ފިޓު ޖެހިފައި ހުރި ނުވަތަ ހާޓްއެޓޭކެއް ޖެހިގެން، ސްޓްރޯކެއް ޖެހިގެން، އެކްސިޑެންޓެ އް ވީ
މީހަކު ޕޮލިހަށް ގެންދިޔުމާއި ، މިހެންގޮސް ޒަކިއްޔާގެ މަރުގެ މައްސަލައިގައާ ، މިހެން ހުރި ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމުގައި
އެބަހުރި ވަޒީރު ވެސް ބައެއް ، މި ކަންކަމުގައި ވިދާޅުވެފައި އެބަހުރި މީގައި ޕޮލިހުންގެ އިހުމާލު އެބަ އޮތޭ. މިހާ
ގިނައިން މިކަހަލަ ކަންކަން މި ހިނގަނީ ހެދިފައި ހުރި އުސޫލުގެ މައްސަލައަކުންތޯ؟ އެއްވެސް ފަހަރެއްގައި
ނުދަންނަވަން ވަޒީރުގެ މައްސަލައެއް އޮތް ކަމަކަށް. ވަޒީރު ބަރާބަރޭ. އެހެންނަމަވެސް، ތަކުރާރުކޮށް މިކަން ރިޕީޓުވާތީ
އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު މި ދަންނަވައިލީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޖަވާބެއް ދޭން ބޭނުންފުޅިއްޔާ އެ
ފުރުޞަތުއަރުވަން އަޅުގަނޑު.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޕޮލިސިން ގ ގެ އުސޫލުތަކަކީ އަބަދުވެސް ރިވިއުކުރަމުން އަންނަ އެއްޗެއް
އިނގޭތޯ. އެއީ ޒަމާން ބަދަލުވަމުން އަންނަވަރަށް، ގާނޫނުތަކަށް ބަދަލުވެގެން އަންނަ ވަރަށް ފުލުހުންގެ ޓެކްޓިސް
ބަދަލުވެގެން އަންނަވަރަށް ، ކްރައިމް އެންވަޔަރަންމަންޓް ބަދަލުވެގެން އަންނަ ވަރަކުން އަދި މީހުން ގެންގުޅޭ
ސްޓްރެޓެޖީތައް ބަދަލުވެގެން އަންނަވަރަކުން ބަދަލުވަމުން އަންނަ އެއްޗެއް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން މިހާރު ވެސް
ހެދިފައި ހުރި ބައެއް އުސޫލުތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން ރިވިއުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތައް. އަދި ތިޔަ ވިދާޅުވިހެން ބައެއް ކަހަލަ
ހާލަތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުލުހުންގެ އިހުމާލު އެބަ އޮތް ކަމަށް ނުވަތަ ފުލުހުންގެ ޕްރޮސީޖިރަލް މައްސަލައެއް
އެބަ އޮތް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައި ހުންނަ ކަންކަމަކީ ވަރަށް ގިނަފަހަރަށް އެ ވަގުތަކަށް އެ އޮންނަ އުސޫލު މާ ކުރީގެ
އުސޫލެއް ނުވަތަ އެ ހާލަތާ ދިމާނުވާ ކަހަލަ އުސޫލެއް އޮވެގެން ދިމާވެފައި ހުރި ކަންކަން. އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލުތައް
އެގޮތަށް އޮންނަ އުސޫލުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ރިވިއުކުރަން. އޭގެ އިތުރުން ފުލުހުންނަށް ހަމަ ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި
ލިބިދޭންޖެހޭ ތަމްރީނުތައް މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ އިތުރަށް ވެސް ފުރިހަމަކުރަމުން. ތަމްރީނަކީ ވެސް
ތަކުރާރުކޮށް އަބަދުވެސް ދެމުންގެންދާންޖެހޭ އެއްޗެއް. އެއްދުވަހު ތަމްރީނުކުރެވިފައި މުޅި އުމުރުދުވަހު ތަމްރީނު ނުކޮށް
ތިބޭ އެއްޗެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުވިއިރުގައި 1 ހާސް ފުލުހުން ތިބި ތަމްރީނު ނަހަދާ
30

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އިނގޭތޯ. މިއީ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލައެއް. ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާ އެއް ގެ ތެރޭ ތަމްރީނު ނަހަދާ 1 ހާސް ފުލުހުން
ގެންގުޅުމަކީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ސަރުކާރު އައުމަށްފަހުގައި ރައީސް ޑރ. މުޢިއްޒު ވަރަށް ބޮޑު
އިސްކަމެއް ދެއްވި ފުލުހުންގެ ތަމްރީނަށް. އެގޮތުން މިހާރުވާނީ އެ އަދަދު ގާތްގަނޑަކަށް 300 އަށް ކުޑަކުރެވިފަ އި.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާޙަށް.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާޙް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރާ ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި އެ މަނިކުފާނުގެ ޢާ އިލާއަށް ނިސްބަތްކޮށް އެމް.ޑީ.ޕީއާއި ޕީ.އެން.އެފްއާ އަދި
އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން ތަކުރާރުކޮށް އެ މަނިކުފާނަށް މަރުގެ އިންޒާރުތައް ދެމުން އެބަ ގެންދޭ. ތަކުރާރުކޮށް ޢާއިލާއަށް
މަރުގެ އިންޒާރުތައް ދެމުން އެބަގެންދޭ. އެހެންވީމާ، އެ މަނިކުފާނާއި، އެއީ ޤައުމެއްގެ ވަލިއްޔުލްއަމު ރު.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހި ރައްޔިތުން މިއަދު މި ޤައުމުގެ އެންމެހައި ޒިންމާތައް ހަވާލުކޮށްފައި ހުރި ފަރާތް. އެހެންވީމާ،
އެ މަނިކުފާނަށް މަރުގެ އިންޒާރު ސޯޝަލް މީޑިޔާގައާއި، އެކިއެކި ޕޯޑިއަމްތަކުގައާ އެކިއެކި ފަރާތްތަކުން އެ
މަނިކުފާނާއި އެ މަނިކުފާނުގެ ޢާއިލާއާއި، ދަރިކަލުންނަށް ދެމުންދާއިރުގައި އެ މަނިކުފާނާއި އެ މަނިކުފާނުގެ ޢާއިލާގެ
ރައްކާތެރި ކަމަށް ކިހާވަރެއްގެ އިސްކަމެއް ދެއްވަންތޯ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޖަވާބު ދެއްވަން ބޭނުންފުޅިއްޔާ އެ
ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަކުރާރުކޮށް ފާހަގަކުރެ ވެމުންދާ މައްސަލައެއް މިއީ. އަދި
ރާއްޖޭގެ މި މުޖުތަމަޢު ތަރުތީބުވެފައި އޮތް ގޮތުން މި މައްސަލަ ދުވަހެއް ދުވަހަކަށް މަޑުމަޑުން އިތުރު ވެސް ވަމުން
އަންނަކަން އެބަ އެނގޭ. ފޭކް އެކައުންޓުތައް ހަދައިގެން މީހުނަށް މަރުގެ އިންޒާރު ދިނުން މިއީ އާންމު ކަމަކަށް
31

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
މަޑުމަޑުން އެބަވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން މިކަން ޙައްލުކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތް
ކުރަމުން އެބަ ދަން. އަދި މިފަދަ ސޯޝަލް މީޑިއާ މެނޭޖުކުރައްވާ ނުވަތަ އޯނަރޝިޕް އޮންނަ ކުންފުނިތަކާ ގުޅިގެން
ވެސް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ކުރަމުން. އެހެންނަމަވެސް، ފޭކް އެކައުންޓެއް ހަދައިގެން މީހަކަށް
އެކަން ކުރުމަށް މި ނަގަނީ ސިކުންތުކޮޅެއް. އެހެންވީމާ، އެކަން އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހާ ފަސޭހައެއް ނޫން
ޙައްލުކުރާކަށް. އަޅުގަނޑު ޔަގީންކަން އަރުވާ ކަމަކީ، މިފަދަ މައްސަލައެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުން ގޮސް އެއީ
ކާކުކަން އެނގޭ ދުވަހަކީ އެ މީހާއާ ދޭތެރޭ ގާނޫނީގޮތުން އަޅަންޖެހޭ އެންމެ ހަރުކަށި ފިޔަވަޅު އަޅުގަނޑުމެން އަޅާނެ
ދުވަސް. ދިވެހި ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ވެސް މަރުގެ އިންޒާރެއް ދީފި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު އަޅުގަނޑުމެން ސީރިއަސްކޮށް
އެ މައްސަލަ ބަލަން. އަދި އެ ރައްޔިތަކަށް ސެކިއުރިޓީ އެސެސްމަންޓެއް ހަދާފައި ވަގުތުން ވަގުތަށް ދޭންޖެހޭ
ރައްކާތެރިކަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފޯރުކޮށްދެމުން އެބަދަން. ދިވެހި ދައުލަތުގެ އެންމެ މަތީ ވެރިޔާއަކީ ،
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެންވެސް އެ ބޭފުޅަކަށް މި ދައުލަތުގެ ހުރިހާ އިދާރާއަކުން ވެސް
އެ ބޭފުޅަކަށް ބައްލަވާނެ އިދާރާތައް. ޚާއްޞަކޮށް ސަލާމަތީ ގޮތުން ބަލަންޖެހޭ ކަންކަން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސީދާ
ސަލާމަތީ ކަންކަމަށް ޒިންމާވަނީ ޑިފެންސް މިނިސްޓްރީން. އަޅުގަނޑުމެނެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ފުލުހުންގެ އިދާރާ
ތެރެއިން ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން ދަން. އަދި މިފަދަ ތްރެޓެއް އަންނަ ކޮންމެ ފަހަރަކީ
އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ބަލައި، އެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށް ދިރާސާކޮށް، އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް
އަޅައި، އަޅުގަނޑުމެންނާއި ސިފައިންނާ ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ވެސް ކުރާ ފަހަރުތައް. އެހެންވެ
އަޅުގަނޑު ހަމަ މިއަދު ހަމަ އެންމެ މެންބަރުންގެ އަރިހުން ވެސް އަދި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އަރިހުގައި ވެސް މި
ގޮވަ އިލަނީ މިފަދަ ކަންކަމަކީ، ޚާއްޞަކޮށް މީހަކަށް މަރުގެ އިންޒާރު ދިނުމަކީ އެހާ ލައިޓް ކަންކަމުގެ ގޮތުގައި
ނުނަންގަވާށޭ. އަދި ޖޯކަކަށް ކުރެއްވިއަސް، މަޖަލަކަށް ކުރެއްވިއަސް މިފަދަ ކަންކަން ނުކުރައްވާށޭ. އަޅުގަނޑުމެން ވަކި
ހުދޫދުތަކެއް، ހައްދުތަކެއް ގެންގުޅެންޖެހޭނެ އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ކުރުމުގައި. މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ގެއްލުންދޭ ވާހަކަ
ދެއްކުމަކީ މީގެ ތެރެއިން ބޭރުވެފައި އޮންނަ ކަމެއް. އެހެންވީމަ މިކަން ނުކުރައްވާށޭ. މިކަން ކުރައްވާ ފަރާތްތަކާ
ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނުތައް އަރައި ހަމަކުރާނޭ. އެ ދުވަހަކުން ތިމަންނާގެ ޙައްޤޭ، ޚިޔާލުފާޅުކުރުމޭ މި
ވާހަކަތައް ދައްކައިގެން ނުވާނެ. އެ ދުވަހަކުން އަޅަންޖެހޭ އެންމެ ހަރުކަށި ފިޔަވަޅު އަޅުގަނޑުމެން އަޅާނަން. ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރަށް.
32

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރި ކަމަށް ޓަކައި ތިޔަ ބަހައްޓަވާ އަހަންމިއްޔަތުކަމާ އެއްވަރަށް
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރި ކަމަށް ތިޔަވަރުގެ އަހަންމިއްޔަތު ކަމެއް އެބަ
ބަހައްޓަވަންތޯ؟ މިހާތަނަށް މަނިކުފާނުގެ ވަޒީރުކަމުގައި އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ފެނުމަށް ކަންކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް
ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑަކަށެއް ޔަގީންކަމެއް ނެތް. އަދި ޚާއްޞަކޮށް ސިޔާސީ މީހެއް ގޮތުގައި ހުރެ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގައި މި ދައްކަވަމުންދާ ވާހަކަތަކާއި އަދި ޕޯޑިއަމްތަކުގައި މި ދައްކަމުންދާ ވާހަކަތަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުގެ
ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުވާނެ ކަމުގެ ޔަގީންކަމެއް ނެތް. އަދި ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ގާތް
ރައްޓެހިން، ދަންނަ މީހުން ވެސް ތިޔަ ވާހަކަތައް ސަރުކާރާ ދެކޮޅަށް ދައްކަމުންދާތީވެ، އެކަމުގެ ރައްކާތެރިކަން އޮތްތޯ
ނެތްތޯ އަޅުގަނޑާ ސުވާލު ވެސް ކުރޭ. އަޅުގަނޑު ވެސް އެ ޔަގީންކަމެއް މިހާރު ނެތް، ހިނގަމުންދާ ބައެއް
ކަންތައްތަކަށް ބަލާ އިރު. އަދި ޚާއްޞަކޮށް މަސްތުވާތަކެތި...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ސުވާލުކުރައްވަން ލިބިވަޑައިގެންނެވި 45 ސިކުންތުގެ
ތެރޭގައި ގަޑިހަމަވި އިރު އެ ވިދާޅުވި ހިސާބަށް ދެއްވަން ޖަވާބެއް އޮތިއްޔާ ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ހިތާމައާ އެކު ފާހަގަކުރާ ވާހަކައެއް މިއީ، އަޅުގަނޑަކީ
ކުރީގެ މި ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކުގައި ވެސް މަސައްކަތްކޮށްފައި ހުރި މީހެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން. ތި ބޭފުޅުން
ނިސްބަތްވެވަޑައިގަންނަވާ ޕާޓީ އިދިކޮޅަށް ދާ ކޮންމެ ފަހަރަކީ ދައުލަތުގެ ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކުގެ އަގުވައްޓާލައި،
ކަރާމާތް ކަނޑާލައި، މި ކަންކަމުގެ ވާހަކަދައްކާ ފަހަރެއް އިނގޭތޯ. މިހާރު ވެސް ތި ދައްކަވަނީ އެކަހަލަ ވާހަކަފުޅެއް.
އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ މިހާ ތަނަށް މި ސަރުކާރު އައި ފަހުން ތި ބޭފުޅުން ކޮން ވާހަކައެއްތޯއޭ ނުދައްކަވަނީ.
ޕޯޑިއަމްތަކުގައި ނުދައްކަވަނީ ކޮން ވާހަކައެއްތޯ އޭ؟ އެފަދަ ވާހަކައެއް ދައްކާފައި ކޮން ބޭފުޅަކަށްތޯއޭ ރައްކާތެރިކަން
ނުލިބި އޮތީ؟ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ އެކަން ކިރިޔާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޝައްކެއްވާ ހިސާބުން އެ ބޭފުޅަކަށް
ދޭންޖެހޭ ރައްކާތެރިކަން ދެމުން. އެ މައްސަލަތަކެއް ވަރަށް ސީރިއަސްކޮށް ބަލަމުން މިހާ ތަނަށް މީހަކަށް ތްރެޓެއް
އައިސްފި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް އަބަދުވެސް ކުރާ އިލްތިމާސެއް މިއީ. ކުރީގައި
33

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އަސްކަރިއްޔާގައި އުޅުނުއިރުގައި ވެސް ކުރާ އިލްތިމާސެއް މިއީ. ސިޔާސީ ފަރާތްތައް އައިސް ސިޔާސީ ފަރާތްތައް
ބަދަލުވާނެ. ދައުލަތުގެ މިފަދަ މުއައްސަސާތަކުގެ ކަރާމާތް ގެއްލޭ ގޮތަށް، އަގުވެއްޓޭގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢަމަލުތައް
ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެ. ސިފައިންނާއި ފުލުހުންނަކީ މުޅި ދައުލަތުގެ ޚިދުމަތުގައި ތިބޭ ބައެއް. އެ މުއައްސަސާތައް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ އެޓޭކުތަކުން ސަލާމަތްވާންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ދާތަކުން ވެސް
ސަލާމަތްވާންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭނީ އެ މުއައްސަސާތައް އެމްޕަވަރކޮށްގެން، އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ބޭނުން
ކޮންމެ ސިޔާސީ ބަޔަކު ތިއްބަސް، ވެރިކަމުގައި ކޮންމެ ޕާޓީއެއް އޮތަސް އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ފުރިހަމަ ޚިދުމަތް
ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ލިބޭނެ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާހަކަތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ
ޢަމަލުތައް ބައްޓަންކުރަން. ހިތާމައަކީ މިހެންނެއް ނޫން ކަންކަން ދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ތި ބޭފުޅުންނަށް،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ސުވާލުކުރެއްވީތީ ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރުއަދާކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން
މިހާރު ޑިމޮކްރަސީގެ ތެރޭގައި ތަސައްރަފުފުދި، ރަނގަޅު ދިމާލަށް މި ދަނީ. ދާއިރުގައި މި ވަގުތު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
އެބަޖެހޭ މިފަދަ ކަންކަން ކުޑަކުރަން މަދުކުރަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ޔަގީންކޮށް އެނގޭ އެއްޗަކީ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، ދިވެހި ސަރުކާރުން، މި ވަގުތު އޮތް ސަރުކާރުން އެއްވެސް، އެއްވެސް ސިޔާސީ ފަރާތެއް ފްރޭމްކުރަން
މަސައްކަތްނުކުރާނެ. އެ ރައްކާތެރިކަން 100% ކޮންމެ ދިވެހި ރައްޔިތަކަށް މި ސަރުކާރުގައި އޮންނާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު
އިބްރާހީމަށް، އިބްރާހީމް މުޙައްމަދަށް.
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރު. އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ ، 2020 ވަނަ
އަހަރު ފުލުހުން އާންމު ރައްޔިތަކު ފްރޭމްކުރަން މަސައްކަތްކުރި ކޭސްއާ ބެހޭ ގޮތުން އެޗް.އާރު.ސީ.އެމްގެ ރިޕޯޓު ކޭސް
ނަންބަރު؛ ID-2023/10/333 މަތިންދާބޯޓެއްގައި އިން ދިވެއްސަކު ކޯޓު އަމުރެއް ނެތި ބާލައިގެން ގެނެސް، އޭނާ
އޮރިޔާންކޮށް، ފުރަގަސްފަރާތަށް ގަލަމެއް ހެރި ކަމަށް އޭނަ ބުނާ މައްސަލައިގެ ރިޕޯޓާ ބެހޭ ގޮތުން، އެމް.ޑީ.ޕީގެ
ވެރިކަމުގައި މިކަން ހިނގާފައިވާއިރުގައި މިއަދާ ހަމައަށް ފުލުހުންގެ ފަރާތުން މި މައްސަލަ އިތުރަށް ބައްލަވާފައި
އޭނަގެ ކުށެއް ނެތްކަން ނުވަތަ އޮތްކަން ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީންނާއި އަދި ފުލުހުންގެ ރިޕޯޓުތަކުން އެނގެން
އޮތްއިރުގައި މިކަމަށް ޒިންމާވާ ފަރާތްތަކާ މެދު ކޮން ގޮތަކަށްތޯ...
34

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ކުރެއްވި ސުވާލަށް މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން
ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވަން ބޭނުންފުޅިއްޔާ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިއީ ވަރަށް ސްޕެސިފިކް ކޭސް އެއް ވީމާ
އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މި ކޭސްގެ ކަންތައްތައް އަޕްޑޭޓެއް ބަލާފައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މީގެ އަޕްޑޭޓެއް
އަރުވާނަން އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް
ނިޒާރަށް.
ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ، މި އިއްޒަތްތެރި
މަޖިލީހުގައި ދެންމެ ދެއްކެވިއްޖެ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ވެރިކަންތަކެއް ފެނިއްޖެ. ސަރުކާރުތަކެއް ފެނިއްޖެ. ވަރަށް ގިނަ ހާދިސާތައް ވެސް، މަރުގެ ހާދިސާތަކާއި އަދި މިކަހަލަ
ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަނީ ފެންމަތިވެފައި. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މި ސަރުކާރަށް މިވީ
މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރަށް ފާހަގަކުރެވޭތޯ މި ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ވުރެ ބޮޑު ތަނުން
މަދުވެފައިވާކަން؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ސުވާލަކީ ކޮބައިތޯ؟
ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
35

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އެ ތަފާތު، އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރިހެން ކޮބައިތޯއޭ މިނިސްޓަރަށް އެ
ތަފާތު ފާހަގަކުރެވިފައި އެބަ އޮތްތޯ؟ ކޮބައިތޯ އޭގެ ތަފުސީލަކީ؟ އަޅުގަނޑުމެނަށް ދެވެން އޮތް މިންވަރަކަށް ދެއްވުން
އެދެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވަން ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފުރާނަ ރައްކާތެރިކުރުމަކީ ދިވެހި ފުލުހުންގެ އެންމެ އިސް އެއް
ވާޖިބު އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތްތައް ވެސް ބައްޓަންކުރަނީ މިގޮތުން. މިހެން ސްޓެޓިސްޓިކަލީ ދަންނަވާ
ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު 2007 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ކޮންމެ އަހަރަކީ ވެސް ގޭންގު މާރާމާރީތަކާއި، އެކިއެކި ކަންކަމުގައި
ގަތުލުއާންމު ރާއްޖޭގައި ހިނގާފައިވާ އަހަރުތަކެއް. މިއީ ސްޓެޓިސްޓިކްސްއުން ފެންނަން އޮތް ކަމެއް.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އޮތް އަނެއް ޙަޤީޤަތަކީ، ނިމިދިޔަ 2024 ވަނަ އަހަރަކީ މިފަދަ އެއްވެސް ހާދިސާއެއް
މާތްاެلهގ އިރާދަފުޅާ އެކު ފުލުހުންގެ މަސައްކަތުން ނުހިނގާ އޮތް އަހަރެއް. މިއީ ސްޓެޓިސްޓިކަލީ ފެންނަން އޮތް
ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ވެސް ދިވެހި އެއްވެސް ރައްޔިތެއްގެ ފުރާނަ މިފަދަ
ގޮތަކަށް ނުދާނެ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރަން. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފުރާނަތައް ރައްކާތެރިކޮށް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާ އަދާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ރެޔާއިދުވާލު ކެނޑިނޭޅި 24 ގަޑިއިރު ދިވެހި ފުލުހުން ކުރާނެ ކަމުގެ
ޔަގީންކަން އަދި އެކަން ކުރޭތޯ ކަށަވަރު، އަޅުގަނޑު އެކަން ކަށަވަރުކުރާނެކަން ތި ބޭފުޅުންނަށް ޔަގީންކޮށް އަރުވަން.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. އަޙްމަދު ޝަމްހީދަށް އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަމްހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
36

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ، ސަރުކާރު ފެށިގެން އައީ ރައީސް
އޮފީހުގެ މިނިސްޓަރެއްގެ އަނބިކަނބަލުން ޖަލުގައި ގޮޅިތަކުގައި ދުވަސްތަކެއް ހޭދަކުރަންޖެހުނު ހާލަތަކުން. އޭގެ ފަހުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދިޔައީ އިމިގްރޭޝަން ކޮމިޝަނަރުކަން ކުރެއްވި ބޭފުޅަކު މިއަދު ވާނުވާގައި ޖަހާފައި
އޮތް ތަން. މި ދެ އިޝޫ، ދެ މައްސަލަ ވަރަށް އެބަ ގުޅޭ ސަރުކާރުގެ، އެބަ ތުހުމަތުކުރެވޭ ސަރުކާރުގެ ބޮޑު
މީހުންނާއި، ބޮޑެތި ބޭބޭފުޅުންނާ ގުޅުން އޮތް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ގުޅުން އޮންނަ ކޮންމެ ފަހަރަކު ރައްޔިތުންނަށް އޮތީ
މި ގޮތަށް ޖަލުގެ ގޮޅިތައްތޯއޭ ؟ ޝަމްޢާންގެ އަންހެނުން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އެބަ އޮތް ފްރޭމްކުރުމުގެ ތުހުމަތެއް
ކޮށްފައި ކަމަށް ސޯޝަލް މީޑި އާގައި އެބަބުނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ސުވާލުކުރުމުގެ ވަގުތު ހަމަވި ހިސާބަށް އެ ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅުތަކަށް ޖަވާބެއް
ދެއްވަން އޮތިއްޔާ ޖަވާބުދެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރިން ވެސް ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި
އަޅުގަނޑު ދެންނެވި ފަދައިން، އަދުގެ ސަރުކާރަކީ ގާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި އެއްވެސް މީހަކު ވަކި ގޮތަކަށް
ތަފާތުކުރާނެ ސަރުކާރެއް ނޫން. އެ މީހާއަކީ ވެރިއެއްތޯ، ގެރިއެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެނެއް ނުބަލަން. އެ މީހާއަކީ ކޮން
ހައިސިއްޔަތެއްގައި ހުރި މީހެއްތޯ، ކޮން މަގާމެއްގައި ހުރި މީހެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެން ނުބަލަން. ގާނޫނު ދަންނަ އެއްޗެއް
ނޫން މީހާ ހުރި މަގާމަކީ. އެހެންވީމާ، ގާނޫނު ތަންފީޒުކުރަމުންދާ އިރު އެ މީހާގެ މަގާމެއް އަޅުގަނޑުމެން ނުބަލާނެ.
ކޮންމެ މަގާމެއްގައި ހުރި މީހެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ މީހާގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ތުހުމަތެއް ކުރެވޭ ހާލަތުގައި އެ
މައްސަލަ ފުލުހުން ތަޙުޤީޤުކުރާނެ. އަދި ތަޙުޤީޤުކުރާނީ ފުލުހުންނަށް ލިބިފައިވާ ހުރިހާ ބާރަކާއި ހުރިހާ އިޚުތިޔާރެއް
ބޭނުންކޮށްގެން. އަޅުގަނޑުމެން ވަކި މީހަކު ވާތީ އިސްތިސްނާއެއް ނުކުރާނެ. އަޅުގަނޑަށް ކަށަވަރުކޮށް ޔަގީންކޮށްދޭން
ކެރޭނެ ކަމަކީ، މި ސަރުކާރު ން މީހަކު ފްރޭމެއް ނުކުރާނެ ކަން، މިހާރު މި ބެލެމުންދާ މައްސަލައިގައި ވެސް އެ
ޢާއިލާއަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ކަށަވަރުކޮށް އަރުވަން އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ފަރާތެއް ފްރޭމެއް ނުކުރާނެ. ގާނޫނުގެ
ތެރެއިން ލިބިދޭންޖެހޭ ހުރިހާ ރައްކާތެރިކަމެއް ވެސް އެ ފަރާތަށް ލިބޭނެ. ހަމަ އެއާއެކު ގާނޫނީގޮތުން ގާނޫނު އެ މީހަކާ
އަރައި ހަމަކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ދިމާލަކުން އަރައި ހަމަކުރާނެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
37

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީ ރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލު
އަޙްމަދު ނަސީމަށް.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް މަރުގެ އިންޒާރު ދޭ ވާހަކައަކީ ވަރަށް ހައްސާސް
މައްސަލައެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ފެބުރުވަރީ 2023ގަ އި އޭރުގެ މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މޭޔަރު ޑރ.
މުޙައްމަދު މުޢިއްޒުގެ ސްޕޯކްސްޕަރސަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙުގެ ލޭ އޮހޮރުވައިލަން
ގޮވައިލި މައްސަލައިގައި ފުލުހުގައި އެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރަމުންދަނިކޮށް، އެ މައްސަލަ ފައިލުކުރި ކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު އެބަ ލިބޭ. މިހާރު އެ ކަމަނާ ހުންނެވީ އިންޑި އާ އައުޓު މައްސަލައިގައި ޑެޕި އުޓީ
މިނިސްޓަރުކަމުން ސަސްޕެންޑުވެ، އެމް.އޭ.ސީ.އެލްގެ ވަރަށް މަތީ މަގާމެއްގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މި
ކަންކަން މިހެންދާ ނަމަ ރައީސުލްޖުމްހުރިއްޔާއިންނާއި އަދި ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއިންނަށް ވެސް އެ
ރައްކާތެރިކަން ލިބޭނީ ކިހިނެއްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން ޖަވާބުދެއްވުމަށް.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދެންނެވިހެން
އަޅުގަނޑުމެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވެސް އަދި ދިވެހި އެއްވެސް ރައްޔިތަކަށް ވެސް ފުރާނައަށް ގެއްލުންވެދާނެހެން
ހީވާ އިބާރާތަކުން މީހަކު ޢަމަލެއް ކުރިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަމެއް ތަޙުޤީޤުކޮށް ބަލާނަން. އެކަން ވަރަށް ރަނގަޅަށް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މޯލްޑިވްސް ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީގެ އެކްޓިވިސްޓެއް ވަރަށް ފަހުން ކުރެއް ވި ކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތުހުމަތުކުރެވިގެން އެ މައްސަލަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންވާނީ ތަޙުޤީޤުކޮށްފައި. ހަމަ އެއާއެކުގައި އެ
މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުގައި އެއީ ޑައިރެކްޓް ތްރެޓެއް ނޫން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ހިސާބުން އެ މައްސަލަ
ނިންމައި ފައިލުކުރާނެ. އެ މައްސަލައިގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޢަމަލުކޮށްފައިވަނީ އެހެން. ކުރިން ތި ވިދާޅުވި
މައްސަލައިގެ ސްޕެސިފިކް ކޭސްގެ ޑީޓެއިލްސްއެއް އަޅުގަނޑު ނުބަލަން. އެހެންނަމަވެސް، އެ މައްސަލަ ފައިލުކޮށްފިއްޔާ
ފައިލުކުރާނީ އެ ހިސާބުން އެއީ ތްރެޓެއް ނޫން ކަމަށް ފުލުހުންނަށް ކަށަވަރުވާ ހިސާބުން އެ މީހަކަށް ދޭންޖެހޭ
38

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ނަސޭހަތާއި އިންޒާރުދީފައި. ހަމަ އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ވެސް ޢަމަލުކުރާނީ. އެއްވެސް ދިވެހި
ރައްޔިތެއްގެ ފުރާނައަށް އެއްވެސް މޭރުމަކުން ނުރައްކަލެއް އައިސްދާނެ ފަދަ ވާހަކަ ދައްކާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ
ސީރިއަސްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އެ މައްސަލަ ބަލާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރަށް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މީސްމީހުންނަށް ގުޅައި ބިރުދެއްކުމުގެ ތެރޭގައި ޚާއްޞަކޮށް މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅުން
ހުރި ފަރާތްތައް ނުވަތަ ގޭންގުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ކަމަށް ތުހު މަތުކުރެވޭ ފަރާތްތައް އެބަ ހިމެނޭ. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ
ވެސް ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށުގައި، ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށް ހުރީމާ މިހެން މި ދެންނެވީ. 5 ރަށް އޮވޭ. ކަމަދޫގައި އަދި
ކެންދޫގައި ވެސް މަސްތުވާތަކެތީގެ ބޭނުންކުރާ ކަމަށް އަދި ވިއްކާ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތްތައް އުޅޭ. މި ކަންކަން
ޙައްލުކުރުމަށް ވަޒީރުކުރައްވަނީ ކޮންކަންތައްތަކެއްތޯ؟ އަދި މި ކެންދޫ އަދި ކަމަދޫ އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި އޮތް،
މަސްތުވާތަކެތީގެ ކަންތައް އެއްކޮށް ނިންމައިލަދެއްވަފާނަންތޯ؟ މާތްރަސްކަލާނގެއަށް ޓަކައި ހަމަ ދަންނަވާ ވާހަކައެއް
މީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަރަށް މުހިންމު ސުވާލެއް. މި މަސްތުވާތަކެތީގެ
މައްސަލައަކީ ގާތްގަނޑަކަށް މި ދިޔަ ވިއްސަކަށް ތިރީހަކަށް އަހަރުތެރޭގައި ރާއްޖޭގައި ބޮޑުވަމުން އައިސް މިހާރު
އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް އައިސްފައި އޮތް މައްސަލައެއް. މި ސަރުކާރުން އަމާޒު ހިފާފައިވަނީ މި މައްސަލަ މުލުން
ލުހެލަން. އެއްކޮށް ޙައްލުކުރަން. މިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅޭ ސްޓްރެޓެޖީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ސާފުކޮށް
ކިޔައިދީފައި ވެސް ވާނެ ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާ ދިމާވެގެން. މި ވިޔަފާރިކުރާ މީހުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން
އެންމެ ފުރަތަމަ މި ފާރަލައި އެކަން ތަޙުޤީޤުކޮށް ބަލަނީ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންވާނެ ސެކްޓޯރަލްކޮށް ބަލާފައި،
ބަހާފައި އެ ތަންތަނުގައި ތިބި ވިޔަފާރިކުރާ މީހުން ހިފައި ހައްޔަރުކޮށް ގާނޫނުގެ ކުރި މައްޗަށް އެ މީހުން ގެނައުމުގެ
39

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
މަސައްކަތެއް ފަށާފައި. މި މަސައްކަތަށް އަސްލު ލިބެންޖެހޭ ބާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިދޭނީ މިހާރު ހުށަހެޅިފައިވާ
މަސްތުވާތަކެތީގެ ގާނޫނު އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްވާ ހިސާބުން. އެހެންނަމަވެސް، މި ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ލިބިފައި ހުރި ގާނޫނުތަކުގެ ބާރުގައި ، ފުވައްމުލައް އެއީ އެގްޒާމްޕަލްއެ އް. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރުވާނެ އެތާނގައި އޮތް
އެންމެ ބޮޑެތި ނެޓްވޯރކުތައް ނަގައި ހައްޔަރުކޮށްފައި. މި ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަ ދެކެވެމުންދާ ވަގުތު އެބަދޭ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދެ ސަރަހައްދެއްގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިއްކުމުގެ ވިޔަފާރީގައި އިންވޯލްވްވާ ބަޔަކު ހައްޔަރުކުރުމުގެ
މަސައްކަތެއް މިހާރު ވެސް ހިނގަމުން އެބަދޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ޓާގެޓެޑްކޮށް މި ގެންދަނީ މަސްތުވާތަކެތީގެ
ވިޔަފާރިކުރާ މީހުން، އެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް އަޅުގަނޑު އިންޒާރު ދެން، އެކަންތައް ހުއްޓައިލަންވީ. ހުއްޓައިނުލާ ކަމަށް
ވެއްޖެއްޔާމު ހިފައި ހައްޔަރުކޮށް މި ރާއްޖެ ސާފުކުރާނަން. އަދި އެ ފަރާތްތަކުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ދެމުންދާ
ގެއްލުމަށް ޒިންމާކުރުވާނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ތިޔަ ދާއިރާ އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށްދޭނަން. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ
މި ސަރުކާރު ނިމޭނީ އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރިހާ ދިމާލެއްގައި މި މައްސަލަ ޙައްލުކޮށްފައި. ވަރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީ ރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން
ޒިޔާދަށް.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ވަޒީރު ވަޒީރުކަމާ ހަވާލުވުމަށްފަހު ވަޒީރާ ހަވާލުވެފައި ހުރި
މުއައްސަސާތަކު ތެރޭގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ކޮރަޕްޝަނުގެ ތުހު މަތުތަކެއް، ޚަބަރުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ.
ކަސްޓަމްސް، ކަރެކްޝަން، އިމިގްރޭޝަން. މި ތަންތަނުގެ ތަޙުޤީޤު މިހާރު އެބަދޭތޯ އެއްވެސްވަރަކަށް؟ އޭގެ މަޢުލޫމާތު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައިނުވާތީ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ، ވަޒީރު ތި ވިދާޅުވަނީ ގާނޫނު ކުރިމަތީގައި އެއްވެސް
ތަފާތުކުރުމެއް ނުގެންގުޅުއްވާނަމޭ. އެޗް.ޑީ.ސީ އެމް.ޑީ އާއި ، މިހާރު ހައްޔަރުކޮށް ވާނުވާގައި އެ ހުންނެވި ޝަމްޢާން،
އެއީ އިމިގްރޭޝަން ކޮންޓްރޯލަރ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން ހުރި ހިސާބުގައި ގެއިން ފެނުނު ފައިސާގެ އަދަދާއި ، މި
ހުރިހާ ކަމަށް ބަލާ އިރު ޝަމްޢާން ތަންކޮޅެއް ކުޑަކޮށް އުޅެނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެޗް.ޑީ.ސީ އެމް.ޑީ މިނިވަންވެފައި ،
ޝަމްޢާން ވާނުވާއަށްދާން އެ ޖެހެނީ އެ ކީއްވެގެން ކަމެއް އަޅުގަނޑަށް ނޭނގޭތީ ހަމަ އެކަން ސާފުކޮށްލަދެއްވެން
އޮތިއްޔާ، އެހެން ތުހުމަތެއް ވެސް އޮތީމަ. އަނބިކަނބަލުން އެބަ ތުހުމަތުކުރޭ ފްރޭމުކޮށްފައި ކަމަށް. ވަޒީރު
40

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ނުކުރެއްވިޔަސް އެ ފްރޭމުކުރުން އެކަށީގެންވާތީ އެހެން ބޭފުޅަކު ނަމަވެސް އެކަން ކުރައްވާފައިވޭތޯ އެއެއް
ސާފުކޮށްލަދެއްވުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ވަރަކަށް ޖަވާބު ދެއްވަން
ބޭނުންފުޅުވާ ނަމަ އެ ފުރުޞަތެއް އަޅުގަނޑު ވަޒީރަށް އަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ މާފާއެއްކޮށް އެދި ދަންނަވަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލުގެ ފުރަތަމަ ބައި
އަދި އެއް ފަހަރު ތަކުރާރުކޮށްލެ ވިދާނެތޯ؟
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ކަސްޓަމްސް، ކަރެކްޝަން، އިމިގްރޭޝަންގެ ވަރަށް
ބޮޑެތި އަދަދުތަކުގެ ކޮރަޕްޝަނުގެ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިވިގެންދިޔައޭ . އެ ކިހާ ހިސާބެއްގައިތޯ މިހާރު އެކަން،
ތަޙުޤީޤު އޮތީ؟
މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޯލޮޖީ ޢަލީ އިޙްސާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރު އައި ފަހުން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގައި ކަންކަން
ގޯސްކޮށް ހުރިކަން ގަބޫލުކޮށްފީމޭ. ކޮށްފައި، އެކަން ރަނގަޅުކުރަން މި މަސައްކަތްކުރަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު
ހަމަ ތި އެންމެ ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވައިލަން، އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލާ މައްސަލަތަކަކީ މި ސަރުކާރުގައި އުފެދުނު
މައްސަލަތަކެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލާ މައްސަލައަކީ މިއަދުން ފެށިގެން ގާނޫނު ދާ އެންމެ ދުރަށް، އެއީ ބައެއް
ގާނޫނުތަކުން 8 އަހަރުގެ ރިކޯޑްސް އެބަ ލިބޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ބަލަން. އެ ރިކޯޑްސްގެ ތެރެއިން
އަޅުގަނ ޑުމެން މި ބަލަނީ. އެހެންވީމާ، މިއީ މޫލާފައި ހުރި މައްސަލަތަކެއް. މޫލާފައި ތިބި މީހުންތަކެއްގެ ވާހަކަ މި
ދައްކަނީ. މިއިން އެއްވެސް މައްސަލައެއް އަޅުގަނޑުމެން ދޫކޮށްނުލާނަން. މިހާރު ބަލަމުން މިދާ މައްސަލަތައް މިހާ
ތަރޯކޮށް މި ބަލަންޖެހެނީ ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ކޯޓު މަރުޙަލާއިން މީހަކު ދޫނުވާނެކަން ކަށަވަރުކޮށް، ފުރިހަމަ ތަޙުޤީޤެއްގެ
ތެރެއިން މީހުންނަށް ކަނޑައެޅިގެން ސާބިތު ހެއްކާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ދަޢުވާތައް ކުރުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ
ތަޙުޤީޤު ތަރޯކަމުން. އެ ވަގުތު އެ ނަގަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ހުއްޓައިނުލާ މި މަސައްކަތް ކޮޅެއްގައި ޖައްސާނަން.
41

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ދައުލަތުގައި ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ލޯ އެންފޯސްމަންޓް އިދާރާތަކުގައި ކޮރަޕްޝަނަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް
ވަރަކަށް، އެއްވެސް ވަރަކަށް ޓޮލަރޭޓުކުރާނެ އެއްޗެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ގެ ފައިސާގެ ބޭނުންކޮށްގެންނާއި ނުފޫޒުގެ
ބޭނުންކޮށްގެންނާ މި އިދާރާތަކުގެ ކަރާމާތް ނަގައިލާ މީހުންނާ ދޭތެރޭ ހަރުކަށި ފިޔަވަޅުއަޅާނަން. ދެވަނަ ސުވާލުގެ
ޖަވާބުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން، ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދެންނެވިހެން އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ފްރޭމެއް ނުކުރާނަން
އަޅުގަނޑުމެން. އަޅުގަނޑު ކަށަވަރުކޮށްފިން ތިޔަ ވިދާޅުވާ މައްސަލައިގައި ކަންކަން ގޮސްފައި އޮތް ގޮތް. އެއީ
އަޅުގަނޑު ވަޒީރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން މައްސަލަތައް ހިނގަމުންދާ ގޮތް ބަލަން ގާނޫނުން ތި ބޭފުޅުން ލާޒިމުކުރައްވާފައި
އެބަވޭ. އަޅުގަނޑު ބަލައިފިން. އަޅުގަނޑަށް ކަށަވަރުވޭ އެ މައްސަލައިގައި ފްރޭމްކޮށްފަ އެއް ނެތްކަން. އަޅުގަނޑަށް
ކަށަވަރުވޭ އެ މައްސަލައިގައި މިހާރު ހައްޔަރުގައި އޮތް ބޭފުޅާ އެ އޮތީ އެ މައްސަލައިގައި ފުލުހުން ބެލިބެލުމުން
ސާބިތު ހެކި ފެނިގެންކަން. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އެ ދަޢުވާ ޕީ.ޖީ އޮފީހަށް ފޮނުވޭ ހިސާބުން
ފުލުހުން ތަފުސީލީ ބްރީފިންގއެއް ދެއްވާނެ. އަޅުގަނޑަށް ފުލުހުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވާފައިވާ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާމު
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ބުރާސްފަތި ދުވަސް، އެއީ މާދަމާ އެ މަޢުލޫމާތުތައް ދިވެހި ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް އެ ބޭފުޅުން
ހިއްސާކުރައްވާނެ. ކުރީގައި ތި ދެންނެވި ކޭސްއާއި މި ކޭސްއާ މިއީ ވަރަށް ތަފާތު ދެ ކޭސް އިނގޭތޯ. އާފަލާއި
އޮރެންޖާ ކޮމްޕެއަރއެއް ނުކުރެވޭނެހެން ތަފާތު މައްސަލަތަކަކީ ތަފާތު ގޮތަށްދާ، ދަޢުވާ ވެސް ތަފާތު. ފެންނަ ހެކި
ވެސް ތަފާތު. އެ ހެއްކާއި ދަޢު ވާއާ ދޭތެރޭގައި އޮތް ގުޅުން ވެސް ތަފާތު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޔަގީންކަން އަރުވަން
ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއިން ތަފާތެއް ނުކުރާނެ ބޭފުޅުންނާ ދޭތެރޭގައި. އަދި ތިފަދަ ކަމަކަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ހާލަތުގައި
އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ބަލައި ކަށަވަރު ވެސް ކުރާނަން އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީ ރު. މިހާހިސާބުން ސުވާލުގެ ވަގުތު މި ނިމުނީ. މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރުދަންނަވަން މަޖިލީހަށް ވަޑައިގެން ކުރެއްވި ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވީމަ.
7. މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ މޭޒުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-{7.1} ގާނޫނު ނަންބަރު 16 /2010 (ބްރޯޑްކާސްޓުކުރުމުގެ ގާނޫނު)ގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން،
މޯލްޑިވްސް ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރަކު އައްޔަންކުރެއްވުމަށް ޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުވާފައިވާ
42

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
މައްސަލަ ދިރާސާކޮށް ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ދާއިމީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީ މަޖިލީހަށް އިއްވަވައިދެއްވުމަށް އަމީން ޢާންމު އަރިހުގައި ދަންނަވަން.
އިދާރީ މޭޒުން އިއްވެ ވުން:
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އޮނަރަބަލް ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުاަلهއށް، ވެދުން ސަލާމަށްފަހު ދަންނަވަމެވެ.
މޯލްޑިވްސް ބްރޯ ޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރަކު އިސްތިއުފާދެއްވުމާ ގުޅިގެން އެ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުކަމުގެ
މަގާމު ހުސްވެފައިވާތީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 16 /2010 (ބްރޯޑްކާސްޓުކުރުމުގެ ގާނޫނު)ގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައިވާ
ގޮތުގެ މަތީން، މޯލްޑިވްސް ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަނަށް މެންބަރަކު އައްޔަންކުރުމަށް ޓަކައި އާންމުކޮށް
އިޢުލާންކުރުމުން އެކަމަށް އިޖާބަދެއްވި ބޭފުޅުންގެ ނަންފުޅުތަކާއި ، އެ ބޭފުޅުންގެ މަޢުލޫމާތު އެ ކޮމިޝަނަށް
އައްޔަންކުރުމަށް އަޅުގަނޑު އިސްކަންދޭ ތަރުތީބުން މި ސިޓީއާ އެކު ފޮނުވީމެވެ. -1 އަލްއުސްތާޛާ އާމިނަތު ޝިޔާނާ،
މ. ފަތަހަ. -2 އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް އަޝްރަފް، ވ. މަ ށިވެލި. -3 އަލްފާޟިލް މޫސާ ރިޟްވާން، މ. ހާވިލާ. -4
އަލްފާޟިލް ޢަލީ ޔޫސުފް / ބާރަނާ، ޅ. ހިންނަވަރު. -5 އަލްފާޟިލާ ޒީނާ ޒާހިރު / އަތިރީގެ ، ގދ. ގައްދޫ. -6
އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު ޒާހިރު، ހ. ސާދަންލީގެ. -7 އަލްފާޟިލާ ޒަމްޢަތު އަޙްމަދު ވަޙީދު / މަލަ، ގދ. ތިނަދޫ. -8
އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ޝަމީމް، ހ. ޕްރިޓީވިލާ. -9 އަލްފާޟިލާ ޝިމްލާ އަޙްމަދު / އާސްޓްރަލްގެ، ސ.ހިތަދޫ. -10
އަލްފާޟިލާ ފާޠިމަތު ޒަޢީމާ / އޯކިޑުމާގޭ، ށ.ފީވަށް. ވީމާ، އިސްވެ ދެންނެވުނު ނަންފުޅުތައް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް
ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވައި ، މަޖިލީހަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއްގެ މަތިން އެ ކޮމިޝަނަށް އައްޔަންކުރާނެ ބޭފުޅެއްގެ ނަން
ފާސްކޮށްދެއްވައި އަންގަވައިދެއްވުން އެދެމެވެ. އިޙުތިރާމު ގަބޫލުކުރެއްވުން އެދެމެވެ. 19 ޝައްވާލް 17 .1446
އެޕްރީލް 2025. ޚާދިމުކުމް، މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އަމީން ޢާންމު. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 125 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ)ގެ ދަށުން މި މައްސަލަ
ދިރާސާކުރުމަށް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވަން.
-{7.2} ގާނޫނު ނަންބަރު 5 /2007 (ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގާނޫނު)ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ
މަތީން ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނައިބު ރައީސް އައްޔަންކުރެއްވުމަށް ޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވާފައިވާ
މައްސަލަ ދިރާސާކޮށް ގޮތެ އް ނިންމުމަށް އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ދާއިމީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީ މަޖިލީހަށް އިއްވަވައިދެއްވުމަށް އަމީން ޢާންމުގެ އަރިހުގައި ދަންނަވަން.
43

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އިދާރީ މޭޒުން އިއްވެ ވުން:
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އޮނަރަބަލް ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުاަلهއށް، ވެދުން ސަލާމަށްފަހު ދަންނަވަމެވެ. ގާނޫނު
ނަންބަރު 5 /2007 (ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގާނޫނު)ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ސިވިލް
ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނައިބު ރައީސެއް އައްޔަންކުރުމަށް ޓަކައި އެ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެ ކޮމިޝަނުގެ
މެންބަރު ކަމަށް އައްޔަނުކުރައްވާފައިވާ މއ. ސިގްމާ، އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު މުޖުތާޒްގެ ނަންފުޅު ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވައި، މަޖިލީހަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއްގެ މަތީން މި ނަންފުޅު ފާސްކޮށްދެއްވުން އެދި
ދެންނެވީމެވެ. އިޙުތިރާމު ގަބޫލުކުރެއްވުން އެދެމެވެ. 23 ޝައްވާލް 21 .1446 އެޕްރީލް 2025. ޚާދިމުކުމް،
މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އަމީން ޢާންމު. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 125 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ)ގެ ދަށުން މި މައްސަލަ
ދިރާސާކުރުމަށް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވަން.
8. މަޖިލީހަށް ތައާރަފުކުރަންޖެހޭ ބިލު
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-{8.1} ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްމާ ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާ
ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ބިލު.
9. އިބުތިދާއީ ބަހުސް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-{9.1} ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްމާ ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާ
ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ބިލު. މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށާއި ޖަވާބުދާރީވެވަޑައިގަތުމަށާއި، ފަހުބަސް ވިދާޅުވުމަށް ޖުމުލަ 15
މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. ބިލުގެ އިބުތިދާއީ ބަހުސް ހިނގަމުންދާ އިރު އެ 15 މިނެޓު އެކުގައި
44

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ނުވަތަ ބައިބަޔަށް ބަހަ އިލައިގެން ބޭނުންކުރުމުގެ އިޚުތިޔާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ލިބިވަޑައިގެންފައިވޭ. ބިލު
ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްމާ ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، ދިވެހި ރައްޔިތުން. މި ބިލުގެ މަގުސަދަކީ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ
ދަތިކަން ޙައްލުކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުމަށް ޓަކައި ބޯހިޔާވަހިކަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށާއި ، އެ ފަރާތްތަކުގެ ދިރިއުޅުމުގެ
ހާލަތު ދެނެގަތުމާއި، ދިރާސާކުރުމުގެ މަގުފަހިކޮށްދިނުން. ބޯހިޔާވަހިކަން އެންމެ ބޭނުންޖެހިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ދިރިއުޅޭނެ
އެކަށީގެންވާ ތަންތަން ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް އިސްކަންދިނުމާއި، މާލީ ތަނަވަސްކަން ކުޑަ ދިރިއުޅޭނެ އެކަށީގެންވާ
ތަނެއް ނެތް ޢާއިލާތަކަށް ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ޕުރޮގުރާމުތައް ހިންގުމުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން. ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ
މަޝްރޫޢުތައް ހިންގާ ފަރާތްތައް އެފަދަ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގަނީ ޒިންމާދާރުކަމާ އެކު އަދި ދެފުށް ފެންނަ
އުސޫލުތަކެއްގެ ދަށުންކަން ކަށަވަރުކުރުން. ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ހުއްދަ ދިނުމާއި، މަޝްރޫޢު ހިންގުމާ ގުޅޭ
އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން. ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވޭ ތަންތަނުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ
ވަސީލަތްތައް ، މިންގަނޑުތަކާއި އެފަދަ ތަންތަނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ކަނޑައެޅުން. ބިލު ހުށަހެޅި
ސަބަބު؛ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބިލު ހުށަހަޅަން ބޭނުންފުޅުވީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ އެންމެހައި ރައްޔިތުންނަށް
ރައްކާތެރި އަދި ދިރި އުޅުމުގެ ބޭނުންތަކަށް ފުދޭ އެކަށީގެންވާ ބޯހިޔާވަހިކަމަކަށް ވާސިލުވުމަށް ހުރި ފުރުޞަތުތައް
ބޭނުން ފަސޭހަކަމާ އެއްކޮށް ހިފޭނެ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ނިޒާމެއް ގާއިމުކޮށް ، އެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ބޯހިޔާވަހިކަން އެންމެ
ބޭނުން ޖެހިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ދިރިއުޅޭނެ ތަންތަން ހޯދައިދިނުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި އެފަދަ ފަރާތްތަކަށް
ޚާއްޞަކޮށް ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ޕުރޮގުރާމުތައް ހިންގުމުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑަ އެޅުމާއި ، ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މަޝްރޫޢުތައް
ހިންގާ ފަރާތްތައް އެފަދަ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގަނީ ޒިންމާދާރުކަމާ އަދި ދެފުށް ފެންނަ އުސޫލުތަކެއްގެ ދަށުންކަން
ކަށަވަރުކުރުމަށް ޓަކައި ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދޭނެ ފަރާތްތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، އެފަދަ
މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅައި، ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވޭ ތަންތަނުގައި
ހުންނަންޖެހޭނެ މިންގަނޑުތަކާއި ވަސީލަތްތައް ކަނޑައެޅުމާއި ، އެ ނޫން ވެސް ކަމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުމެވެ.
ބިލުގެ މުހިންމު ސަބަބަކީ، މި ބިލު މުހިންމުވާ ސަބަބަކީ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ދަތިކަމާއި ކުލީގެ ޚަރަދު ބޮޑުވުމާއި، އެތައް
ލައްކަ ބަޔަކަށް ދިމާވެފައިވާ ދަތިތަކަށް ޙައްލެއް ހޯދައިދިނުމުގައި އަދުގެ ސަރުކާރުން ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ އެކަށީގެންވާ
ހާލަތަކަށް ގެންދިއުމަށް ޓަކައި މިފަދަ ބިލެއް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާކަން ގަބޫލުކުރައްވާތީ. މި ބިލުން ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި
ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް، ޚާއްޞަކޮށް ނާޒުކު ހާލަތުގައި ތިބި ރައްޔިތުންނަށް ރައްކާތެރި، އަގުހެޔޮ އަދި އެކަށީގެންވާ
45

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ބޯހިޔާވަހިކަން ލިބޭނެގޮތް ހެދުމަށް އެޅިގެންދާ ވަރުގަދަ ބިންގަލަކަށްވުމީ މި ބިލު މުހިންމުވާ ސަބަބެއް ކަމަށް
ފާހަގަކުރަން. ހުށަހެޅިގެންމިދާ ބިލުގައި ބޯހިޔާވަހިކަން ތަރައްޤީކުރުމާއި، މޮނިޓަރކުރުމާއި، ތަންފީޒުކުރުމުގެ ސާފު
ގާނޫނީ އޮނިގަނޑެއް އުފެދިގެން ދިޔުމީ ވެސް މި ބިލުގެ މުހިންމުވާ ސަބަބެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މި
ބިލަކީ އިޤުތިޞާދީ ތަރައްޤީއަ ށް ކުރިއެރުން ލިބި، ރަނގަޅަށް ރެގިއުލޭޓުކުރެވިފައިވާ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މަޝްރޫޢުތަކާއި،
ލޯކަލް އިޤުތިޞާދުތައް ހީވާގިކޮށް، ވަޒީފާ އުފެއްދުމާއި އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އިންވެސްޓްމަންޓް މަގުހުޅުވުމާއި ފުރިހަމަ
ސިޔާސަތުތަކެއް އެކުލަވަ އިލެވިފައިވާ ބިލެއް. މި ބިލު އޮތީ ނުވަ ބާބަކަށް. މި ބިލުތައް ތަރުތީބުކުރުމުގައި ވަނީ، ޤައުމީ
ތަރައްޤީ ޕްލޭންގެ އިޖުތިމާއީ ހަމަހަމަކަމުގެ އުސޫލުގެ ޕަބްލިކް ޕްރައިވެޓް ޕާޓްނަރޝިޕް މޮޑެލްތަކަށް މަގު ހުޅުވި،
ތަންފީޒުކުރުމަށް ފަސޭހަވެގެންދާ ނިޒާމަކުން. މި ބިލުގައި ޖަވާބުދާރީވުމަށް އޮނިގަނޑާ އި ސާފު ޒިންމާތަކާއި، އާންމުންގެ
ޚިޔާލު ހޯދާނެ ހާލަތްތަކާއި، ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ފަންޑުތަކުގެ ތެރެއިން މާލީ ކަންތައްތައް ދެފުށް ފެންނާނެ ސިޔާސަތުތަކެއް
ހިމަނާފައިވާނެ. އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ހުށަހަޅާ މި ބިލަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި ވެސް ފުރަތަމަ ފަހަރަށް
ހުށަހަޅައިލެވޭ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ބިލު. މި ބިލަކީ އަދުގެ ސަރުކާރުން ހެޔޮނިޔަތުގައި ނިކަމެތި ޢާއިލާތަކަށް ބޯހިޔާވަހިކަން
ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި ހައުސިންގ އޮތޯރިޓީތަކާއި، މުނިސިޕަލްޓީތަކާއި، ޑިވެލޮޕަރުންނާއި، މަދަނީ ޖަމުޢިއްޔާތަކާ
ގުޅިގެން އަވަސް ޙައްލެއް ގެނައުމަށް ހުށަހެޅޭ ބިލެއްކަން ފާހަގަކުރަން. މިފަދަ ބިލެއް ގާނޫނަކަށް ވެގެންދިޔުމުގެ
ނަތީޖާއަކީ، ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ފަންޑުތަކާއި ޕުރޮގުރާމުތައް ޙަޤީޤީ އަދި ދެމެހެއްޓެނެވި ފައިނޭންސިންގ ސްޓްރެޓެޖީތަކަށް
އިތުބާރު ލިބި، އެ ޔަޤީންކަމުގެ މައްޗަށް ގާނޫނީ އޮނިގަނޑުތަކެއް އެކުލަވަ އިލެވިގެންދިޔުން. ބޯހިޔާވަހިކަމަކީ އިންސާނީ
އަސާސީ ޙައްޤަކަށްވާ އިރު، ކޮންމެ މީހަކަށް ވެސް އެކަށީގެންވާ ބޯހިޔާވަހިކަމެއް ލިބުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެން ވޭ. މި ބިލުން
ކަށަވަރުކޮށްދެނީ މި ޙައްޤަކީ ޗާންސަކަށް ނުވަތަ އިޚުތިޔާރަކަށް ދޫކޮށްނުލައި، ޚާއްޞަކޮށް ނާޒުކު އާބާދީތަކަށް ނިޒާމީ
ގޮތެއްގައި ރައްކާތެރިކޮށް ތަންފީޒުކުރެވޭނެ ޙައްޤުކަން ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި އަދުގެ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން
ހުށަހަޅުއްވާ ފުރިހަމަ ބިލެއްކަން ފާހަގަކުރަން. ގާނޫނީ އޮނިގަނޑެއް ނެތި ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ އެހީ ނުޙައްޤުން
ބަހައިލެވިދާނެ ކަމަށާއި، އެކަ ން އޮތީ މާޒީގައި ފެންނަން. އެހެނަސް މި ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމަކީ އަވަސް އަދި
ބޭނުންޖެހިގެންވާ ފަރާތްތަކަށް ފަރުވާ ކުޑަކުރުމެއްނެތި އިންސާފުމަގުން އެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުން ކަމުގައި ދަންނަވަން.
މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަކީ އަތްފޯރާ އަގުގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން. ރާއްޖޭގެ އެކި
ހިސާބުތަކުގައި ހައުސިންގ ޔުނިޓުތައް ތަރައްޤީކޮށް، ކޮންމެ ޢާއިލާއަކަށް ވެސް ތާހިރު ދިރިއުޅުމެއް ބިނާކުރެވޭނެ ފަދަ
ވެށްޓެއް ކަށަވަރުކޮށްދިނުން. ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމަށް ގާނޫނެއް އޮތުމަކީ މުހިންމު ކަމަށް އަދުގެ
ސަރުކާރުން ދެކޭތީއާއި، އެއީ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އެންމެ ފައިދާ ބޮޑު ގޮތެއް ކަމަށްވާތީ މިފަދަ ގާނޫނެއް މި
46

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފޮނުވާފައިވާތީ، އަދުގެ ސަރުކާރަށް ނުހަނު އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެކު
ޝުކުރު ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރު. ޕީ.އެން.ސީ 2
ގަޑިއިރާއި 35 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.ޕީ 33 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.އޭ 14 މިނެޓު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ 12 މިނެޓު. އެމް.އެން.ޕީ 12
މިނެޓު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 7 މިނެޓު. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް
އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު) ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި
އަރުވަނީ ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢިސްމާޢީލަށް.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބިލު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވައި، ބިލު ހުށަހަޅައިދިން
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްމާއްތައަށް ވަރަށް އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރު އަދާކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުގައި ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ އިރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ނަން...
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް މާފުކުރައްވާތި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އިނގޭތޯ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލަށް
ވާހަކަދައްކާ އިރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި ދިގު ތާރީޚުގައި، ރާއްޖެ އަޅުގަނޑުމެން މި ޑިމޮކްރަސީ އެއް ބަލައިގަނެ، ނޫން ނަމަ
މި ވެރިކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން އައި ހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މި ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ
މައްސަލަ އޮތީ މުޅި ރާއްޖެއަށް ވެރިވެފައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ސަރުކާރުތަކެއް އެކުލެވިގެން އައިސްފި. 30
އަހަރެއްގެ ސަރުކާރަކުން ވެސް އެއިރެއްގެ އެ އޮތްވަރަށް އެ މަސައްކަތްތަކެއް ކޮންމެވެސްވަރަކަށް ކުރަމުންގެންދިޔަ.
ދެން މި ޑިމޮކްރަސީއެއް އައިސްގެން، ޑިމޮކްރަސީގައި ހަތަރު ވަނަ ދައުރެއް އަދާކުރަމުންދާއިރުގައި، ދެން އައި
ވެރިކަންތަކުގައި ވެސް ކޮންމެވެސްވަރަކަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން އުޅުނު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންނަމަވެސް، އެ
މަސައްކަތްތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދިޔައީ އެ ބޭފުޅުންގެ ސިޔާސީ މަގުސަދެއް ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި
47

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ކުރަމުން، ކުރަން ބޭނުންވެގެން ކުރަމުން އައި މަސައްކަތްތަކެއް ކަމަށް. މި ރަނގަޅު ހެޔޮ ނިޔަތެއްގައި ރައްޔިތުންނަށް،
ބޯހިޔާވަހިކަން ނިކަމެތި ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމުގެ މާތް މަތިވެރި މަގުސަދުގައި މި ސަރުކާރުން، ރައީސް ޑރ. މުޢިއްޒު
މިކަން ކުރާކަމުގެ، ކުރަން އުޅޭކަމުގެ، ކުރާނެކަމުގެ އަލިގަދަ ދަލީލެއް މި މަޖިލީހަށް ބިލެއް ފޮނުވައިގެން އެކަމާ މެދު
މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބިލު ހުށަހެޅިގެން ބަހުސްކުރެވެމުންދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ މާލޭގެ ދަފުތަރޭ ކިޔައި
މުނިސިޕަލްޓީ ހިސާބުން ފެށިގެންގޮސް މިއަދު ސިޓީ ކައުންސިލުތަކަށް ވެގެން އައިސް ދަފުތަރޭ ކިޔާފައި ދަފުތަރެއް
އެކުލެވިގެން އެތައް ހާސް ރައްޔިތުންނެއް އެ ދަފުތަރުގައި ޖެހިގެންދިޔައިރުގައި، މި ކޮންމެ ނިޒާމެއްގައި ވެސް
އިނގޭތޯ، ވޯޓާ ހަމައަށް އައިމަ އެކި ދިމަދިމާލަށް އެ ބޭފުޅުން ބަހާލައިގެން ވޯޓު ހޯދަން އެ ދަފުތަރުގެ މީހުން ކޮންމެ
ބަޔަކު ވެސް ބޭނުންކުރަމުން ދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅުންގެ އެ ނިކަމެތި ހާލު، ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ނިކަމެތި
ހާލުން އެ ބޭފުޅުން އަރައިގަތުމަށް ޓަކައި އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން ވިސްނައިގެން މަސައްކަތެއް ކޮށްފައެއް ނެތް.
އެހެންނަމަވެސް، މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުޢިއްޒު އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް
ބޯހިޔާވަހިކަން، ޚާއްޞަކޮށް ބޯހިޔާކަމުގެ ދަތިކަން ހުރި ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށް ދިނުމަށް ޓަކައި މި ކުރަމުންގެންދާ
މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ލޮބުވެތި ރައްޔިތުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަލައިގަންނާނެ. މިއީ
ސަރުކާރުތަކެއް ރައްޔިތުން އެކުލަވައިލައިގެން ސަރުކާރުތަކެއް ރައްޔިތުން ގެންނަންޖެހޭ، ގެންނަންޖެހޭ ބޮޑު ސަބަބުތައް.
ވެރިން ޤައުމުތަކަށް އެބަ މި އިސްކުރަނީ ވެރިން އެ ވެރިންގެ އަމިއްލަ ލާބަޔާއި މަންފާ ހޯދަންތޯ ނޫން ނަމަ ޤައުމީ
މަސްލަހަތު އިސްކޮށްގެން ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮގޮތުގައި ވެރިކަން ކޮށްދޭންތޯ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ވަރަށް ބޮޑަށް
ބަލައިލަން. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރެއް، 5 އަހަރެއްގެ ނިމިގެންދިޔަ އިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބޯހިޔާވަހިކަން
ރައްޔިތުންނަށް ހޯދައިދިނުމުގެ ނަމުގައި ދުނިޔޭގެ އެކި ޤައުމުތަކުން ބޮޑެތި އަގުގައި، ބޮޑެތި އަދަދުތަކުން ލޯނުތަކާ
އެއްޗެހި ނެގިގެން 5 އަހަރެއްގެ ދައުރު ނިމިގެންދިޔަ އިރު އެ ބޭފުޅުންނަށް ކިރިޔާ ކޮންކްރީޓުގެ މަސައްކަތް ސަތޭކަ
ވަރަކަށް ހައުސިންގ ޔުނިޓުގައި ކޮށްލެވުނީ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ފުރަތަމަ
ވެރިކަމާ ހަވާލުވެފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދެންނެވި، ދެންމެ އިސްވެ އަޅުގަނޑުމެން މި ފާހަގަކުރި، އެމް.ޑީ.ޕީގެ
ސަރުކާރުން ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ކޮށްފައި ހުރި ކަންކަން ހަމަމަގަށް އަޅުވައި، އޭގެ ތެރެއިން ޙައްޤުވާ ފަރާތްތަކަށް އެ
ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި އިންޑިޕެންޑެޓް ކޮމިޓީއެއް ހެދިގެން ސަރުކާރުގެ ނުފޫޒު އަދި އެ ކި ސިޔާސީ
އެއްވެސް ނުފޫޒެއް ނުވައްދައި އެ މަސައްކަތް ކުރަމުންގޮސް، މިއަދު އޭގެތެރެއިން އެންމެ ޙައްޤުވެރި ފަރާތްތަކުގެ
ތެރެއިން ބޮޑު ބަޔަކަށް ބޯހިޔާވަހިކަން ދެވިފައި ވަނީ. މި ދެންނެވީ ކުރިމަތިލާފައި ތިބި ފަރާތްތަކުން. އަދިވެސް އެބައުޅޭ
އޭގެ ތެރެއިން ހަމަ ދޭންޖެހޭ ފަރާތްތައް. އެ ކަންކަން މިހާރު އެ ދަނީ ސަރުކާރުން ބަލަމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛
އަޅުގަނޑުމެން މި ހަމަ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ވާހަކަ އެކިއެކި ގޮތްގޮތަށް ، ތަފާތު ގޮތް ގޮތަށް އެކިއެކި ބޭފުޅުން އަރާ
48

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ދައްކަފާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮގޮތުގައި މި ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް
ޓަކައި މި މަސައްކަތްކުރި ވެރިޔަކު އަޅުގަނޑުމެންނެއް، މިއަދު ރައީސް ޑރ. މުޢިއްޒު ނޫން ވެރި ޔަކު
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދު މި މަގުސަދު ރަނގަޅުވެ، ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮގޮތުގައި
މިކަން ކޮށްދޭނެކަމުގެ ހެޔޮ ނިޔަތެއް އޮތްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކޮށްދޭ އަލިގަދަ ދަލީލެއް ގާނޫނެއްގެ ތެރެއިން
މިކަން ކުރުން، ޙައްޤުތައް، މި ދެންނެވި ބޯހިޔާވަހިކަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުވާނެ ގޮތަށް ގާނޫނެއް
އެކުލެވިގެން އޭގެ ތެރެއިން މި ކަންކަން ހިންގުމަށް ޓަކައި ސަރުކާރުން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރުން. މިއަދު ވެސް
ރާއްޖޭގެ އެކި ކަންކޮޅުތަކުގައި ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ 12 ހާސް އެތައް ހައުސިން ގ ޔުނިޓެއް މިހާރު ވަނީ ގެޒެޓުކުރެވި
އިޢުލާނުކުރެވިފައި. އެ ކަންކަމަށް މިހާރު އެކިއެކި ފަރާތްތަކުން ޕްރޮޕޯސަލްތައް ހަދައި، ސަރުކާރު ތެރޭގައި އެ ދަނީ އެ
ކަންކަން ބަލަމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ اله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި ސަރުކާރު ނިމުމުގެ ކުރީގައި، މި ދެންނެވި
އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން އެ ބޭފުޅުންގެ އަމިއްލަ މަންފާއަށް ވޯޓު ހޯދުމަށް ޓަކައި 2023 ވަނަ އަހަރު ރިޔާސީ އިންތިޚާބު
ދެވަނަ ދައުރަށް ދިޔައިރުގައި ދީފައި ހުރި ގެތައް ވެސް ، ފަޅުންނާއި ކަނޑުންނާއި އެތަންމިތަނުން ދީފައި ހުރި ތަންތަން
ވެސް ބިން ހިއްކައިގެން ވެސް މި ސަރުކާރުން ރައީސް ޑރ. މުޢިއްޒު ދެއްވާނެ ކަމުގެ % 100 ގެރެންޓީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އޮތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި އެ މަނިކުފާނުގެ ރިޔާސީ ވަޢުދަކަށްވީ ، އަޅައިދެއްވަން
ރައްޔިތުންނަށް ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދެއްވަން ބުނި އަދަދު އަޅުގަނޑު ދެންމެ އިސްވެ މި ފާހަގަކުރީ މިހާރު ވީ
ގެޒެޓުކުރެވިފައޭ. އެއަށް ޕްރޮޕޯޒަލްތަކާ އެއްޗެހި އެކިއެކި ފަރާތްތަކުން ލައިގެން އެ ކަންކަން މިހާރު އިވެލުއޭޓުކުރަމުން
ދަނީ. އެހެންވީމާ، މީގައި ނިޔަތް ރަނގަޅުވާންވީ. ރައްޔިތުންނަށް ވެރިކަމަށް އަންނަ ކޮންމެ މީހެއްގެ ވެސް އެ
ބޭފުޅެއްގެ ހެޔޮ ނިޔަތުގައި ރަނގަޅު ތެދުވެރިކަމާ އެކު އެކަން ކުރަން އަންނަ ވެރިއެއް ނަމަ اله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެ
ވެރިމީހާއަށް ކުރިއަށް ދިޔުމުގެ ހެޔޮ ތައުފީޤު اله ދެއްވާނެ. އެއީ ޝައްކެއް ނެތް، މިކަން އޮތް ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް؛ މީގައި އަޅުގަނޑުމެން މިހެން މި ދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑު ދެންމެ ވާހަކަ ދައްކަމުން ފާހަގަކުރިހެން
އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލައިގަނެގެން ތިބި ޑިމޮކްރަސީގެ ތެރޭގައި ކިތައް ވެރިކަންތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އައީ؟
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މިހާރު ވެސް އާކައިވް ކުރެވި، ރައްކާކުރެވިފައި ނޫސްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން
މިހާރު ވެސް ބަލައިލީމަ ހުންނާނެ ހަމަ ވެރިކަމަށް، އަނެއް ފަސް އަހަރު ދައުރު ނިމެންވާއިރަށް ނޫސްތައް ފުރައިލާނެ.
4000 ޔުނިޓު އަޅައިފި، 5000 ޔުނިޓު އަޅައިފި، އެތަން ދެނީ، ލިޔުން ދެނީ، އަނެއް ކަމެއް ކުރަނީ. ރައްޔިތުމީހާ އެ
ކަމަށް ގޮސް ހުސްވެ ، ބައެއް ބޭފުޅުން، އެ ލިޔުން ލިބިފައި ތިބި ބޭފުޅުންނަށް ވެރިކަން ނިމިގެންދާ އިރު ނުލިބުނީމަ
ބޮޑެތި ބަލިތައް ވެސް އެ ބޭފުޅުންނަށް އެބަ ދިމާވޭ އެ ކަންކަމުގެ ސަބަބުން. އުފާވެރިކަމެއް އައިސްފައި އަނެއްކާ ވެސް
އެ އުފާވެރިކަން ބަދަލުވެގެންދިޔައިމަ އިތުރު ކަންތައްތަކެއް އެބަ ދިމާވޭ، ލޭ މައްޗަށްދިޔުން ކަހަލަ ކަންތައްތައް
49

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމަ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކުރެވޭ
މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުވެ ފެންނާން އޮތީ، ސާބިތުވާން އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން މި އަދި ވެރިކަމަށް
އެއް އަހަރާއި ގާތްގަނޑަކަށް ފަސްވަރަކަށް މަސް ގުނަމުންދާއިރުގައި، ހަތަރުވަރަކަށް މަސް ގުނަމުންދާއިރުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނާން މި އޮތީ މީގައި ނިޔަތް ރަނގަޅުކަން. ރައްޔިތުންނަށް ބޯހިޔާވަހިކަން ދޭން ވެރިޔަ ކު
މަސައްކަތްކުރަމުންދާ މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނާން އޮތީ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މާޒީން މި ދެންނެވި
ކަންކަމަށް ބައެއް ފަރާތްތަކުން މި ރިއާޔަތްކުރާއިރުގައި އަޅުގަނޑު މިތާ ހުރެގެން މި ދައްކަނީ ހެޔޮ ވާހަކަ، ތެދު
ވާހަކަކަން ރައްޔިތުން ގަބޫލުފުޅުކުރައްވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެންމެ ފާހަގަކުރިހެން މި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަން
ނިމިގެންދިޔައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ މިއަދު ވެސް އެކިއެކި ބޭބޭފުޅުން ނުކުމެ ފުލެޓު ކޮބައިހޭ، ތިމަންނަމެން
ފުލެޓު ޙައްޤުވާ ފުލެޓުތައް ދޭށޭ ކިޔައި ބޯޑު ހިފައިގެން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ނިސްބަތްވާ ހައެއްކަ ބޭފުޅުން
ނުކުމެގެންދާއިރުގައި މި ފުރަ މާލެއިން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބޮޑެތި، ބޮޑެތި، ބޮޑެތި ޚަރަދުކޮށްގެން ހިންގާފައި ހުރި
ބޮޑެތި ބިންތަކުން މާލޭގެ ރަށްވެހިން ކަމަށް ބުނެ އެތައް ބައިވަރު ގޯތިތަކެއް، ދައުލަތަށް އެތައް ބޮޑު ގެއްލުން ؛
އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރަކުން ނިންމާފައި އޮތް ކަމަކަށްވާތީވެ، މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ކަންކަން
ތަންފީޒުކޮށްދެއްވާނެ ކަމަށް އެ މަނިކުފާނު ރިޔާސީ ވަޢުދުގައި ވެސް ވިދާޅުވަމުން އައިސްފައި، މިއަދު އެ ދަނީ އެ
ކަންކަން މަޑުމަޑުން އެ ޙައްޤުވާ ފަރާތްތަކަށް ތަންތަން، ބިންތައް ހަވާލުކުރެވެމުން. ގުޅީފަޅު ވެސް އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، ހިއްކަމުން މިއަދު ގޮސް އަނެއްކާ އިތުރަށް އެ ތަން ބޮޑުކުރުމަށް ޓަކައި އެ މަސައްކަތްތައް ކުރަމުން މިއަދު
ވެސް އެބަ ގެންދޭ. ފުށިދިއްގަރުފަޅެއް ހިއްކަމުން ދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ މީގައި އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑު ހަމަ
ތަކުރާރުކޮށް މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލޮބުވެތި ރައްޔިތުންގެ ނަމުގައި، މި މަޖިލީހުގައި މި ތިބި
75 ޕީ.އެން.ސީގެ މެންބަރުންގެ ނަމުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރުއަދާކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިވަރުގެ ރައީސަކު
އަޅުގަނޑުމެން ދެކެދެކެ ވެސް ނުދެކެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ހަމަ ދެކެދެކެ ވެސް
ނުދެކެމޭ. އަޅުގަނޑު، ކިތައް ވެރިކަމުގައިތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭގެތެރޭގައި މި ހޭކުނީ، އުޅެވުނީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުސްވަގުތުކޮޅުގެ ގަޑި ޖެހިއްޖެ. އެހެންވީމަ، މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން
ދާނީ 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް. އެނބުރި އައިސް އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތުއަރުވާނީ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަށް ކަމުގައި ދަންނަވަން. އެހެންވީމަ، 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް މިވަގުތު މި މެދުކަނޑައިލަނީ.
އަޅުގަނޑުމެން ދެން އެނބުރި މަސައްކަތަށް އަންނާނީ 11 ޖަހާއިރު.
50

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
}ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:31 އިން 11:00 އަށް{
(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުاله)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މި ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތް ފަށާނަން. މިހާރު ހިނގަމުން މިދާ ބަހުސްގައި އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ
ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތުކޮޅަށް މެދުކަނޑައިލި އިރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން ގެންދެވި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިމުނު ހިސާބުން ފެށޭތޯ ބަލާނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛
އަޅުގަނޑު ވެސް މިއީ ދާއިރާއަކަށް ނިސްބަތްވާ މީހެއް. ވިލިމާލެއަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ، ގާތްގަނޑަކަށް ދަފުތަރުން
ރަޖިސްޓަރީވެފައި މި ތިބި ، ބޯހިޔާވަހިކަން ނެތް މާލޭ ދަފުތަރުގައި ޖެހިފައި ތިބި 1100 ވަރަކަށް ރައްޔިތުން ވޯޓުލާ
ދާއިރާއެއް. މި ނިމިދިޔަ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ވެސް، ނިމިދިޔަ މަޖިލިސް އިންތިޚާބުގައި ވެސް، ރިޔާސީ
އިންތިޚާބުގައި 1200 ކޮންމެވެސްވަރެއް ވިލިމާލެ ދާއިރާއަށް ވޯޓު ލި. މަޖިލިސް އިންތިޚާބުގައި 1100
ކޮންމެވެސްވަރެއް ވޯޓު ލި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބޭފުޅުންގެ ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވުން ހުރި. އަޅުގަނޑަށް
ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް އެތައް ފަހަރެއްގައި އެތައް ގޮތަކަށް އެ ބޭފުޅުން ބައްދަލުކޮށް ސުވާލުކުރައްވަމުން އެބަ ގެންދަވާ ،
ވިލިމާލޭގެ ރައްޔިތުން ވެސް ހަމަ ބޯހިޔާވަހިކަން ނެތް އެތައް ބައިވަރު ރައްޔިތުންނެއް އެބަ ތިބި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛
އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނަށް އަބަދުވެސް ދެމުން މިދާ ނަސޭހަތަކީ، ރައީސް ޑރ. މުޢިއްޒުގެ މި
ވެރިކަމުގައި އެ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވެފައި ހުރި ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ވަޢުދުތައް، ޚާއްޞަކޮށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓެއް ހެދިގެން
އައި އިރު ވެސް ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި ބަޖެޓަކަށް ބޯހިޔާވަހިކަމުން އަދަދެއް ކަނޑައެޅިފައި އިން އިރު ސީދާ އޭގެ ތެރެއިން
ވަކި ޕަސެންޓެއް ކުދި ލޯނުތައް ގޮތުގައި ގެދޮރު ނެހެދިފައި ހުރި މީހުންނަށް ދިނުމަށް އެ އޮތް ބަޔާއި އަދި ޚާއްޞަކޮށް
ބޯހިޔާވަހިކަމަށް އެ އިން ބައި އެއީ ހަމަ اله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ކޮންމެ އަހަރެއްގައި ވެސް ބަޖެޓުގައި އެ އިންނަ ބައި
އެ ކަމަށް ޚަރަދުވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނަށް ވިސްނައިދެމުން މި ދަނީ. ރައްޔިތުން ގަބޫލުފުޅު ވެސް
ކުރައްވަމުން އެބަ ގެންދަވާ. އެއީ މި މަނިކުފާނުގެ އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެއްކޮށް ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން ހާވާފައި ހުރި
ހަޑިތައް ވެސް ރަނގަޅުކުރަމުން، އެ ގޯތިތައް ވެސް ދެމުން، ބިން ހިއްކަންޖެހޭ ތަންތަން ހިއްކަމުން، ދެމުން ގެންދާތީ
ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޮޑަށް އުފާ އެބަ ކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ ވާހަކަކޮޅު
51

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ނިންމައިލަން ހިފަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލޮބުވެތި އެންމެހައި ރައްޔިތުން ގަބޫލުފުޅުކުރައްވަންވީ ރާއްޖޭގެ
ވެރިކަންތަކަށް ބޭބޭފުޅުން ނިކުމެ، ސިޔާސީ ބޭފުޅުން އެކިއެކި ވާހަކަތައް ދައްކައިގެން ވެރިކަން ހޯދުމުގެ ނިޔަތުގައި
ރައްޔިތުންގެ ބޮލުގައި އިތުރު ދޮގުތައް، ވެރިކަމުގައި ތިބޭ މީހުންނާ މެދު ހެދޭ ދޮގުތައް ގަބޫލުފުޅު ނުކުރައްވާ، ވެރިކަން
މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކުރި ބުރަ މަސައްކަތުން ޑރ. މުޢިއްޒަށް ވެރިކަން ލިބިފައި މި
އޮތީ. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ތި ބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ހެޔޮމަގަށް، ރަނގަޅު މަގަށް މި ވެރިކަން ގެންގޮސްދޭނެ އިސްލާމީ
ތަރަހައިގެ، ތަރުބިއްޔަތުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންގެ އަޚުލާޤީ މިންގަނޑުގެ ތެރެއިން. އަޅުގަނޑުމެން 2 ވަނަ ދައުރެއް
އެ މަނިކުފާނަށް ދިނުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަންވީ. އޭރުން اله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި ދައުރުގައި
ވެސް ރާއްޖޭގައި ބޯހިޔާވަހިކަން ނެތް ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން 90% ރައްޔިތުންނަށް اله އިރާދަކުރައްވައިގެން މި 5
އަހަރުގެ ދައުރު ނިމިގެންދާ އިރު، ރައީސް މުޢިއްޒުގެ މި 5 އަހަރު ނިމިގެން، ދައުރު ނިމިގެންދާ އިރު ރައްޔިތުން
ޔަގީންކުރައްވާ ބޯހިޔާވަހިކަން ލިބިގެންދާނެ. اله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ 2 ވަނަ ދައުރެއް ތި ބޭފުޅުން ދީފިއްޔާ ރާއްޖޭގެ 18
އަހަރު، 18 އަހަރުން މަތީގެ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް، ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ބޯހިޔާވަހިކަން ދޭނެކަމުގެ ޔަގީންކަން
އަޅުގަނޑަށް އެބަ އޮތް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމަށް.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބޯހިޔާވަހިކަމާ ގުޅޭ ބިލު، މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްމާ
ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި އެ ކަމަނާއަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލަކީ ވަރަށް
މުހިންމު ބިލެއްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. 67 ސަފުހާގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭ
އިރު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި މި އިބުތިދާއީ ބަހުސަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ
ދާއިރާތައް ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބުން ތައްޔާރުވާންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބުނީ ރޭ 7 ގަޑި ކޮންމެވެސް ވަގުތެއްގައި. 7 ޖެހި ފަހުން. މިއަދުގެ ބަހުސް މި
އޮތީ މިއަދު ހެނދުނު 10:30ގައި ފެށޭ ގޮތަށް ތާވަލުކުރެވިފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މިފަދަ މުހިންމު
ބިލުތައް ސަރުކާރުން ފޮނުއްވާ އިރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ކުރިއާލައި މި ބިލުތައް ދިރާސާކޮށް،
52

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ރައްޔިތުންނާ މަޝްވަރާކޮށް، ބަހުސަށް ތައްޔާރުވާނޭ ފުރުޞަތު ނުލިބޭކަން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ސަރުކާރަށް އަހަރެއް ވެގެންދާ އިރު ، 21 އެޕްރީލް 2025އަކީ މި 20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހަށް އަހަރު ފުރޭ ދުވަސް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެ އަހަރު ފުރޭ ދުވަސް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ހޭދަކުރީ ކިހިނެއްތޯ؟ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ބަންދު ބޯޑު އަޅުވައިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގައި ބަންދު ބޯޑު އަޅުވައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްދާން މި ޖެހުނީ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ހަފުތާއަކު ބާއްވަންޖެހޭ ލާޒިމު 3 ޖަލްސާ.
އެ 3 ޖަލްސާ ވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ނުބޭއްވި މި ދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
ތަޅުމުގައި ކުރާނެ މަސައްކަތެއް ނެތް ކަމަށް ބުނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މަސައްކަތް ފޮނުވުމަކީ، ބިލުތައް ފޮނުވުމަކީ
ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޒިންމާއެއް. ސަރުކާރުގެ ޒިންމާއެއް. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަހަރެއް ވެގެންދާ އިރު
200 ބިލު، އެ މަނިކުފާނުގެ ވަޢުދުތައް ފުއްދަން 200 ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވަންޖެހޭނެ ކަމަށާއި،
ސުޕަރ މެޖޯރިޓީ ބޭނުންފުޅުވާ ކަމަށް ވިދާޅުވެ، އެ މެޖޯރިޓީ ރައްޔިތުން ދިނީމާ އަހަރެއް ވެގެންދާ އިރު އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް ބިލެއް ފޮނުވައިނުލެވޭނޭ ސަރުކާރެއް ރައްޔިތުން ބޭނުންތޯ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހިތާހިތާ ސުވާލުކޮށްލުން
ރަނގަޅު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ މި ބިލާ ގުޅޭ 2 ވަނަ ކަންބޮޑުވުމެއް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. މި ބިލު ހުށަހެޅުނު
އިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ، އަޅުގަނޑަކަށް ނުވިސްނޭ ރައްޔިތުންނާ ގުޅޭ މިފަދަ ބިލެއް ސަރުކާރުން މި ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ އިރު ޕެންޑިންގ ، ޕެންޑިންގ ބޯހިޔާވަހިކަމާ ގުޅުން ހުރި ކަންކަން ހުންނަންޖެހޭނީ ނިންމާފައި.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ސަރުކާރަށް 2 އަހަރާ ގާތްވެގެންދާ އިރު ހަމަ ބްރޯކަން ރެކޯޑެއްހެން ތަކުރާރުކޮށް، ތަކުރާރުކޮށް
ފަޅުންނޭ، ކަނޑުންނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ އެހެންވެ ނޫންތޯ ރައީސް ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒާ ވެރިކަން
ހަވާލުކުރެއްވެވީ؟ ހިއްކަން ނޫންތޯ؟ ހަވާލުކުރަން ނޫންތޯ؟ އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގިރާވަރުފަޅުން
ވެސް، ގުޅީފަޅުން ވެސް އަދި ގޯއްޗެއް ލިބުނު ދިވެހި ރައްޔިތަކު ނެތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ ތާނ ގައި އާބާދުވެވޭނޭ
ދުވަހެއް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަކަށް ނޭނގޭ. މި ސަރުކާރުގެ ޕްލޭނެއް ނެތް. މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތެއް ނެތް. މި
ސަރުކާރުގެ އޮނިގަނޑެއް ނެތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ތަރުތީބެއް ނެތް. އިސްކަންދޭނެ ތަރުތީބެއް ނެތް. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް؛ ބޯހިޔާވަހިކަމަށް ރައްޔިތުން ޖެހިފައި، އާދޭސްކުރަން ރައްޔިތުން ތިއްބާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ސަރުކާރަށް
ފެނުނީ ކީއްކުރަންތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތުރުކީން، ތުރުކީން 500 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް 2 ޑްރޯން ގަންނަން މި
ސަރުކާރުން ބޭނުންވީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެން ބޭނުންވީ ޔޫ.އޭ.އީން މިލިޓަރީ އަރމަރޑް ވެހިކަލްތަކެއް މާލޭގެ
އެންމެ ބޮޑެތި މަގުތަކުގައި ޕެރޭޑުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީތޯ ދިވެހިރާއްޖެ، މި ކުޑަކުޑަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ބޯހިޔާވަހިކަމަށް ޖެހިފައި ތިބި އެތައް ރައްޔިތަކު ތިއްބާ މިއީތޯ ސަރުކާރުން އިސްކަންދޭ ކަންކަމަކީ؟ މިއީތޯ ދިވެހި
53

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ދައުލަތުގެ އިސްކަންދޭ ތަރުތީބަކީ މިއަދު؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވިސްނައިލަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމަ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ވިސްނޭ ސަރުކާރަށް އަހަރުވެގެންދާ އިރު މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މިފަދަ ބިލުތައް
ނުފޮނުއްވޭނެ ސަބަބު. ޑްރާފްޓެއް ނުކުރެއްވޭނެ ސަބަބު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ބަންޑާރަ ނައިބު އެ ހުންނެވީ
ފެއިލްވެފައި. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ހުންނެވީ ފެއިލްވެފައި. މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ބަންދު ބޯޑު އަޅުވައިގެން
އަޅުގަނޑުމެން ތިބެންޖެހޭ ހާލަތަށް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ވައްޓައިލާ ނަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިފަދަ
ސަރުކާރެއް ބޭއްވުމުގެ އެއްވެސް މާނައެއް ނެތް. މި ސަރުކާރަށް ޖާގަދިނުމުގެ އެއްވެސް ބޭނުމެއް ނެތް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފް
ޛާކިރަށް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ބިލުގެ ނަމުގައި ސަރުކާރުން ބިލެއް ހުށަހަޅުއްވައި، އެ ބިލަށް
އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުންދާ އިރު އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ ޙަޤީޤަތުގައި މިފަދަ ބިލަކަށް
ބަހުސްކުރާއިރުގައި އެކަށީ ގެންވާ ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިރާސާކުރަން ލިބުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް. އާންމުގޮތެއްގައި
ދެންމެ ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް 3 ދުވަހުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބުމަށްފަހުގައި އެކަން ކުރެވެމުން
ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އެ ގޮތަކަށް ނޫން މި ހިނގަމުން ދަނީކީ. ކުއްލިއަކަށް ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ބިލެއް މަޖިލީހަށް
ހުށަހެޅީމާ ދިވެހި ރައްޔިތުން ހީކުރާނީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ޙައްލު ގާނޫނުގެ ތެރެއިން މި ލިބެނީއޭ.
ޙަޤީޤަތަކީ ސަރުކާރުން ތަރައްޤީގެ އެއްވެސް މަޝްރޫޢެއް ނުހިންގާ. ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް 60،000 ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ
މަޝްރޫޢު ނުވަތަ ހައުސިންގ ޔުނިޓު ނުވަތަ ފްލެޓު އެޅުމަށް ޓަކައި ވަޢުދުވެވަޑައިގެން އައި ސަރުކާރަކުން މިހާ
ހިސާބަށް އައިއިރު ރަސްމީ ސިފައެއްގައި އިޢުލާނުކުރެވުނު ނަމަވެސް، ޢަމަލީ މަސައްކަތް ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ އެއްވެސް
ކަމެއް ހިނގަމުންދާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައެއް ނެތް. 2008 ވަނަ އަހަރު އުފެދުނު އެމް.ޑީ.ޕީ
ވެރިކަމުގައި އެ ވެރިކަމުގައި ފްލެޓު އަޅައި، އެ ވެރިކަމުގެ 5 އަހަރުގެ ދައުރު ނިމުނު އިރު ރައްޔިތުންނަށް ފްލެޓުގެ
ޚިދުމަތް ވަނީ ފޯރުކޮށްދެވިފަ އި. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ އުފެދުނު ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ވެރިކަމުގައި ވެސް ފުރަތަމަ 2 އަހަރު
ތެރޭގައި ފްލެޓުތަކުގެ މަޝްރޫޢުތައް ކުރިއަށްގެންދެވުނު. އަދި އެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ވެސް ފެންނަން
އެބަހުރި. ހިޔާ ފްލެޓުތަކުގެ ނަމުގައި، ހިޔާ ފްލެޓުތަކުގެ ގޮތުގައި އެހެރީ އޭގެ ފަހުން އުފެދުނު ސަރުކާރުގައި ނިމުނު
ކަމުގައި ވީނަމަވެސް، އޭރުގައި އުފެދުނު ނުވަތަ ފެއްޓުނު މަޝްރޫޢުތަކެއް. އަދި ހަމަ އެހެންމެ 2018 ވަނަ އަހަރު
54

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
އުފެދުނު އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގައި ފުރަތަމަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މަޝްރޫޢުތައް ފެށި، އެ ދައުރުގެ
ތެރޭގައި އެ ފެށުނު މަޝްރޫޢުތައް ނިމި ރައްޔިތުންނަށް ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދެވިފައި ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވިހެން މި ސަރުކާރުގެ މިހާހިސާބަށް އައިއިރު ރައްޔިތުންނަށް ހަދައި ނިމި، ބޮޑު ބައެއް ހަދައި
ނިމި އެގްރީމެންޓުކުރެވިފައިވާ ފްލެޓުތައް ވެސް ރައްޔިތުންނަށް އޭގެ އެންމެ އިންސާފުވެރި ގޮތެއްގައި ހަވާލުކުރެވިފައި ވީ
ނަމަވެސް، އެކަން ބޮޑު ކަންތައްގަނޑަކަށް، މައްސަލަގަނޑަކަށް ވެގެންދާ ގޮތަކަށް މިހާރު މި ވަނީ ވެގެން ގޮސްފައި.
މި ދަންނަވަނީ 4000 ފްލެޓުގެ މައްސަލަ. އެ 4000 ހާސް ފްލެޓަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަރަށް ސާފުކޮށް އެ
ލިބިފައި އޮތް ފަރާތަކަށް އެ ލިބުނު ގޮތަކަށް، އޭގައި މައްސަލައެއް އޮތް ކަމުގައި ވީނަމަވެސް، ރައްޔިތަކަށް
ލިބިދެވިފައިވާ ޙައްޤެއް އުނިނުކުރާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެ ވަޢުދުވެވަޑައިގެންފައިވާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމުގައި ވެސް
ސަރުކާރަށް މި ވަނީ ގޯސްތަކެއް ހެދި، ރައްޔިތުންގެ ހިތްތަކުގައި ސަރުކާރާ ދޭތެރޭ ނަފުރަތު އުފެދޭގޮތަށް ކަންތައްތައް
ކުރެވިފައި. މިހާހިސާބަށް އައިއިރުގައި ވެސް ގިނަ ރައްޔިތުންގެ ނިންމުން އެހުރީ އެ ފްލެޓުތަކާ ދޭތެރޭ ސަރުކާރުން
ނިންމި ނިންމުމާ މެދު ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށްފަ އި. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ސަރުކާރުން ލިޔުމެއް ދީ، އެގްރީމެންޓެއް
ސޮއިކޮށްފައިވާ ފްލެޓެއް ދެން އަންނަ ސަރުކާރަކަށް އަދި މިނިސްޓްރީއަކަށް އަތުނުލެވޭނެކަން. އެއީ ކަނޑައެޅިގެން
ގާނޫނުތަކާއި އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކުރެވިފައި އޮތް ކަމެއް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ބިލަކަށް
ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ސަރުކާރަށް ގޮވައިލަން ބޭނުން، ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ބޯހިޔާވަހިކަމަކުން
ހިތްހަމަޖެހުން ލިބޭނެގޮތަކަށް މި ބިލު ފަރުމާކުރަންޖެހޭ. ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑު ގޮވައިލަން މި ބިލުގައި
ބޯހިޔާވަހިކަމަކީ، ޚާއްޞަކޮށް އަގުތައް، ބޯހިޔާވަހިކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހިރަ އަގުތަކަކީ ކޮންޓްރޯލުކުރެވެންޖެހޭ
އަގުތަކެއް ކަމުގައި ވާންޖެހޭ އެބަ. މި ބިލުގައި 82 މާއްދާއެއް ހިމެނިފައިވާ އިރު ޙަޤީޤަތުގައި މި ބޯހިޔާވަހިކަމުގައި
އޮތް އެންމެބޮޑު މައްސަލައަކީ ހައްދެއް ނެތް މިންވަރަށް ކުލިތައް ބޮޑުވެގެންދިޔުން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކިތަންމެވަރަކަށް
ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ފްލެޓުތަކާއި މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުނު ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް މިކަމުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް
އެކަށީގެންވާ ފައިދާއެއް ނުލިބޭ. އަސާސީ ބޯހިޔާވަހިކަން ނުވަތަ ސޯޝަލް ހައުސިންގއަކީ އަގު ކޮންޓްރޯލުކުރެވިގެން،
ކުލި ކޮންޓްރޯލުކުރެވިގެން ދޭންޖެހޭ އެއްޗެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންވީމާ، މި ބިލު
ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މަޝްވަރާކުރަމުންދާއިރުގައި މި ދެންނެވި ޒާތުގެ ބަދަލުތައް ބިލަށް ގެނެސް، މި ބިލަކީ
ގާނޫނަކަށްވެގެން އަންނަ އިރު ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މީގެއިން މަންފާކުރާނެ އަދި މި އިންޑަސްޓްރީތަކަށް މީގެއިން
މަންފާކުރާނެ ބިލަކަށް ބަދަލުވެގެންދިޔުން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
55

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙުސްނީ މުބާރިކަށް.
މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސްނީ މުބާރިކް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު ހުށަހެޅިފައި މިވާ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މި ބިލާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް
ބައެއް ކަންކަން ފާހަގަކޮށްލަން ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ. މިފަދަ މުހިންމު ބިލެއް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި
ސަރުކާރަށް އަދި މި ބިލު ސްޕޮންސަރކޮށްދެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްމާ ރަޝީދަށް އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެކީގައި
ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހިޔާވަހިކަމުގެ ޙައްޤަކީ އިންސާނަކަށްވީތީ ލިބެންޖެހޭ އެންމެ އަސާސީ އެއް
ޙައްޤު. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވޭ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ވެސް،
ދައުލަތުގެ ތަނަވަސްކަމާއި ކުޅަދާނަކަން ހުރި މިންވަރުން ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ އަސާސީ ޙައްޤެއް ގޮތުގައި.
ޤާނޫނުއަސާސީއަށް 16 އަހަރު ފުރިގެން ގޮއްސި. އަޅުގަނޑުމެން ތަފާތު ވެރިކަން ދެކެފީމު. އެހެންނަމަވެސް،
ރައްޔިތުންގެ މި އަސާސީ ޙައް ޤު އެންމެ ފުރިހަމަގޮތުގައި އަދާކޮށްދިނުމަށް ސަރުކާރުތަކުން މަސައްކަތް ކޮށްފައި އެބަ
އޮތްތޯ، އެ ތެދު ހެޔޮ ނިޔަތުގައި މަސައްކަތް ކޮށްފައި އެބަ އޮތްތޯ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އުފެދޭ ސުވާލެއް. ކޮންމެ
ސަރުކާރަކުން ވެސް އެކި ނަންނަމުގައި ހައުސިންގ މަޝްރޫޢުތަކެއް ފަށައި ހިންގާފައި އެބަހުރި. ނަމަވެސް، ފެންނަން
އޮތް ޙަޤީޤަތަކީ، ސިޔާސީ މަގުސަދުތަކެއް ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި އެ ހައުސިންގ މަޝްރޫޢުތައް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައި
އޮތްކަން. ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާ ގޮތަކީ އެއީ. އިންސާފުވެރިކޮށް ސޯޝަލް ހައުސިންގ މަޝްރޫޢުތައް
ކުރިއަށްގެންދެވިފައިވާ ކަމަކަށް ރައްޔިތުން ގަބޫލެއްނުކުރޭ. އެހެންވީމަ މިފަދަ ބިލެއް މުހިންމުވެގެންދަނީ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބިލު މިގޮތަށް ހުށަހެޅުމުން އެނގި ކަށަވަރުވެގެންދިޔަ އެއް ކަމަކީ ، އަދުގެ ސަރުކާރުގެ ހެޔޮ
ނިޔަތް އޮތްކަން. އިޚުލާސްތެރިކަން އޮތްކަން. އެއީ ސަރުކާރު ލިބި، އެ ބާރުގައި އޮވެ ސިޔާސީ މަންފާ ހާސިލުކުރުމަށް
ޓަކައި ސޯޝަލް ހައުސިންގ އަދި އެ ނޫން ވެސް ގޮތްގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ހިންގާ ޕާޓީއަށް ވަފާތެރި
މީހުންނަށް ބިންތައް ނުވަތަ އެޕާޓްމަންޓުތައް ބަހައިލުމުގެ ނިޔަތް ނެތްކަން. ގާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން އުސޫލުތަކާއި
ކަންތައްތައް ހިމެނުމަށް ޓަކައި މި ބިލު ފަރުމާކުރެވި ހުށަހެޅިފައިވާތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގިގެން މި ދަނީ.
އެހެންކަމުން އެ ސަބަބަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ މި ސަރުކާރުގެ އިޚުލާސްތެރިކަން އޮތްކަން އެބަ އެނގެ އޭ.
މިފަދަ ބިލެއް ހުށަހެޅިގެންދާ އިރު އަޅުގަނޑުމެން ކަށަވަރުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ބިލުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް
ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ޤައުމީ ސިޔާސަތެއް އެކަށައެޅިގެންދާން ޖެހޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެބަ އޮތް. އެ ސިޔާސަތާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ބޯހިޔާވަހިކަން ކަށަވަރުކުރެވޭ ގޮތަށް ބިލު ފަރުމާކުރެވިފައިވާތީ މި ފެންނަނީ. އިއްޒަތްތެރި
56

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ރައީސް؛ މީގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުން ކުރާ ޝަކުވާތަކުގެ ތެރޭގައި ވޭތުވެދިޔަ ތަނުގައި މިކަން ފުރިހަމަ
ސިޔާސަތަކާ އެއްގޮތަށް ބެލެހެއްޓިފައި ނެތުމުގެ ސަބަބުން ގިނަބަޔަކު ބޯހިޔާވަހިކަމުން މަހުރޫމުވެފައި އެބަ އޮތް.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ވެސް ހައުސިންގ މަޝްރޫޢުއަކާ ގުޅޭ ފޯމުތަކެއް އިވެލުއޭޓުކުރެވި، އެކަމާ ގުޅޭ ޝަކުވާ
ހުށަހެޅުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށްދާ އިރު، ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި ކުރާ ޝަކުވާތަކަށް ބެލީމަ މިކަން ވަރަށް
ސާފުކޮށް އެނގިގެން އެބަދޭ. މިވެނި މީހަކަށް ހިޔާ ޓަވަރުން ފްލެޓު ލިބިފައޭ. އެސް.އޯ.އީތަކުގައި ހަދާފައި ހުރި އެ
ތަނުން ފްލެޓު އޭނަގެ ފިރިމީހާއަށް ލިބިފައޭ. ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ތަނުން ފްލެޓު އޭނަގެ އަނބިމީހާއަށް ލިބިފައޭ. 3
ތަނުން ސޯޝަލް ހައުސިންގ ފްލެޓު ލިބިފައި ހުރިކަމުގެ ޝަކުވާ މީހުން އެބަކުރޭ. މިއީ މިކަން ވާންޖެހޭނެ ގޮތެއް
ނޫން. ސޯޝަލް ހައުސިންގގެ ތެރެއިން ދެމަފިރިންނަށް ލިބިއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ އެހިސާބުން އިތުރު ތަނަކުން ފްލެޓު
ލިބިގެންނުވާނެ ސޯޝަލް ހައުސިންގގެ ތެރެއިންނެއް. އެހެންވީމާ، މިކަން އެގޮތަށް ބެލެހެއްޓެން އެބަޖެހޭ.
އެހެންނަމަވެސް، ވޭތުވެދިޔަތަނުގައި މިކަން އެގޮތުގައި ބެލެހެއްޓިފައި ނެތްކަން އެނގިގެން މި ދަނީ ސިޔާސީ
މަގުސަދުތަކެއް ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި ސިޔާސީ ބޭނުމުގައި މިކަން މިގޮތަށް ގެންގޮސްފައި އޮތީމަ. އަޅުގަނޑުމެން މި
ބިލަށް ބަލައިލާ އިރު މި ބިލުގައި ކަނޑައެޅި ބަޔާންކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދޭ
ފަރާތްތަކާ ގުޅޭ އުސޫލުތަ ކެއް އެބަ އޮތް ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްފައި. ތަބާވުން ލާޒިމު ހަމަތަކެއް އެބަ އޮތް
ބަޔާންކޮށްފައި. އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ ލަގްޒަރީ ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް، މި ފަރާތްތަކުން ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން އެބަދޭ މަޝްރޫޢުތައް ފަށައިގެން ފައިސާ ނަގަ އި، އެއަށް ފައިސާ ދެއްކި ފަރާތްތަކުން ލޯނު
އަދާކުރުމުގައި ތަން ބޭނުންނުކުރެވި އެތައް ހާލެއްގައި ކޯޓުތަކުގައި މައްސަލަތައް ހިނގަމުންދާކަން. މި ކަންކަން
ޙައްލުކުރެވޭނެ ފުރިހަމަ ގާނޫނީ ނިޒާމެއް ގެންނަން އެބަޖެހޭ. މިއަށް ބަލާ އިރު އެގޮތަށް ޑިވެލޮޕަރ ފައިސާ ނަގާ
ހާލަތުގައި އެ ފައިސާ ރައްކާތެރިކޮށް އެސްކްރޯ އެކައުންޓެއްގައި ބެހެއްޓޭ ގޮތަށް މި ނިޒާމު ގާނޫނީ ހަމަތަކުގެ ތެރެއިން ،
ގާނޫނީ އޮނިގަނޑުގެ ތެރެއިން ބައްޓަންކުރެވިގެންދާތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދަނީ. އެހެންކަމުން، މި ފްލެޓު
ގަތުމަށް ޓަކައި ފައިސާ ދައްކާ ފަރާތަށް ވެސް އެކަން ރައްކާތެރި، އޭނައަށް އެ ފައިސާއާ މެދު ޔަގީންކަން އެބައޮވޭ
ރައްކާތެރިކަން ލިބިގެން އެބަދޭ. ގާނޫނީ ހިމާޔަތް ލިބިގެން އެބަދޭ. އެހެންކަމުން، މި ސަބަބުތަކަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު މި
ފާހަގަކުރީ، އަޅުގަނޑަށް އިތުރު ފުރުޞަތެއް އެޑްކޮށްލަދިނުން އެދެން. އެ ސަބަބުތަކަށް ޓަކައި މި ރައްކާތެރިކަން
ލިބިގެން އެބަދޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ވެސް ފެނިގެން އެބަދޭ ހުޅުމާލޭގައި ހަމަ ހިންގާފައި ހުރި ހައުސިންގ
މަޝްރޫޢުތަކު ތެރޭގައި އެކި ސަބަބުތަކަކާ ހުރެ ފައިސާ ނަގާފައި ލޯނު ދައްކަމުންދޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ މީހުންނަށް
އެ ތަނުން އެތައް އަހަރުތަކެއް ވެއްޖެ އެ އެޕާޓްމަންޓުތައް ބޭނުންކުރަން ލިބިގެނެއްނުދޭ. މިފަދަ އެތައް ސަބަބުތަކެއް .
އެންމެފަހުން އާޚިރު ނަތީޖާއަކަށް ވެގެން މި ދަނީ، ދައުލަތުން އެބަޖެހޭ މީގެތެރެއަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ވަންނަން.
57

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ދައުލަތުން ވަދެ، އެ ފަރާތްތަކަށް ބަދަލު ދިނުން ވެސް ދައުލަތަށް މި އަންނަނީ. އެ ފައިސާ ނެގި ފަރާތްތައް
ބޭނުންގޮތަކަށް އެ އެކަންތައްތައް އުޅެމުން މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ ބަދަލު ދައުލަތުން އުފުލަންޖެހޭ ހާލަތަށް މި
އަންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މި ބިލުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި އެބަ އޮތް އެގޮތަށް ބަދަލު ދޭންޖެހޭ
ހާލަތްތަކުގައި އެ ފައިސާ ނެގި ފަރާތުން އޭގެ ޒިންމާވާންޖެހޭ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކާ އި މި ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް. ހަމަ
އެއާއެކީ ސޯޝަލް ހައުސިންގ ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ތަބާވާންޖެހޭ ހަމަތަކެއް، ޝަރުތުތަކާއި މިންގަނޑުތަކެއް
ބަޔާންކޮށްފައި އެބަ އޮތް. އުމުރުން 18 އަހަރު ފުރިފައިވާ ކޮންމެ ދިވެހި ރައްޔިތަކަށް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އެ ޝަރުތު
ހަމަވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެބަ އޮތް. އޭގެ އިތުރުން ދިރިއުޅޭނެ އެކަށީގެންވާ ތަނެއް ނެތް ފަރާތަކަށްވުމާއި، މާލީ
ތަނަވަސްކަން ކުޑަ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން އަސާސީ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރޭގައި މި އޮތީ. މި ދިރިއުޅޭނެ އެކަށީގެންވާ ތަނެއް
ނެތް ފަރާތެއްކަން ކަށަވަރުކުރާނެ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތައް ވެސް ބަޔާންކޮށްފައި އެބަ އޮތް. އަދި މާލީ ތަނަވަސްކަން ކުޑަ
ފަރާތެއްތޯ ބަލާނީ ކޮން ގޮތަކަށްކަން މީގައި ބަޔާންކުރެ ވިފައިވޭ. މި ކަންކަން ގާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރީމަ މި
ރައްޔިތުންނަށް ލިބިގެންދާ ކަށަވަރުކަމަކީ ، ސިޔާސީ މަންފާ ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި އެކި އިރުއިރަށް މި ބަދަލުވެގެން
ކުރަމުންނުދާނެކަމުގެ ޔަގީންކަން. އެހެންކަމުން، އެކަން އެގޮތަށް ކަށަވަރު ކުރެވިގެންދާތީ އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ މި
ސަރުކާރުގެ، ރައީސް ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު ގެ އިޚުލާސްތެރި ނިޔަތް އެބަ އޮތޭ. ބޯހިޔާވަހިކަން ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ
ފަރާތަށް ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެ އިޚުލާސްތެރި ނިޔަތް އޮތްކަން ކަށަވަރުވެގެން އެބަދެއޭ. އެއީ ސިޔާސީ
މަންފާ ހާސިލުކުރާ ކަމަށްވާ ނަމަ ގާނޫނެއްގައި މިކަން މިގޮތަށް ބަޔާންކުރުމުގެ ބޭނުމެއް ނެތް. އެއިރަކު ސިޔާސީގޮތުން
މަންފާ ހާސިލުކުރެވެން އޮތް ގޮތެއްގެ މައްޗަށް އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންތައްތައް ބޭނުންގޮތަކަށް ބަދަލުކުރަމުން
ގެންދަންވީ، މީގެ ކުރިން ވެސް ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން އެ ކަންކަން ބަދަލުކުރި ގޮތަށް. އެއާ އެކީގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ
ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ މި ވާހަކަ ދައްކާ އިރު ރަށްރަށުން ބަންޑާރަގޯތި ދިނުމުގައި
އަދި ފްލެޓުތައް ދިނުމުގައި ވެސް އާންމުގޮތެއްގައި ކައިވެނީގެ ހަމައިން ޕޮއިންޓް ދީގެން ފްލެޓު އަދި ބަންޑާރަ ގޯތި
ދެވޭ ހާލަތު މި އަންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ކައިވެނި ވަކި ހިސާބަކުން ރޫޅިގެންދާ ހާލަތުގައި ގިނަ ފަހަރަށް ފިރިމީހާގެ
ނަމުގައި ގޯތި ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައި އޮންނަންޏާ، ކައިވެނި ރޫޅިގެންދާ ހާލަތުގައި އަނބިމީހާއަށް ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ
ޙައްޤުން މަހުރޫމުވެގެން އެބަދޭ. އެ އުޅޭނެ ތަނެއް ނެތި، ބިކަވެގެންދާ ގޮތް އެބަވޭ. މައިންބަފައިން ގޭގެއަށް ނު ވަތަ އެ
ނޫން ވެސް ތަނަކަށް ދާންޖެހޭ ހާލަތު އެބަ އާދޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ ޙަޤީޤަތުގައި ޙައްލު އަންނަންޖެހޭ ކަމެއް.
ކައިވެންޏަށް ޕޮއިންޓް ލިބިގެން ބަންޑާރަގޯތި ނޫނީ ސޯޝަލް ހައުސިންގ އިން ލިބިދެވޭ ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާ ހަމައަކީ އެ ގޯތި ނުވަތަ އެ ހައުސިންގ ޔުނިޓް ރަޖިސްޓަރީކުރެވިގެންދާންވާނީ ނުވަތަ އެގްރީމެންޓު
ކުރެވިގެން ދާންވާނީ އެ ދެ މީހުންގެ ނަމުގައޭ. އޭރުން އެ ޙައްޤު ކަށަވަރުކުރެވިގެން އެބަދޭ، ވަކި މީހަކު ބިކަވެގެން
58

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ނުގޮސް ބޯހިޔާވަހިކަން ކަށަވަރުކުރެވޭނެ ގޮތެއްގެ މަތީން. އެހެންކަމުން، މި ބިލު ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި ދިރާސާކުރަމުންދާ
އިރު މި ކަންކަމަށް ވެސް ޙައްލު ލިބިދެވޭނެގޮތަކަށް މަސައްކަތްކުރުން އަޅުގަނޑު އެދެން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަމީން ފައިޞަލަށް.
ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަމީން ފައިޞަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ހުށަހެޅިފައި މި އޮތް ބިލަށް ބަލައިލާއިރުގައި މި ބިލު ހުށަހެޅީތީ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަދި ހުށަހެޅި މެންބަރަށް ވެސް އަޅުގަނޑު
ޝުކުރުއަދާކުރަން. ބިލުގެ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން އެ ބުނާހެން ވަރަށް ގިނަ މާއްދާތަކުގައި އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް،
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ވެސް ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ސިޔާސަތުތައް އެކުލަވައިނުލެވިގެން، ގާނޫނު ނުހެދިގެން، ގާނޫނުގައި ކަންކަން ނެތިގެނެއް ނޫން ކަންކަން
އިޞްލާޙުނުވެގެން މި އުޅެނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ހަމަ އިޚުލާޞްތެރިކަމާއި، ކަމެއް އިޞްލާޙުކުރުމުގެ އެ ފިކުރު
ނެތިގެން ކަން އިޞްލާޙު ނުކުރެވިގެން މި އުޅެނީ. ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން، ބައެއް މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވިހެން މި
ރަނގަޅުކުރަން އެބަހުރި، ކޮމިޓީގައި ރަނގަޅުކުރާނެކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، މި ބިލުގެ 3 ވަނަ ބާބުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލައިލާއިރުގައި ދައުލަތުގެ ތަނަވަސްކަމާއި ،
ކެރިކުޅަދާނަކަން ހުރި މިންވަރަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް ރައްކާތެރި އަދި އެކަށީގެންވާ ފެންވަރެއްގެ
ބޯހިޔާވަހިކަމެއް ވާސިލުކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ޤައުމީ ސިޔާސަތު އެކުލަވައިލާ
އޮންނަންވާނޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެން އަޅުގަނޑުމެން މި ލިޔަނީ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވެސް އެބަ އޮތް އަސާސީ
ޚިދުމަތްތަކާއި މި ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް ހިމަނަންޖެހޭނޭ. މިއަދު ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާ އިރު
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގަ އި އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ލިބޭ އޮތީ އެންމެ ރަށެއް. އެ ރަށުގައި އެބަ
ތިބި އަމިއްލައަށް ޚަރަދުކޮށްގެން ގެދޮރު އަޅާފައި، ގެދޮރު ނިމިފައި، ޔުޓިލިޓީ ޚިދުމަތް ދޭ ތަންތަނަށާއި ކައުންސިލަށް
ގޮސް، އެ ޚިދުމަތްތައް ނުލިބިގެން އެ ކުރި ބިނާއަށް ނުދެވިފައި ތިބި އެތައް ޢާ އިލާއެއް މިއަދު ވެސް އެބަ ތިބި. 2
އަހަރު މި ވަނީ ހިނގާތާ. ނުވޭ. ފެނެއް ނުލިބޭ. ކަރަންޓެއް ނުލިބޭ. ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތެއް ނުލިބޭ. އެ އުސޫލުތަކާއި
59

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ސިޔާސަތުތައް ހުރިގޮތުން މިހާރު ނެތް ނަރުދަމާ އޮތް ރަށެއްގައި ވިއްޔާ ކުރީގަ އި ގޮތަށް ވަކި ޖަންގްޝަނެއް ހަދައިގެން
ވެސް އެ ބިނާއަށް ދެވޭނެ ގޮތެއް. އެއް ރަށުގައި އެބަ އޮތް ނަރުދަމާ ނިމިފައި. ހައެއްކަ މަސްވަނީ. އެ ބޭނުންކުރެވޭނެ
ދުވަހެއްނާދޭ ހަވާލުވާންޖެހޭ ވުޒާރާ ނުގޮސްގެން ހަވާލުނުވެގެން. މިއީ ހަމަ ލިޔެވިފައި ހުރި ސިޔާސަތުތައް. ދެން އޮތް
ދެ ރަށުގެ މަސައްކަތް މި ދިޔަ އަހަރު ހަވާލުކޮށްފި. އެކަމުގެ އަޕްޑޭޓެއް ބަލަންވެގެން އެ ހަވާލުކުރި ކުންފުންޏަށް ސިޓީ
ފޮނުވިތާ 1 މަސް. އަދި އެ ސިޓީއަކަށް ޖަވާބެއް ނުދޭ. ކަމެއް ހިނގާކަމެއް، ނުހިނގާކަމެއް އެނގެނީކީ ނޫން.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ ، ކަންކަން އިޞްލާޙުނުވެގެން މި އުޅެނީ މި ސިޔާސަތުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާ
ނެތިގެނެއް ނޫނޭ. އެ ކަންކަން އިޞްލާޙުކުރުމުގެ އެ ފިކުރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ނެތީ. ބިލުގައި އެބަހުރި
ސޯޝަލް ހައުސިންގގެ ވާހަކަ . އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ސޯޝަލް ހައުސިންގ
ހަދާއިރުގައި ވެސް އަޅު ގަނޑުމެން، ހަމަ ޚާއްޞަކޮށް މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނަން އެބަޖެހޭ. މީގެ
ކުރީގައި ޚާއްޞަކޮށް ރަށްރަށުން ކުދިން މާލެ އައިސް، ގުލާނުކޮށްގެން ގޭގޭ ގައި މިކަން ކުރީ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ
ސޯޝަލް ހައުސިންގ އަޅާކަމުގައި ވަންޏާ އެ ކޮންމެ ސޯޝަލް ހައުސިންގ ގެ ވަކިވަރެއް ޚާއްޞަކޮށް ރަށްރަށުން
ކިޔަވަންށާއި، ކޯސް ހަދަން މި އަންނަ ކުދިންނަށް ހަމަ އެ ސޯޝަލް ހައުސިންގގެ ތެރޭގައި، ކުރީގައި ދަނާލު
ހުންނަގޮތަށް އެ ކުދިންނަށް އައިސް މައިންބަފައިންނާ ދުރުގައި ތިބޭއިރުގައި އެ ރައްކާތެރިކަމާއި، އެ ކިޔެވުމުގެ
މާހައުލާ، މި ކަންކަމަށް ފަހިވާނެ ވަކިވަރެއްގެ ޔުނިޓް ހުންނާނެ އުސޫލެއް މީގައި ހަދަން އެބަޖެހޭ. އެ ކުދިންނަށް ހުރި
ގޮންޖެހުންތަކާއި މި ކަންކަން ހުރީ ކިހިނެއްތޯ ބަލަން އެބަޖެހޭ. ރަށްރަށުގެ ކުދިން ތަޢުލީމު ހާސިލުކޮށްގެން ހަމަ
ޤައުމަށް މި ޚިދުމަތްކުރަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މި ތަނަށް އައިސް އެ ކުދިން، ކުދިން ގެންގުޅޭ ގޭގޭ ގައި ތިބޭއިރު ގައި
އެއީކީ އެންމެ ރަނގަޅު މާހައުލެއް ނޫން ކިޔަވާކަށް. ކިޔަވަން މޭޒުދޮށުގައި އިންނަ އިރު އަނެއްކޮޅުން މެޗް ބެލުމާއި،
ކަރޯކޭ ޖެއްސުމާ މިކަހަލަ ކި ތަންމެ ކަމެއް، އެކި ފިކުރުގެ ނޫނީ އެކި އުމުރުގެ މީހުންގެ ސިޓިންގ ރޫމުތަކުގައި
ހިނގަމުން ދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ސޯޝަލް ހައުސިންގ އަޅާއިރުގައި ކޮންމެ 100 ޔުނިޓަކުން 5 ޔުނިޓު ވިޔަސް
އެއީ ކިޔަ ވަން އަންނަ ކުދިންނަށް ވަކި އަދަދަކަށް ފައިސާ ދީގެން، ހަމަ ސޯޝަލް ހައުސިންގއަކީ ވެސް ފައިސާ
ދީގެން ރައްޔިތުންނަށް ހަވާލުކުރެވޭ ތަނެއް. އެހެން އެ ކުދިންނަށް އެ ސެކިއުރިޓީއާ އެކީގައި ލިބޭ ނަމަ އެއީ ރަށުގައި
އެ ކުދިން ތިބޭ މައިންބަފައިންނަށް ލިބޭ ވަރަށް ބޮޑު ހިތްހަމަޖެހުމެއް، ރައްކާތެރިކަމެއް. އަދި އެ ކުދިން ރަނގަޅު
ތަޢުލީމެއް ހާސިލުކުރުމަށް ވެސް ލިބޭނެ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް އެއީ ކުރީގައި މާލޭގައި މި ހުރި ގޮތަށް ދަނާލުގޮތަށް.
އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ދަނާލު ވެސް އެ ހުރީ ހަމަ އެންމެ ފުރަތަމަ އެޅި އިރު ހުރި އަދަދަށް. ކުޅުދުއްފުށީގައި ވެސް
ދަނާލު ހުރީ ހަމަ އެ އަދަދަށް. ރަށްރަށުން ކިޔަވަންދާ، ވަގުތުކޮޅެއް ދެއްވިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން ކޮމިޓީގައި މި ކަންކަމަށް، އެބަހުރި ވަރަށް ޑީޓެއިލްކޮށް ޚަރަދުތައް
60

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ބަލާނެގޮތާއި، އޭގެ ތެރޭގައި ވެސް އެބަހުރި ބައެއް ކަންކަން އުނިވެފައި. އެހެންނަމަވެސް، މި ސިޔާސަތުތައް ނެތިގެން
އެއްވެސް ސަރުކާރެއް، މިހާރު ހަމަ ކޮންމެ ފިކުރަކަށް ވެސް ދެ ދައުރު ލިބިއްޖެ. އެކަމު ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ޙައްލަކަށް
އެއްވެސް ބަދަލެއްނާދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ
ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ސޯޝަލް ހައުސިންގއާއި މި ކަންކަމަށް ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑެތި އަދަދު ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ
މައްޗަށް ލޯނު ނަގައިގެން މި ކުރަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ސޯޝަލް ހައުސިންގ އެންމެ ޙައްޤުވާ ފަރާތްތަކަށް
ދޭއިރުގައި އޭގެފަހުން އެ ބޭފުޅުން އެ އެއްބަސްވާ އެއްބަސްވުމަށް ކިހާވަރަކަށްތޯ ޢަމަލުކުރަނީ އެއްވެސް ވުޒާރާއަކަށް
ނުބެލޭ. އެއާ ޚިލާފުވެއްޖިއްޔާ އެ ބޭފުޅުންގެ ފްލެޓާއި، ދެން ހުރި އެއްޗެއް ނެގޭނެ ކަމަށް އެ ބޭފުޅުން އަމިއްލައަށް
އިއުތިރާފު ވެގެން، ސޮއިކޮށްގެން އެ އިދާރާތަކަށް ނަގަން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ވެސް ހަމަ އެންމެން ދަންނަ
ޙަޤީޤަތެއް، ހިޔާ ފްލެޓު ކުއްޔަށް ދިނުމަކީ މަނާކަމެއް. ހަމަ އެންމެ ބޭނުން ޖެހިފައި ތިބި ބޭފުޅުންނަށް ދިނީ.
އެހެންނަމަވެސް، ކިތައް ޢާއިލާތޯ ނޫނީ ކިތައް ބޭފުޅުންތޯ އެ ތަނުގައި ކުއްޔަށް އެ އުޅެނީ. 5000 ،4000 ރުފިޔާ
ދައްކަންޖެހޭ ތަނަކަށް 15000 ރުފިޔާ، 1000 ޑޮލަރަށް ވެސް އެބަހުރި ކުއްޔަށް ދީފައި. މިކަން ބަލާނެ އިދާރާއެއް
ނެތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ސިޔާސަތުތައް ލިޔެވިދާނެ. މީގައި އަކުރުން އަކުރަށް ލިޔެވިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ
ކަންކަން ތަންފީޒު ނުކުރާހާދުވަހަކު ބޯހިޔާވަހިކަމުގައި ވިޔަސް އެ އަދި ލަގްޒަރީ ވިޔަސް، ސޯޝަލް ހައުސިންގ
ވިޔަސް، އެންމެ އާދައިގެ ވިޔަސް މި ކަމަށް ޙައްލެއް ލިބޭނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއްނުކުރަން. މިހާރު ވެސް އެ
އިދާރާތަކުން ނިކުމެ، އެ ތަންތަނަށް ވަދެ ބަލައިފިކަމުގައި ވާ ނަމަ، މި ވަގުތުން ވަގުތަށް ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ
ޙައްލެއް ލިބޭނެ. ކުލި ނުދެއްކީމަ އެއީ ހަމައެކަނި އެ ފަރާތުގެ މަސްލަހަތެއް ނޫން. އެއީ ކޮންމެ ދިވެހި ރައްޔިތެއްގެ
މަސްލަހަތު އެއީ. އެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ބޯބޯ މައްޗަށް ދަރަނި ނަގައިގެން، ލޯނު ނަގައިގެން ސޯޝަލް ހައުސިންގ މި
ހަދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލެއްނުކުރެވޭ ކޮންމެ ސިޔާސީ ވަޢުދެއްގައި އެ ކުލި ވެސް މާފުކޮށް، ނޫނީ މި
އަންނަ ރިޔާސީ ވަޢުދުގައި ކުލި މާފުކުރާނެކަމުގެ އުއްމީދުގައި ވެސް އެތައް ރައްޔިތުންނެއް އެބަ ތިބި. އެހެން އެކަން
ވެގެންނުވާނެ. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަމަކީ ހަމަ ހުރިހާ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ މަސްލަހަތު، އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮންނަންވީ މި
ކަމެއް ރަނގަޅުކުރުމުގެ އެ ފިކުރު އޮންނަންވީ. އެހެންވެއްޖިއްޔާ އެ ކޮންމެ ބަޔަކު ވެރިކަމަށް އަޔަސް އޭރުން
ރަނގަޅުވާނެ. ސިޔާސީނުކޮށް ގެދޮރު ދެވޭނެ. މި ސޯޝަލް ހައުސިންގއާ މި ކަންކަން ކުރެވޭނެ ދުވަހަކީ މި ރާއްޖޭގައި
މި ކަމަށް ޙައްލެއް އަންނާނެ ކަމެކޭ. މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި އޮތް ކުށްކުރުމާއި މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ފޭރުމާއި މާރާމާރީއާ
މި ހުރިހާ ކަމަކީ މި ފުރަމާލޭގައި މި އޮތް ތޮއްޖެހުމާއި މި ގެދޮރުގެ މި ކަންކަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
61

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 22 ވަނަ ޖަލްސާ 23 އެޕްރީލް 2025
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަކީ ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަހުސްކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވާ
ބިލެއްކަން އަޅުގަނޑަށް އެބަ އިނގޭ ޕޯޓަލްއަށް ބަލައިލީމަ. ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެބަހުރި ފުރުޞަތަށް
އެދިވަޑައިގެންފައި. އެހެންނަމަވެސް، މި ވަގުތު ވެސް މަޖިލީހުގައި ވަރަށް ގިނަ ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތް ހިނގަމުން
އެބަދޭ. 9:30ގައި އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީ. 11:00ގައި ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީ. 11:00ގައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ. އަދި 11:30ގައި
ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީ. 12:30 އަށް އެބަ އޮތް ތާވަލުކުރެވިފައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީ. އަދި އޭގެ އިތުރުން،
14:00 އަށް އެބަ އޮތް އިޖުތިމާއީ ކޮމިޓީ ތާވަލުކުރެވިފައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ މި ބިލަށް ވަރަށް
ބޮޑަށް ބަހުސްކުރަން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް ޖާގަ ލިބޭގޮތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދަން. އެހެންވީމާ،
މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑު ބަހުސް މެދުކަނޑައިލާނަން. މެދުކަނޑައިލާފައި ދެން އަދި އިތުރަށް މި ބިލުގެ ބަހުސް ދެން
މަޖިލިސް އޮންނަ ދުވަހެއްގައި ވެސް ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ވިސްނުން މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، މިހާހިސާބުން
އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ޖަލްސާ ނިންމައިލަން ގަސްތުކުރަނީ.
ނިންމުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 28 އެޕްރީލް 2025ވާ ހޯމަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9:00ގައި.
والحمد هل ر ب العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.
____
62